

ZBERATEĽ

2003

11

Ročník IX.
Cena 44 Sk
ISSN 1335-8693

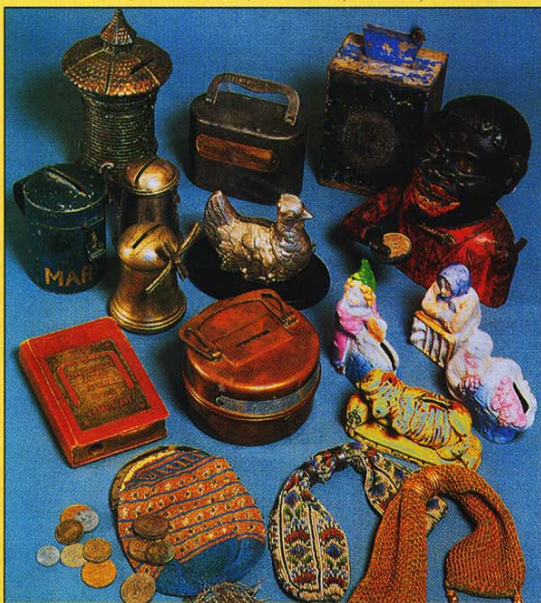
MESAČNÍK PRE ZBERATEĽOV • ODBORNÉ ČLÁNKY • INFORMÁCIE • INZERCIA

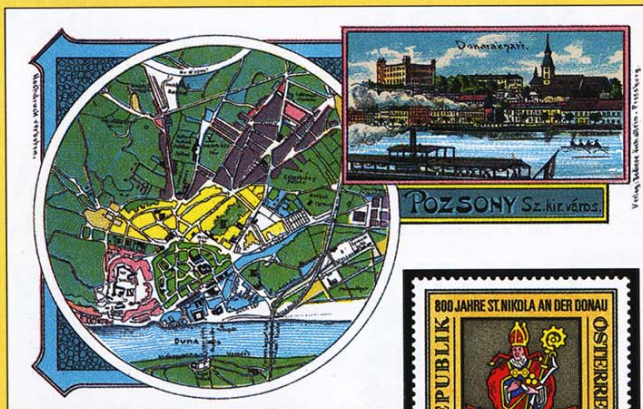
Z aukčného katalógu firmy ZBERATEĽ:
„Malé Košické kríže“, aukčná položka č. 527,
vyvolávacia cena: 24 000 Sk

↑ Návrh na známku k 100. výročiu prvého letu bratov Wrightovcov
↓ Pokladničky a pančušky na peniaze – k článku E. Minarovičovej
Predchodcovia pokladničiek a peňaženiek (str.14-15)

Dobová pohľadnica Bratislavy s orientačnou mapkou s Dunajom a známka so sv. Mikulášom, patrónom lodníkov – k príspevku E. Lechnerovej Dunajská mozaika / Zberateľské state č.6

РОССИЙСКИЕ ТЕННИСИСТЫ – ПОБЕДИТЕЛИ КУБКА ДЭВИСА 2002!
RUSSIAN TENNIS PLAYERS - ARE THE WINNERS OF DAVIS CUP 2002!

Jubileum Sankt Peterburg a úspech ruských tenistov v Davis Cupe 2002 na ruských emisiách – k príspevku V. Priputena List so Sankt Peterburgu na str. 21-22

Zo známok s lietadlami bratov Wrightovcov (zhora dole): Start bezmotorového klzkača, lietadlá s s ležiacim letcom a lietadlá so sediacim letcom – k článku K. Čierneho Prví muži na lietajúcich strojach (str. 10-11)

Aj v súčasnosti sú potrebné svetlá majákov na morských pobrežiach – k článku Fínske majáky (str.16)

ZBERATEĽ

Ročník IX. - 2003 - Číslo 11 - Cena 44 Sk

Z OBSAHU / CONTENTS INHALT

- **Čierny: Prví muži na lietajúcich strojoch** / First men on flying machines / Die ersten Männer auf fliegenden Maschinen (10-11)
- **Okienko špecialistu: Známký BIB, J. B. Magin** / Specialist's column: Stamps „BIB“, „J. B. Magin“ / Für spezialisten: Die Briefmarken „BIB“, „J. B. Magin“ (13)
- **E. Minarovičová: Predchodcovia pokladničiek a peňažníek** / Predecessors of money boxes and purses / Vorgänger der Sparbüchsen und Briefkastens (14-15)
- **A. Fiala: Stravovacie známky I. Bratislavskej ľudovej kuchyne** / Food coupons of 1st people's canteen of Bratislava / Nahrungsmarken der I. Pressburger Volksküche (17)
- **P. Hallon: Premeny Estónska vo svetle filatelie** (3) / Changes of Estonia in the light of philately (3) / Veränderungen vom Estland im Licht der Philatelie (3) (18-20)
- **V. Priputen: List zo Sankt Peterburgu** / A letter from St. Peterburg / Der Brief aus Sankt Peterburg (21-22)
- **L. K.: Frankatúry novinových známok Letiaci sokol** / Postage paid by newspaper stamps Flying falcon / Frankaturen der Zeitungsmarken Fliegender Falke (22-28)
- **M. Pekárová: Kúpele Sliač na historických pohľadniciach** / Sliač spa on historical picture postcards / Bad Sliač auf den Historischen Ansichtskarten (29-30)
- **Rozhovor s J. Koreným: Filatelie možnosti má, len sa treba naučiť ich využívať** / Interview with J. Korený: Philately does have possibilities, it is only necessary to learn / Gespräch mit J. Korený: Die Philatelie hat die Möglichkeiten, aber man muss lernen sie zu nutzen (31-33)
- **Zberateľské state - E. Lechnerová: Dunajská mozaika** / Collector's articles: The Danube mosaic / Sammlers Behandlungen: Donaumosaik

Vážení čitatelia, za posledné roky sa stalo už tradíciou, že v novembrovom čísle Zberateľa sa niekoľkými vetami zmieňujem o problematike vydávania časopisu, o jeho plusoch a mínusoch z pohľadu vydavateľa a zároveň aj o zámeroch pre nasledujúci ročník. Ani v tomto roku neurobím výnimku.

Priestoru nemám navyš, preto prejdem rovno k veci. Ak zrátam všetky plusy a mínusy časopisu za rok 2003, na jeho charakterizovanie nebude potrebných mnoho slov. Časopis oproti predchádzajúcim rokom mal opäť o niečo zaujímavejší obsah a o niečo menej nedostatkov. Pribudlo niekoľko nových rubrik, z ktorých chcem spomenúť aspoň prílohu Zberateľské state. Ich príprava bola síce sprevádzaná počiatočnými ťažkosťami, ale pre časopis sa stali prínosom. S priaznivým ohlasom sa stretol aj rozšírený variant predplatného, ktorý sme nazvali ZBERATEĽ 2003 PLUS.

Zároveň ale musím konštatovať, že vydávanie časopisu sa z roka na rok stáva po každej stránke náročnejším. Súčasná úroveň časopisu je výsledkom úsilia najmä posledných 4-5 rokov, kedy sa prijala nová koncepcia vydávania časopisu. Tú možno stručne charakterizovať ako zvyšovanie spolupráce autorov, dopisovateľov, redakčnej rady i redakcie na zvyšovaní kvality časopisu. Výsledkom bol síce pomalý, ale trvalý nárast predplatiteľov, ktorý doteraz umožňoval eliminovať zvýšené náklady spojené s vydávaním časopisu a dokonca aj so zväčšeným rozsahom časopisu (napr. len od roka 2000 sa rozsah časopisu zvýšil o 8 strán).

Zvyšovanie cien v poslednom čase však postupuje takým rýchlym tempom, že doterajšia forma už v plnej miere nepokrýva nárast nákladov na vydávanie časopisu (čo všetko za štyri roky zdrazilo a o kolko, ani nepovažujem za potrebné uvádzať - všetci to dobre poznáme). Preto som aj ja nútený pristúpiť k nepopulárnemu opatreniu a cenu časopisu od budúceho roka zvýšiť o 5 korún. To znamená, že jeden výtlačok Zberateľa bude stáť 49 Sk, celý ročník vyjde na 588 Sk, ročné predplatné bude 490 Sk, teda abonent bude mať zľavu takmer 100 Sk.

Vôbec ma neteší oznamovať takéto nepopulárne opatrenie. Na druhej strane však viem, že väčšina čitateľov chápe, že náklad nášho časopisu nemožno porovnávať s takými časopismi akými sú napríklad Slovenka alebo Život, ktorých náklad je mnohonásobne vyšší a z toho dôvodu môžu mať aj nižšiu cenu.

Časopis Zberateľ si získal pomerne stály okruh čitateľov, ktorých si veľmi vážim, a to ma zaväzuje aj do budúcnosti. Preto redakčnému kolektívu snažím vytvoriť podmienky, aby jeho práca bola čo najviac efektívna, aby mohol získavať najnovšie informácie, ktoré zaujmajú široký okruh čitateľov a zabezpečiť kvalitné príspevky zo všetkých oblastí zberateľského záujmu.

Ako bude teda vyzerať časopis v roku 2004? V podstate si zachová tohtoročný rozsah a podobu, aj keď aj v budúcom roku budeme niektoré rubriky inovovať. Zachováme aj rozšírený variant predplatného. Podrobnejšie informácie o časopise, vrátane jeho predplatnia a výhodách pre abonentov prinášame v dnešnom čísle na strane 9.

Rozhodujúci podiel na úspechu Zberateľa bude aj v roku 2004 ležať na pleciach autorov článkov, dopisovateľov, spolupracovníkov i čitateľov, ale najmä redakcie. Pre časopis to nebude ľahký rok. Som však presvedčený, že väčšina čitateľov svojmu časopisu zostane verná a časopis sa im za to odvdáči pestroťou obsahu, aktuálnosťou informácií a bude im dobrým spoločníkom a služobníkom vo volných chvíľach. Vopred ďakujem za pomoc, spoluprácu a porozumenie!

Verím, že o rok budeme môcť spoločne konštatovať, že tieto naše predsavzatia sa nám darí naplňovať □ Anton Kulhánek st., vydavateľ

V ústrety roku 2004

NOVÉ SLOVENSKÉ POŠTOVÉ ZNÁMKY A INÉ ZBERATEĽSKÉ MATERIÁLY

Vážení čitatelia, v dnešnej rubrike o nových slovenských poštových známkach neuvádzame žiadne informácie. Dôvod je veľmi prozaický - príprava tohto čísla Zberateľa nás zastihla v čase, keď niektoré pracoviská Slovenskej pošty, š. p., ktoré nám poskytujú v predstihu potrebné informácie a podklady pre našu rubriku, sa sťahovali z Petržalky do strednej Bratislavy. Z týchto dôvodov do tohto čísla plánované informácie uverejníme až v decembrovom čísle.

Na záver aspoň jedna dobrá správa - z Petržalky do strednej Bratislavy sa presťahovala aj Poštová filatelistická služba, čo uvíta väčšina bratislavských klubov, ale najmä mimobratislavskí odberatelia noviniek slovenských poštových známok a ďalších produktov SP ☐ vkn

NOVÉ PEČIATKY

Aj naše informácie o nových príležitostných poštových pečiatkach sú dnes veľmi skromné. Na základe údajov zo dňa 30.10.2003 sme nezískali správu ani o jednej pečiatke, ktorá by bola objednaná na používanie po 15. 11. 2003. Najviac nás zaujímala, či a kedy sa bude používať **Vianočná pečiatka** - žiaľ, aj keď vianočná známka je už vydaná, o Vianočnej pošte sme sa zatiaľ nič nezvedeli. Predpokladáme však, že v tejto tradícii sa bude pokračovať, a denná tlač, televízia a rozhlas o tejto službe Slovenskej pošty určite prinesú potrebné informácie.

Takže len vďaka pohotovej mailovej informácii Ing. Mariana Kellnera prinášame vyobrazenie príležitostnej pečiatky, ktorá sa má použiť 21. novembra 2003 na pošte Spišská Nová Ves 1 pri príležitosti 735. výročia prvej písomnej správy o meste ☐ vkn

NEÚRADNÉ PRÍTLAČE

Nové košické prítláče

HENSZLMANN IMRE

SLOVENSKÉ TECHNICKÉ MÚZEUM KOŠICE
MÚZEUM LETECTVA KOŠICE
KF 54-01 KOŠICE

ŠRÍ SATJA SAI BABA
1926 - 77 - 2003

80. výročie Československých aerolín ■ V tomto roku uplynulo 80 rokov od založenia leteckej spoločnosti ČSA, ktorá svoju činnosť otvorila 29. októbra 1923 letom na linke medzi Prahou a Bratislavou. Táto linka bola 12.5.1924 predĺžená do Košíc a týmto dňom sa Košice zapojili do siete leteckých dopravy. O rok neskôr Košice mali letecké spojenie s Brnom, v roku 1929 s Užhorodom. Medzinárodný krst získali v roku 1933 linkou vedúcou z Prahy cez Brno, Bratislavu, Košice do mesta Kluz a Bukurešti... Na prítláči je vyobrazené historické lietadlo ČSA A-14 a moderný Airbus A-310.

KONIEC 19. STOROČIA
- ZAČIATKY ORGA-
NIZOVANÉHO
SPORTOVÉHO
DIANIA

-ROK 1898-

ZAŁOŽENÝ
CYKLISTICKÝ
SPOLOK V KOŠICIACH

KAKADU BIELY

PODPORUJEM
ZOO KOŠICE

4-2

Imrich Henszlmann ■ Pri príležitosti 190. výročia narodenia historika umenia, archeológa a univerzitného profesora Dr. Imricha Henszlmanna (13. 10. 1813 Košice - 5. 12. 1888 Budapešť) košickí filatelisti vyhotovili prítláč na poštovom lístku Zobor 7 Sk s portrétom tohto košického rodáka. Henszlmann vyštudoval medicínu, ale venoval sa štúdiu dejín umenia a ochrane umeleckých pamiatok. Hoci pôsobil mimo Košíc, bol menovaný za čestného občana mesta. Na dome, v ktorom sa narodil, je umiestnená pamätná tabuľa a v Košiciach pôsobí Historická spoločnosť, ktorá nesie jeho meno.

Ďalšie košické prítláče: Druhý prítláč s textom **Podporujem Zoo Košice** s austrálskym papagajom Kakadu biely • **Juraj Jánošík** (1688-1713), rodák z Terchovej. Na prítláči je motív z filmu Martina Friča Jánošík, z roku 1935 • **105. výročie založenia Cyklistického spolku v Košiciach**. Na prítláči je pôvodný znak spolku a cyklista na horskom bicykli • **77. narodeniny indického avatára Šrí Satja Sai Babu** z Puttaparthi. Prítláč dopĺňa heslo *Miluj všetkých - slúž všetkým!* ☐ vg

Z NOVINEK NAŠICH SUSEDOV

ČR: Bohatá októbrová nádielka

Nádielku trinástich známok otvorila už 1. októbra vydaná emisia **Orientálne koberece**. Známky hodnoty 9 a 12 Kč zobrazujú dva koberece zo zbierok Náprstkového múzea v Prahe - Viazaný modlitebný koberec pochádzajúci z Turecka z 19. storočia (9 Kč) a viazaný koberec na bežné používanie rovnako pochádzajúci z Turecka, ale z 18. storočia. Koberec pochádza od uznávaného znalca a zberateľa R. Kreisla, ktorý v roku 1994 venoval svoju kolekciu Českej republike. Autorom grafickej úpravy je J. Kavan, rytcom V. Fajt a vytlačené boli štvorfarebnou ocelotlačou z plochých dosiek v TL so 4 známami. Číslo známok 0369-0370.

Ďalšia emisia propagujúca výstavu BRNO 2005 bola vydaná 15.10.2003. Jej námetom je **portál baziliky kláštora „Posta coeli“ (Brána nebies) v Předklášteří**. Tento ženský cisterciálny kláštor bol založený v roku 1233 kráľovnou Konstanciou, manželkou Přemysla Otakara I., ktorá je tu pochovaná. V pôvodnom románsko-gotickom slohu je zachovaný kostol, križová chodba a kapitálska sieň. Ostatné budovy pochádzajú už z obdobia renesancie a baroka. Na známke je tympanon s kamenným reliéfom sediaceho Krista, ktorému pri nohách kľačí kráľovna Konstancia so synom Přemyslom a odovzdávajú mu model kostola. Výtvarné návrhy emisie vytvorili K. Zeman (známka) a E. Ranný (FDC) a rytec J. Tvrdoň. Znáмка hodnoty 6,50 Kč bola vytlačená rotačnou ocelotlačou kombinovanou so štvorfarebnou hĺbkotlačou v TL po 30 ks známok a v malých TL s 8 známami a 4 potlačnými kupónmi pre známkové zošity. Číslo známky 0371 ● Rovnaký deň (15.10.2003) bola vydaná séria troch známok v rámci emisného radu **Ochrana prírody - Dravé vtáky**. Na známkach hodnôt 6,50, 8 a 9 Kč sú zobrazení Haja červená (Milvus milvus), Sokol stahovavý (Falco peregrinus) a Orol najmenší

(Hieraetus pennatus). Z nich prví dva sú kriticky ohrození, tzn. že im hrozí bezprostredné nebezpečenie úplného vymiznutia na českom území. Ďalšie vtáky sú zobrazené na FDC (Circus cyaneus, Falco subbuteo, Circus caetus gallicus). Známky navrhol J. Saska a vyryl V. Fajt. Vytlačené boli rotačnou ocelotlačou kombinovanou so štvorfarebnou hĺbkotlačou v TL po 50 ks známok. So známami boli vydané aj tri analogové pohľadnice (CM). Číslo známok 0372-0374 ● Tri známky s názvom **Hasičská technika** vyšli 15.10.2003 v emisnom rade **Technické pamiatky**. Na známke 6,50 Kč je drevená striekačka z roku 1822, na známke 9 Kč motorová striekačka z roku 1933 a na známke 12 Kč hasičské auto CAS 8/AVIA DAEWOO z roku 2002. Ďalšie motívy sú na FDC: Štvorkolesová ručná striekačka z roku 1882, automobil Tatra z roku 1920 a cisternová automobilová striekačka CAS-16 zo 60. rokov minulého storočia. Autorom výtvarných návrhov emisie a rytin je B. Housa. Známky boli vytlačené rotačnou ocelotlačou kombinovanou s trojfarebnou hĺbkotlačou v TL po 50 ks známok. Číslo známok 0375-0377 ● Ďalšie emisie boli vydané 22.10.2003. Sú to dve hodnoty nových **výplatných známok Krása kvetov**. Na známke hodnoty 50h je nevádzka (chrpa), na druhej, hodnoty 6,50 Kčs je georgína (jiřina). Autorkou výtvarných návrhov je A. Khunová, rytiny vyhotovil B. Sneider. Známky boli vytlačené ocelotlačou kombinovanou s trojfarebnou hĺbkotlačou v TL po 100 ks známok. Číslo známok 0378-0379 ● **Ruže nad Prahou** - to je názov emisie, v rámci ktorej bola vydaná výplatná známka s kupónom určeným na prítláče.

Známka hodnoty 6,50 Kč inšpirovaná Seifertovými veršami o Prahe spája motív najmilšieho mesta a kvetu. V kompozícii K. Zemana dominuje veža hvezdárne na Klementíne so sochou Atlantu s pozadím Týnskeho chrámu. Známky boli vydané na upra-

vených TL s 9 známkami a 12 kupónmi. Na kupónoch je logo Českej pošty a text „Poštovní spořitelna na každé poště“. Časť nákladu je vytlačaná s čistými kupónmi, na ktoré budú dodatočne vyhotovené prítláče podľa želania zákazníka. Tlač Číslo známky 0380 ● Na rovnaký účel bola vydaná známka hodnoty 9 Kč s názvom **Lucerna na Novém Světe**. Tvorcovia a tlač rovnaká ako u predchádzajúcej známky, rozdiel je len v motíve kupónu - logo EMS s textom „Expresní přeprava vašich zásilek“. Číslo známky 0381 ● Okrem poštových známok bola bohatá aj emisia poštových lístkov - 4.10. 2003 bol vydaný lístok 9 Kč s prítláčou k **svetovej výstave poštových známok BANGKOK 2003** (štylizovaná kresba Budhu) ● Ďalší lístok 9 Kč s prítláčou 25 rokov pontifikátu pápeža Jána Pavla II. bol vydaný 16. 10. 2003 (portrét Jána Pavla II.) ● Ministerstvo informatiky ČR vydalo 22. 10. 2003 poštový lístok na **bežnú poštovú prevádzku** hodnoty 6,50 Kč (natlačaná známka s pohľadom na Český Krumlov) a lístok tej istej nominálnej hodnoty **určený na prítláče** (známka so štylizovanou číslou 6,50) ● Na **Medzinárodnej predajni výstavu poštových známok SINDELFINING 2003** Česká pošta vydala poštových lístok 9 Kč s prítláčou (motív prítláče historická poštová schránka typu „A“ z konca 19. storočia) ● Informáciu o nových českých poštových lístkoch uzatvárame lístkom 9 Kč s prítláčou vydanou 8.11.2003 ku **dňu otvorených dverí VÖPH vo Viedni** (kresba so štylizovanou historickou poštovou trúbkou) □ vkn

Rakúske jesenné emisie

Detské kresby na poštových známkach sú populárne v mnohých krajinách. Posilňujú záujem o zbieranie poštových známok a filatelii a sú tiež vítanou príležitosťou na vyhľadávanie a podporovanie nových adeptov kreslenia, maľovania a grafického umenia vôbec. Súťaž detských kresieb na tému **Deti a rodina usporiadali v tomto roku aj v Rakúsku**. Jednu z kresieb vybrali na poštovú známku. Autorka E. Walnerová nakreslila **trojčlennú rodinu v prírode a s hračkami** ● Rakúska poštová správa

18.9.2003 vydala známku k 50. výročiu **Rakúskeho dňa obcí**. Tento sviatok má korene v rokoch po 2. svetovej vojne, kedy sa jednotlivé rakúske obce zamerali na obnovu vojnovou poškodených svojich častí. Opravovali vlastné obydlia, obecné budovy, pamätihodnosti a stavali nové objekty. Znáмка je venovaná Viedenskému Novému Mestu ● O deň neskôr bola vydaná známka s krátkym, ale výstižným názvom **Pekne dakujem**. Je určená na zásielky s podakovaním za písomné gratulácie každého druhu. Na známke je populárna veselá postavička známa z rakúskych médií **TOMTOM**, ktorá nesie krásnu kyticu kvetov. Autorom známky je T. Kostrom a má nezvykle veľký formát 42x35 mm.

Poľské príležitostné mince k 25. výročiu pontifikátu pápeža Jána Pavla II.

Pri príležitosti 25. výročia Pontifikátu pápeža Jána Pavla II. Národná banka Poľska 24. septembra 2003 dala do obehu tri pamätné mince. Zlatú mincu hodnoty **200 zlotých** (900/1000 Au, priemer 27 mm, hmotnosť 15,5 g, náklad 4900 kusov), striebornú mincu hodnoty **20 zlotých** (925/1000 Ag, štvorec o hrane 40 mm, hmotnosť 28,28 g, náklad 83 tisíc kusov) a mincu **2 zlotých** zo zliatiny (CuAlZnSn, priemer 27 mm, hmotnosť 8,15 g, náklad 2 milióny kusov) □ **L. Turčáni**

Tá istá postavička v podaní T. Kostroma je aj na ďalšej známke, tentokrát v úlohe **u-silovného pošťára a dopravcu** venujúceho sa najmä zasielaniu balíkov s blahoželaniami zamilovaným mladým ľuďom. Na známke je **TOMTOM** ako z balóna zhadzuje balíček mladej dievčine ● Na ďalšej rakúskej známke vidíme fotografiu Wernera

Schlagera, ktorý získal tohtoročný titul **MS v stolnom tenise**. Keďže MS sa konali v Číne, na známke sú aj čínske nápisy.

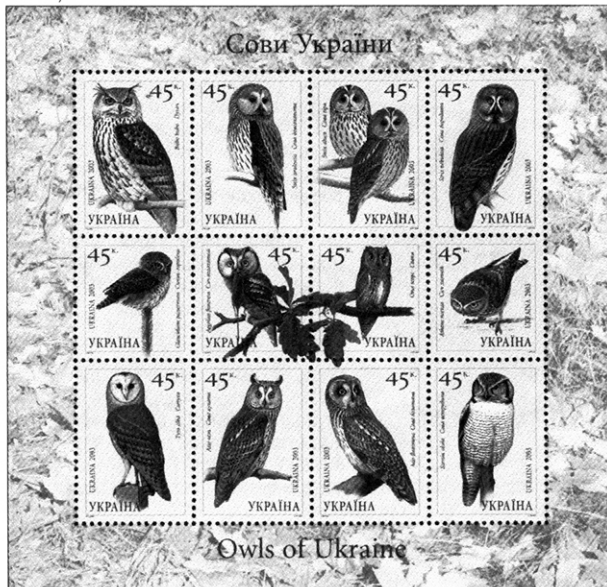
Na známke vydané 26.9.2003 opäť vidíme detskú kresbu, ktorej autorkou je žiačka E. Zellerová. Kresba predstavuje **dievčenskú hlavu s hadmi** namiesto vlasov. Hľa, svet očami detí, ktorá však staršej generácii asi skôr pripomína strašiaka než nežnú hlavičku dievčatka. Znáмка bola vydaná k celoštátnej výstave zbierok mladých filatelistov v meste Graz.

Ďalšia známka je venovaná uvedeniu nového **španielskeho muzikálu N. C. Necscasa „Elizabeth“** na rakúskych divadelných scénach. Pokiaľ je v jednoduchosti krásna, táto známka toto pravidlo potvrdzuje. Zato však známka reproduktujúca obraz vynikajúceho reprezentanta rakúskej scesie **Gustava Klimta „Pani Judita“**, sa vyznačuje tradičnou rakúskou vysokou umeleckou i polygrafickou úrovňou. Znáмка s chýrečným portrétom Viedenskanky vyšla 10.10.2003 ako malý háreček hodnoty 2,10 €. Vytlačený je z medirytiny (okrovohnedá farba) kombinovanou s päťfarebnou hlbkotiľkou. Autorom emisie je W. Seidel. Väčšina ostatných známok bola vytlačená štvorfarebnou hlbkotiľkou a majú nominálnu hodnotu 0,55 € □ Zc

Známkové novinky z Ukrajiny

Ukrajinská pošta 14. júna 2003 vydala ďalší veľký príspevok k populárnemu námetu fauna, a to 12-známkový **TL Sovy Ukrajiny**. Pozoruhodné je vytlačenie známok na dvoch formátoch, ktoré zodpovedajú pomeru veľkosti týchto operencov. Triezva farebnosť a precízna kresba vytvárajú skutočne pôsobivý celok. Na známkach sú uvedené odborné latinské a ukrajinské názvy jednotlivých druhov týchto vtákov. Všetky známky majú rovnakú nominálnu hodnotu 45 k. Náklad 150 tisíc TL, kat. číslo Mi. 574-85.

Pri príležitosti 150. výročia narodenia hudobného skladateľa **Oleksandra Mišugu (1853-1922)** bola vydaná 20. 6. 2003 poštová známka hodnoty 45 k. Na známke je dobový portrét hudobníka, vydaná bola v náklade 220 tisíc kusov a kat. číslo má Mi. 586. Ďalšia výplátna známka emisie radu **Kvety** s hodnotou 65 k pribudla 4. 7. 2003.

Štvorznámková emisia **Kyjev v obrazoch** vyšla 18. 7. 2003 s reprodukciami diel dvoch výtvarníkov z polovice 19. storočia. Michajlo Sažin je autorom obrazov Ruiny kláštora sv. Iriny (1846) a Krajina Podola zo Ščekavice (koniec štyridsiatych rokov 19. storočia), Vasil Timm je autorom obrazov Krajina starého mesta z Jaroslavho valu (1854) a Kyjevsko-Pečerská lavra, Uspenský chrám (1857). Všetky známky majú rovnakú nominálnu hodnotu 45 k.

Pri tejto príležitosti si nemôžem odpustiť poznámku o rozdielnej emisnej politike ukrajinského (a mnohých ďalších z blízkeho i vzdialenejšieho zahraničia) a slovenského vydavateľa poštových známok. Pokým v zahraničí veľká väčšina známok vychádza z základnej hodnoty zodpovedajúca poštovnému za štandardný list v domácom styku, u nás je to presne naopak a dominujú vysoké nominály. Náš vydavateľ si stále myslí, že vtedy má vyšší zisk a čo tam po filatelistoch... □ ilk

Sympóziwm k jubileu kremnickej mincovne a slovenskej meny

Uhorský kráľ Karol Róbert z Anjou 17. novembra 1328 udelil Kremnici výsady slobodného kráľovského mesta a tým aj právo razit mince. Tento deň sa pokladá za deň založenia kremnickej mincovne a tak v tomto roku, kedy je zároveň aj 10. výročie súčasnej slovenskej meny, oslavuje mincovňa v Kremnici 675 rokov svojej nepretržitej činnosti.

MEDZINÁRODNÉ NUMIZMATICKÉ SYMPÓZIUM

KREMNICIA 2003

Kremnice Ing. M. Nárožný a predseda Slovenskej numizmatickej spoločnosti Ing. M. Ondrejmiška.

V priebehu troch dní si účastníci so záujmom vypočuli vyše 20 zaujímavých odborných prednášok a diskusných príspevkov. Z nich spomeňme napríklad prednášky o ťažbe drahých kovov v Kremnici, o platidlách na Slovensku pred vznikom mincovne, o antických mincovniach v Chorvátsku, o nálezoch kremnických razieb zo 14. až 16. storočia, o technike razby mincí v stredoveku, alebo príspevok 10 rokov českých mincí, prednášky o chemických a prírodovedných motívoch na kremnických medailách, o medailérovi Hieronymovi Fuchsovi, o medailách k cisárskej návšteve v Kremnici a Banskej Štiavnici v roku 1751, o kremnickom medailérstve a ďalšie iné.

Súčasťou sympózia bola spoločná prehliadka novootvorenej numizmaticko-historickej expozície NBS - Múzea mincí a medailí a návšteva kremnickej mincovne. Organovaný koncert v neskorogotickom kostole sv. Kataríny, patrónky mesta, ktorý je dominantou hradného areálu v Kremnici, zanechal vo všetkých účastníkoch sympózia slávnostný dojem a prehliadka hradného areálu nezabudnuteľný zážitok.

Na záver tretieho dňa sympózia sa konala v priestoroch mincovne numizmatická burza mincí, papierových platiel, medailí, žetónov, vyznamenaní, pohľadníc a známok s numizmatickou tematikou. Každý z účastníkov sympózia obdržal Pamätný list Ústredného výboru Slovenskej numizmatickej spoločnosti, nové 18. číslo časopisu *NUMIZMATIKA*, rôzne materiály, publikácie, prospekty a pod. Všetky príspevky zo sympózia budú v plnom rozsahu publikované v supplmente časopisu *NUMIZMATIKA*.

ÚV SNS vydal pri príležitosti sympózia sériu korešpondenčných lístkov a v dňoch 2. a 3. októbra použiva pošta Kremnica 1 príležitostné pečiatky.

Na počesť významného jubileu mincovne prispela aj pobočka SNS v Banskej Bystrici vydaním série vzácných replík štyroch mincí Karola Róberta z Anjou, ktoré si mohli účastníci sympózia zakúpiť. Repliky z pozláteného striebra (florén) a striebra (groš, denár, obol) o rydzosti 925/1000 vyrobila kremnická mincovňa v limitovanej sérii 250 kusov s číslaním na certifikáte. Označené sú mincovou značkou kremnickej mincovne, monogramom ryta Jána Allerama a puncom. Štyri repliky vzácných razieb sú uložené v drevených kazetách.

Medzinárodné numizmatické sympóziwm bolo nielen dôstojnou oslavou 675. výročia kremnickej mincovne a 10. výročia slovenskej meny, ale tiež dobrou príležitosťou vymeniť si odborné skúsenosti, nadviazať pracovné kontakty a aj zároveň predostrelo aktuálnosť organizovania podobných akcií, ktoré by riešili nadhodnené spoločné problémy z oblasti numizmatiky a medailérstva □ **Elena Minarovičová**

Dubnica oslavovala

V roku 2003 má mesto Dubnica nad Váhom významené výročie - 810 rokov prvej písomnej zmienky o Dubnici. Tohto roku si však okružle výročie pripomenuli aj dubnickí filatelisti - 60 rokov organizovanej filatelie. Pri tejto príležitosti mali členovia Klubu filatelistov 53-04 pri Mestskom Dome kultúry slávnostné zasadanie za účasti primátora mesta J. Červinku a v dňoch 22. až 31. augusta 2003 usporiadali propagačnú klubovú výstavu poštových známok v Miestnom D-klube.

Na výstave sa predstavili členovia miestneho klubu, J. Kamba exponátmi „Slovensko 1939-1945“ a Československo 1945-1949“, M. Pilka „Slovensko - moja vlasť“, R. Vrabec „Dubnické príležitostné pečiatky“ a M. Móric z Martina exponátom „Dejiny našej vlasť“. Dňa 28. augusta 2003 sa použivali dve príležitostné poštové pečiatky - k jubileu mesta a k jubileu klubu. K obom jubileám klub pripravil aj prítlace na poštové lístky a obálky. Posledným podujatím bola v nedeľu 31. augusta 2003 regionálna burza poštových známok a iných predmetov zberateľského záujmu. Všetky podujatia sa uskutočnili súčasne s mestskými oslavami a počas 10. Dubnického folklórneho festivalu □ **Marcel Pilka**

Povzbudenie alebo pribrzdenie?

V týchto dňoch by mala prebiehať vnútrozväzová diskusia o návrhu na nový Výstavný poriadok Zväzu slovenských filatelistov (ZSF). S výstavným poriadkom prichádzajú do styku väčšinou vystavovatelia a filatelistickí funkcionári. Snahou ZSF by malo byť rozšírenie počtu tvorcov exponátov, ich sústavné skvalitňovanie a vystavovanie. Preto by sa malo s výstavným poriadkom oboznámiť čo najviac filatelistov. Robí v tomto smere nejaké kroky aj ZSF? Myslím si, že by sa mali k nemu vyjadrovať a navrhovať doplnky a zmeny aj vedúci krúžkov mladých filatelistov (KMF).

Za 30 rokov pôsobenia ako vedúci KMF som získal veľa poznatkov a skúseností o tvorbe a vystavovaní exponátov mladých filatelistov. Viem, ako ťažko sa získavajú cenovo prístupné filatelistické materiály už aj na 8-listové exponáty, nieto na 16-listové a 32-listové exponáty. Viem aj to, že mladí filatelisti, ak nezačnú zavčasu tvoriť a vystavovať exponáty, veľmi rýchlo stratia motiváciu a chuť navštevovať filatelistický krúžok. Nedostatočná výstavná činnosť v praxi znamená úbytok už aj tak malého počtu mladých filatelistov.

Podľa doteraz platného Výstavného poriadku ZSF, mladý filatelist, ktorý prvý raz vystavuje svoj exponát a nemá viac ako 15 rokov, môže vystaviť len 8-listový exponát, teda polovicu výstavnej plochy. Podľa návrhu nového Výstavného poriadku ZSF bude musieť tento mladý filatelist už na premiérovej výstave vystaviť exponát s rozsahom jednej celej výstavnej plochy, čiže až 16 listov (bod 21.5 návrhu).

Navrhujem, aby na premiérovej výstave pre túto vekovú kategóriu naďalej zostal počet 8 listov. Na ďalšiu výstavu by sa už mohlo od vystavovateľa vyžadovať rozšírenie svojho exponátu na 16 alebo 32 listov. ZSF by mal dobre zvážiť, či mladých filatelistov nebude odradzovať a znechucovať, ak hneď na prvý raz budú musieť zhotoviť 16-listový exponát. Dnes sa pre filateliu a systematickú prácu v KMF mládež veľmi ťažko získava, a preto by sme k podmienkam pre činnosť KMF mali pristupovať so znalosťou veci a s porozumením. Nie naopak.

☐ Ján Maniaček st.

Najkrajšie známky OSN roka 2002

Vo Viedni vychádzajúci časopis pre zberateľov poštových známok OSN Faszination vo svojom štvrtom tohtoročnom čísle priniesol výsledky ankety o najkrajšiu známku OSN za rok 2002 s týmito výsledkami (v zátvorke je uvedené mesto, pre ktoré emisia bola vydaná a počet v ankete získaných hlasov):

Prvé miesto s 357 hlasmi získala zvislá 4-páska emisie Medzinárodný rok vrchov s motívami Weisshorn vo Švajčiarsku 0,70 SFR, Vinson v Antarktíde 1,20 SFR, Fudžijama v Japonsku 0,70 SFR a Kamet v Indii 1,20 SFR (Ženeva, 357). Ako druhá sa umiestnila známka s detským motívom hodnoty 80 centov (New York, 303). Tretie miesto získal štvorblok Ohrozené zvieratá hodnoty 4x 0,51 € (Viedeň, 265). Štvrté miesto získala talianska Florencia na známke 37 centov (New York, 189). Na piatom mieste sa umiestnila známka s kostolom v Melku nad Dunajom 0,87 € (Viedeň, 184). Aj na šiestom mieste sa umiestnil 4-blok s námetom Ohrozené zvieratá 4x 34 centov (New York, 152). Siedmu priečku v ankete

dosiahla zvislá 4-páska emisie Medzinárodný rok vrchov s motívami Mont Robson v Kanade 0,22 €, Sagarmatha (Mont Everest) v Nepále 0,51 €, Mont Cook na Novom Zélande 0,22 € a Rakapoši v Pakistane 0,51 € (Viedeň, 118). 8. miesto získala známka s talianskou šikmou vežou v Pise 0,80 SFR (Ženeva, 105). Deviate miesto získala známka Hall Statt 0,73 € (Viedeň, 98). Na desiatom mieste sa umiestnila známka so železnicou v Semeringu 0,07 € (Viedeň, 93).

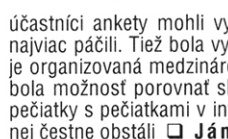
Ankety o najkrajšiu známku OSN roka 2002 sa zúčastnilo 1864 respondentov. Redakcia desať účastníkov ankety vylosovala a odmenila emisiou Ohrozené zvieratá ☐ ky

Najkrajšia príležitostná poštová pečiatka roka 2002

V ankete o najkrajšiu slovenskú príležitostnú poštovú pečiatku roka 2002 sa svojimi hlasmi prezentovalo 120 účastníkov, čo oproti predchádzajúcim rokom bol niekoľko násobne nižší počet. Zo 124 príležitostných pečiatok, ktoré slovenské pošty v roku 2002 používali,

účastníci ankety dali svoje hlasy 37 pečiatkam ako najkrajšia. Najviac hlasov dostala pečiatka „**Majster Pavol z Levoče 1490-1542**“ z 18.12. 2002, ktorá získala prvenstvo so 44 hlasmi. Je na nej kľačiaci a modliaci sa majster Pavol a nad ním mesto Levoča (obr.). Pečiatku navrhol E. Labaj. Na druhom mieste sa umiestnila pečiatka „**Maľovaný sen Vianoc**“ (12 hlasov), ktorú používala pošta Trnava 1 10. 12. 2002. Na pečiatke sú viaceré symboly Vianoc - stromček, trúbiaci anjeli, betlehemska hviezda a zvončeky (obr.). Autorom návrhu je M. Šnirc. Tretie miesto získala pečiatka „**Spoločné slovensko-čínske vydanie známok Bojnický zámok / Terasy v Handan**“ (6 hlasov), ktorá sa používala v Bojniciach 12. 10. 2002 (obr.). Pečiatku s kresbou hlavy slovenskej a čínskej ženy navrhol Rudolf Cigánik.

18.12.2002 LEVOČA

Na margo ankety viacerí napísali, že je ťažko vybrať len jednu najkrajšiu pečiatku, lebo pekných je viac a navrhujú, aby na budúci rok účastníci ankety mohli vybrať tri pečiatky, ktoré sa im najviac páčili. Tiež bola vyslovená túžba po tom, že nie je organizovaná medzinárodná anketa, v rámci ktorej by bola možnosť porovnať slovenské príležitostné poštové pečiatky s pečiatkami v iných krajinách. Myslím, že by v nej čestne obstála ☐ Ján Maniaček st.

Aký bude časopis ZBERATEĽ v roku 2004?

INFORMÁCIE O X. ROČNÍKU ČASOPISU ZBERATEĽ A MOŽNOSTIACH JEHO PREDPLATENIA

ZBERATEĽ 2004

Časopis Zberateľ bude aj v roku 2004 vychádzať ako mesačník v doterajšej úprave a formáte A 5. Jeho rozsah bude celkovo 52 strán + 4 strany farebnej obálky a jeho cena bude **49 Sk za jeden výtlačok**, tzn. všetkých **12 čísiel na rok 588 Sk** a celoročné predplatné bude **490 Sk** (pri predplatnom cena jedného výtlačku vychádza na 40,80 Sk). Vydavateľ aj v roku 2004 abonentom poskytne tradičné výhody:

- **Zlavu** na tovar zakúpený v predajni alebo v rámci zásielkovej služby vo výške 5%.

- **Bezplatnú inzerciu** nekomerčného charakteru v rozsahu 5 riadkov v každom čísle časopisu.

- **Bezplatné uverejňovanie informácií** o výmenných schôdkach, klubových stretnutiach, výstavách a podobných podujatiach.

ZBERATEĽ 2004 PLUS

K časopisu Zberateľ budú v budúcom roku vydané aj dve osobitné prílohy: **Katalóg poštových známok a celín SLOVENSKO 2003** a **Katalóg 16. písomnej aukcie firmy Zberateľ**. Celoročné predplatné časopisu v tejto rozšírenej verzii pod názvom **ZBERATEĽ 2004 PLUS** bude **550 Sk**. Oba katalógy budú v predaji aj jednotlivito a abonenti časopisu pri ich kúpe budú mať 5-percentnú zľavu (cena každého katalógu sa bude pohybovať okolo 60 Sk).

PREDPLATNÉ S VÝHRAMI

K dnešnému číslu časopisu prikladáme aj zloženku na predplatné Zberateľa na rok 2004. Na úhradu predplatného však možno použiť aj inú poukážku. V každom prípade prosíme na ústrižku Správa pre prijímateľa uviesť účel platby, tzn. **PREDPLATNÉ ZBERATEĽA 2004** (490 Sk) alebo **PREDPLATNÉ ZBERATEĽA 2004 PLUS** (550 Sk). Výška predplatného Zberateľa na rok 2004 do Českej republiky, ostatných krajín Európy a zámoria je uvedená v tíráži časopisu. K výraznému zvýšeniu predplatného dochádza do ČR, kde už v tomto roku došlo k neobyčajne vysokému zvýšeniu poštovného.

Vydavateľ ocení aj v tomto roku predplatiteľov, ktorí predplatné časopisu na rok 2004 uhradia včas, a to zaradením do zlosovania o nákupné poukážky na zakúpenie tovaru. **Do zlosovania bude zaradený každý, kto predplatné uhradí do 31.12.2003** (rozhodujúci bude dátum pečiatky na zloženke). Z predplatiteľov bude vyžrebovaných 6 výhercov: Jeden získa poukážku v hodnote **500 Sk**, dvaja poukážku v hodnote **300 Sk** a traja poukážku v hodnote **200 Sk**.

PRÍŤAŽLIVÝ OBSAH

Vydavateľ v úvodníku naznačil, že v obsahu časopisu v roku 2004 nepríde k podstatnejším zmenám, takže sa čitatelia budú môcť stretnúť so všetkými doterajšími obľúbenými rubrikami, vrátane v tomto roku zavedenej prílohy Zberateľské state, pričom budeme pokračovať aj v

súťaži o Kvet Zberateľa - pravda, bude mať trochu inú podobu a bude aj naďalej dotovaná výhrami. Pripravuje aj novú rubriku, ktorú sme predbežne nazvali „Malá škola filatelie“. Pravdaže, úsilie o skvalitňovanie obsahu časopisu je nikdy nekončiaci proces a v tomto budeme pokračovať aj v roku 2004.

NA VLNÁCH SPOLUPRÁCE

Vydávanie časopisu aj v roku 2004 budeme zabezpečovať na báze dobrovoľných pracovníkov, dopisovateľov a spolupracovníkov. Inými slovami, bez redakcie s profesionálnymi pracovníkmi a bez tomu zodpovedajúcemu vybaveniu. V praxi to znamená maximálnu racionalizáciu prác. Preto uvítame, ak nám aj v roku 2004 pomôžete a naša spolupráca bude naďalej prebiehať na vlnách tvorivej spolupráce. Pomoc nám bude aj to, ak napríklad budete

- v dostatočnom predstihu posilať na uverejnenie správy, aktuálny a informácie (príjem príspevkov končí okolo 15. predchádzajúceho mesiaca, správy a inzercia 20., a 25. sa časopis redakčne uzatvára a pripravuje na vytlačenie),
- listy písať čitateľne, osobitne mená a priezviská, dátumy a cudzie slová,
- listy na firmu a redakciu posilať spolu v jednej obálke, ale každý osobitne na samostatnom papieri,
- príspevky posilať e-mailom (vo formáte WORD) alebo na diskete,
- obrazové prílohy zapožičiavať v origináli alebo posilať kvalitnú reprodukciu, či e-mailom spracované v bitovej forme v nekomprimovanom mode vo formáte **BMP** s optimálnou rozlišovacou schopnosťou (cca 300 dpi).

Redakcia má povinnosť články apretovať a vyhradzuje si právo aj na ich úpravu prípadne na skrátenie (do znenia inzerátov redakcia nezasahuje - okrem iného aj preto, že v niektorých prípadoch nevie s istotou určiť čo inzerujúci ponúka alebo hľadá).

KRÉDO NA ROK 2004

Čo sa nám v roku 2004 podarí dosiahnuť, vo veľkej miere bude zaležať na aktivite prispievateľov i na prílive nových spolupracovníkov, ktorí budú ochotní podieľať sa na tvorbe časopisu. K tomu je treba poznamenať, že aj teraz to bude často za sťažených podmienok, bez dostatočných informácií alebo podkladov. S tým treba rátať. Tak ako aj s možnosťou nepriaznivej reakcie čitateľa či neadekvátnej kritiky za každú chybu alebo omyl. I to treba byť pripravený a nechať sa neprajníkmi odradiť alebo znechutiť. Samozrejme, na chyby a nedostatky treba upozorniť, uviesť ich na pravú mieru - ale slušným spôsobom. Budeme sa usilovať, aby sa tieto zásady na stránkach Zberateľa dodržiavali aj v roku 2004. Aby sme zberateľstvo prezentovali ako ušľachtilú, kultúrnu a spoločensky uznávanú činnosť a na dosiahnutie týchto cieľov sme vždy používali aj tomu zodpovedajúce prostriedky. Redakcia.

Jozef Obert - 80 rokov

V týchto dňoch si pripomína vzácné životné jubileum Jozef Obert (★ 29.11.1923), významný zberateľ a publicista v odbore poštovej histórie Slovenska. Zberateľská verejnosť ho dobre pozná ako dlhoročného vystavovateľa, ale aj člena, či predsedu rozhodcovského zboru na mnohých výstavách poštových známok na Slovensku v období 1939-1990.

Meno Jozefa Oberta v dejinách slovenskej organizovanej filatelie je zapísané veľkými písmenami. Viedol autorský kolektív, ktorý pripravil rukopis monografickej práce Poštové pečiatky na území Slovenska 1752-1918. Prácu vydal Zväz slovenských filatelistov v roku 1994 ako 15. zväzok edície Monografie čs. poštových známok. Monografia bola veľmi priaznivo prijatá domácimi aj zahraničnými zberateľmi, kniha získala vysoké hodnotenia na zahraničných medzinárodných výstavách poštových známok v triede filatelickej literatúry a v krátkom čase sa vypredala. Jej vydanie predstavuje pilotnú syntetickú prácu o poštovej histórii Slovenska v období pred vznikom spoločného štátu Čechov a Slovákov. Odbornú autoritu Jozefa Oberta dokumentuje členstvo v Maďarskej filatelickej akadémii (MAFITT), ktoré mu bolo priznané v roku 1990 a jubilat je aj nositeľom najvyššieho významenia (zlatý Čestný odznak) ZSF. Mal som česť pracovať na príprave monografie od myšlienky jej zrodu až po stránkovú korektúru hotovej knihy a zodpovedne môžem vyhlásiť, že zrod monografie bez jeho práce by bol ťažko predstaviteľný. Jozef Obert bol dušou kolektívu, pracoval skromne a neúnavne.

Pri príležitosti jeho významného životného jubilea mi dovoľte, aby som mu v mene širokej rodiny poštových historikov poďakoval za vykonanú prácu a zaželal mu v mene Rady ZSF veľa spokojnosti v kruhu rodiny a dobré zdravie do ďalších rokov života. Jozef Tekel

Jozef Korený - 65 rokov

V týchto dňoch si pripomína okružie životné jubileum Jozef Korený (★ 26.10.1938) z Trenčína. K životnému jubileu aj touto cestou srdečne blahoželáme a do ďalších rokov mu prajeme pevné zdravie, mnoho úspechov v jeho zberateľskej činnosti i v osobnom živote. Súčasne chceme túto príležitosť

využiť aj na to, aby sme mu poďakovali za jeho neobyčajne aktívnu spoluprácu s redakciou, za jeho zaujímavé príspevky a rad informácií a diani z všadiaľ, kde je činný. A jeho záujmy sú neobyčajne bohaté a pestré.

Miestom pôsobenia J. Koreného sa stalo mesto Trenčín, kde pracoval ako vojak z povolania a dodnes tu žije.

Trenčín je známy radom skvelých filatelistov (v slovenských reláciách by mu azda patrila aj prívlastok „Mesto filatelie“), ktorí mali pozitívny vplyv aj na filatelistickú dráhu J. Koreného. Jeho účasť v klubovej činnosti vrátane vystavovateľských a výstavníckych aktivít narastala po obnovení ZSF a ustanovení krajských organizácií. Bol zakladateľom a prvým predsedom Západoslovenského krajského výboru ZSF a filatelistov tohto regiónu zastupoval aj v ústredných orgánoch ZSF i ZČSF. Má veľký podiel na oživení činnosti klubov filatelistov, KMF, odborných komisií a sekcií, výstavnej činnosti i ďalších aktivitách. Podieľal sa na organizovaní mnohých filatelistických výstav, nadviazaní spolupráce s družobnými mestami mesta Trenčín, na vydávaní krajského spravodajcu Laugarciou, zriadení sekretariátu krajského výboru i skladu výstavných rámov. Jeho dlhoročná obetavá práca bola ocenená najvyššími zväzovými význameniami.

Pri príležitosti životného jubilea sme do dnešného čísla pripravili s Jozefom Koreným rozhovor na niektoré aktuálne témy z oblasti filatelie.

Všetko najlepšie jubilantovi želá redakcia!

Za Richardom Čeppanom

Sú vety, ktoré sa ťažko ukladajú na papier, žiaľ život je už taký. Po krátkej, zákernej chorobe dňa 10. októbra 2003 vo veku 70 rokov zomrel Richard Čeppan z Trnavy. Zberateľ čs. známok, perfinov a nových slovenských známok. Vynikal veľkým rozhľadom, skúsenosťami a skromnosťou. Vytvoril niekoľko krásnych námetov (kvety, deti, kozmos, skauting), svojimi poznatkami sa podieľal na tvorbe Okienka špecialistu v časopise Zberateľ. Venoval sa aj leteckým známkam. Svoje vedomosti i prebytočný materiál ochotne poskytoval trnavským filatelistom.

Odišiel vzácný, pracovitý človek a filatelista. Bol radosť s ním spolupracovať, stretávať sa na dvore pod orechom a preberať novoty z oblasti filatelie, nové objavy doskových chýb... Mal rád prírodu, ekológiu a biológiu, ktorú zvečnil aj v krásnom herbárii. Jeho odchod bude dlho citelný mnohým zberateľom - špecialistom. So zosnulým Richardom Čeppanom sme sa naposledy rozlúčili 15. októbra 2003 v Trnave. Za všetko, čo pre filatelistov pán Čeppan vykonal, aj touto cestou ďakujeme. Česť jeho pamiatke.

Staloz Anton, KF 52-04

PÍSOVNÁ AUKCIA FIRMY ZBERATEĽ

Samostatnou prílohou pre predplatiteľov rozšíreného variantu časopisu ZBERATEĽ 2003 PLUS je katalóg 15. AUKCIE FIRMY ZBERATEĽ.

Katalóg si možno zakúpiť aj samostatne za 45 Sk (abonent si 5-percentnou zľavou) priamo v predajni Zberateľ alebo objednať ho písomne na adresu:

ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava,
telefonicky na čísle 02 / 44 250 149 alebo
na mailovej adrese: Zberatel@nextra.sk

PRVÍ MUŽI NA LIETAJÚCICH STROJOCH

(100 rokov od počiatkov motorového lietania)

Výkony dosiahnuté historickým prvým letom motorového lietadla sú z dnešného pohľadu viac ako skromné. Let trval iba 12 sekúnd, lietadlo vzlietlo do výšky 3 m a preletelo vzdialenosť 36,5 m. A predsa je tento let zapísaný zlatými písmenami do histórie letectva ako začiatok éry motorového lietania, keď prvýkrát vzlietlo lietadlo ťažšie ako vzduch poháňané vlastným motorom. Ako je všeobecne známe, tento historický let uskutočnili bratia Wilbur Wright (1867-1912) a Orville Wright (1871-1946) 17. decembra 1903 s lietadlom vlastnej konštrukcie s názvom Flyer nad piesočnou plážou v Kitty Hawk v Severnej Karolíne v Spojených štátoch. Od tejto historickej udalosti v týchto dňoch uplynulo práve 100 rokov, a to je príhodný čas na uverejnenie článku so stručnou zmienkou o diele týchto priekopníkov letectva.

Najskôr o ich začiatkoch. Narodili sa ako synovia biskupa v Dayton, štát Ohio v USA. Wilbur a Orville svoje talenty orientovali na techniku, získali patričné vzdelanie a pracovali ako výborní mechanici (vyrábali bicykle). Bezprostredným podnetom na zaoberanie sa myšlienkou na zostrojenie lietadla sa pre nich stala hračka z detstva, ktorú im priniesol otec v roku 1878. Bol to akýsi „lietajúci motýlik“, ktorého pôvod vraj siahal až kdesi do starej Číny. Hračka so svojimi dvoma protiběžnými vrtnkami pripomínala malú helikoptéru. Došlo na tom, že Wilbur a Orville podľa nej začali stavať modely, ale nedarilo sa im. Zamerali sa radšej na stavbu drakov, pričom dosiahli obdivuhodnú zručnosť. Bolo zjavné, že otázky lietania u nich neboli len chvíľkovým vzplanutím, ale touto problematikou sa začali zaoberať dlhodobo, intenzívne a veľmi cieľavedome. Preštudovali všetku dostupnú literatúru o lietaní. Napríklad veľmi sa zaujímali o pokusy Otta Lilienthala a neskôr, po tragickej havárii jeho klzáká pri lete z umelého kopca v Lichterfelde v roku 1896, starostlivo skúmali prečo došlo k tomuto nešťastiu. So záujmom sledovali aj ďalšie pokusy s lietaním. Azda najväčší význam pre nich malo zoznámenie sa s Octave Chanutom. Profesor Chanute bol Francúz od detstva žijúci v USA, ktorý sa intenzívne zaoberal otázkami lietania a výsledky svojich poznatkov uverejnil v roku 1888 v knihe „Pokrok v lietajúcich strojach“ (Progress in Flying Machines). Profesor Chanute sa venoval konštruovaniu klzákov najprv podľa vzoru Lilienthala, potom vyvíjal svoje vlastné typy.

Chanute jeden zo svojich klzákov predal za symbolickú cenu bratom Wrightovcom, ktorí klzák skúsili. Najprv vypúšťali klzák bez pilota, potom s ním leteli, učili sa ho ovládať, zdokonaľovali ho a neskôr začali stavať klzáky vlastnej konštrukcie. Postupne získali mnoho poznatkov a skúseností. Okrem iného prišli na to, že závesná poloha letca (ako sa

lietalo na klzákoch Lilienthala i Chanuteho) je nevhodná a bude lepšie lietať v ležatej polohe. Prišli k správnejmu záveru, že je potrebné najprv urobiť klzák s dobrými letovými vlastnosťami, naučiť sa na ňom lietať a až potom ho vybaví vhodným motorom. Preto s klzákami vykonali veľmi mnoho pokusov. So svojím tretím klzákom absolvovali približne tisíc letov, z toho najdlhší let bol 180 m dlhý a trval 26 sekúnd.

Keď bratia Wrightovci chceli vybaviť svoje lietadlom motorom, zistili, že vhodný motor nemajú. Preto sa rozhodli, že si motor vyrobia sami. V decembri 1902 bol štvorválcový, vodou chladený motor s výkonom 8,8 kW hotový. Ďalší problém, ktorý museli vyriešiť, boli vrtnule. Rozhodli sa použiť dve pomalobežné vrtnule, ktoré umiestnili dozadu a od motora boli poháňané reťazovým prevodom. Hmotnosť motora a ostatného príslušenstva si vyžadovali zväčšenie a zosilnenie lietadla. Tak sa dopracovali k lietadlu Flyer, dvojlošňika s rozpätím krídel 12,29 m, dĺžkou 6,43 m, výškou 2,81 m, nosnou plochou 46 m² a s hmotnosťou 340 kg. Lietadlo nemalo kolesový podvozok, ale lyže a štartovalo z kolajovej dráhy ako z katapultu.

Bratia Wrigthovci neobyčajne pozorne sledovali pokusy O.Lilienthala

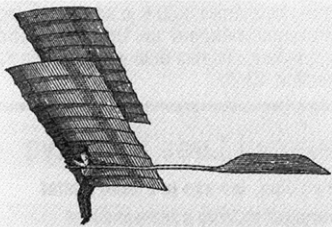
Prvýkrát sa s Flyer pokúsili vzlietnuť 14. decembra 1903, ale štart sa nepodaril a lietadlo sa aj čiastočne poškodilo. Vzlietli o tri dni neskôr a pri prvom lete Flyer dosiahol v úvode spomínané výkony. Uvedený deň (17.12.1903) však uskutočnili ešte ďalšie tri lety. Pri ich pilotovaní sa bratia striedali a rýchlo naberali prvé skúsenosti z ovládania lietadla i z jeho letových vlastností. Pri štvrtom lete ešte v ten deň sa Flyer dokázal udržať vo vzduchu už 59 sekúnd a prekonal vzdialenosť 260 metrov.

Bratia svoje lietadlo neustále vylepšovali a zdokonaľovali. V roku 1904 postavili Flyer II s výkonnejším motorom (11,7 kW), s ktorým vykonali rad úspešných letov a 20.9.1904 s ním Wilbur prvýkrát v histórii preletel uzavretý kruh. V roku

1905 postavili ďalší model lietadla s názvom Flyer III (niekedy aj Wright Flyer 3) s opät výkonnejším motorom, s novými vrtulami a zlepšeným riadením. Tento model 5. októbra 1905 dokázal preletieť vzdialenosť 33 km. Na vylepšovaní lietadla neustále pracovali. Postupne sa objavil variant so sedadlom pre cestujúceho, model „R“ s kolovým podvozkom, z ktorého vzniklo závodné lietadlo „Baby Wright“. Pribúda počet predvádzacích letov, bratia zakladajú firmu a začína záujem o licenčnú výrobu ich lietadiel. O dve verzie Flyer D prejavila záujem aj americká armáda. V tomto smere mimoriadnu aktivitu prejavili v roku 1908, keď si rozdelili pôsobnosť.

Orville predvádzal lietadlá v USA, kde uskutočnil lety v trvaní až vyše hodiny a vzal so sebou aj prvého cestujúceho. Wilbur odišiel do Európy, kde svoj let prvýkrát predviedol 8.8.1908 vo Francúzsku pri Le Mans. V Auvours 31.10.1908 letel s cestujúcim vyše 55 minút, 18.10.1908 dosiahol výškový rekord 110 m a rok 1908 zakončil letom v trvaní 2 hodiny 20 minút a 23 sekúnd, ktorým prekonal vzdialenosť 124,7 km. Tým vytvoril svetový vytrvalostný rekord a získal veľkú cenu Michelina (20 tisíc frankov). Wilbur začal školiť adeptov lietania, čím položil základy prvej leteckej školy v Pau.

Klzák O. Chanuteho, na ktorom lietal aj bratia Wilbur a Orville Wrightovci

Lety bratov Wrightovcov mali mnoho nasledovníkov a za krátky čas sa na oblohe objavili lietadlá Ellehamera, Santosa Dumonta, Ferbera, bratov Voisinových, Farmana, Lathama, Blériota a ďalších legendárnych priekopníkov letectva - „skvelých mužov na lietajúcich strojoch“ - ktorí sa usilovali uskutočniť odveký sen ľudstva po lietaní. Vývoj letectva však začal napredovať takým rýchlym tempom, že v roku 1910 bratia Wrightovci sami uznali, že koncepcia ich lietadiel je už prekonaná. Pokúsili sa ju zmeniť, ale na moderné európske trendy sa im už nepodarilo nadviazať. To však nič neubralo na ich význame pre vývoj letectva.

Ako v mnohých oblastiach technického rozvoja, aj v dejinách letectva sa stretávame s rivalitou, bojom o prvenstvo a využitie výsledkov bádateľov. Stretli sa s tým aj bratia Wrightovci pri patentovaní niektorých svojich vynálezov v oblasti konštruovania lietadiel (napríklad spor o patent „krivenia krídla“, kde niečo podobného naznačil Mouillard už v roku 1881 a podobný patent prihlásil M. Boulton dokonca už v roku 1868). V histórii sa takéto veci stávajú, takže ani neprekvapuje, že napríklad Smithsonian Institute až do začiatku päťdesiatych rokov odmietal uznať úspechy bratov Wrightovcov. Pred rokmi sa aj samotné prvenstvo v motorovom lietaní stalo predmetom sporu. Pred bratmi Wrightovcami mal motorové lety uskutočniť G. Whitehead (predtým Weisskopf), ktorý sa vystaňoval do USA a tam sa od roku 1890 zaoberal lietaním. Nadviazal na práce Lilienthala a v roku 1901 skonštruoval motorové lietadlo. Dňa 17. januára 1902 mal ním preletieť trať dlhú približne 15 km. Žiaľ, tieto Whiteheadové úspechy nie sú jednoznačne potvrdené nezávislými dobovými dokumentmi, napriek tomu sa stali predmetom sporu, kto bol vlastne prvým motorovým letcom. Odpoveď na túto otázku môžeme nájsť v stanovisku uverejnenom v časopise Letectví + Kosmonautika:

Pri 75. výročí historického letu bratov Wrightovcov vydalo príležitostné známky veľa krajín

„Avšak i kedyby sa podaťilo Whiteheadovy úspechy plne potvrdiť, význam bratí Wrightů to nijak neznižuje. Whitehead byl jen jakýmsi výkřikem v temnotách, na jeho práci nikdo nenavazoval, sám své údadné úspechy obchodně ani konstrukčně dále nevyužil, a tak v každém případě zůstává jen historickou zajímavostí.“

Naproti tomu Wrightové na základě svých prvých úspěchů založili firmu, která přežila až do let po druhé světové válce. Jejich úspěšné lety, již v letech 1908 a 1909 byli schopni setrvat ve vzduchu až tři hodiny, ovlivnily řadu potencionálních zájemců o létání. Jimi zkonštruovaný Flyer či spíše jeho další vývojové verze byly licenčně vyráběny ve Francii a Německu, na určitou dobu výrazně ovlivnily mnohé letecké konstruktéry například v Británii, ale i v Rakousku a u nás v Čechách. Ač jejich původní koncepce letadla dosti rychle zastarala a oni sami ji brzy po roce 1910 opustili, jejich ohromný vliv v počátcích motorového létání je naprosto nepochybný.“

Na záver uvediem jednu úsmevnú, ale aj poučnú príhodu. Jeden americký biskup sa v roku 1870 zúčastnil na slávnostnom ukončení školského roka. Vo svojom slávnostnom prejave okrem iného povedal aj nasledujúce slová: „Ľudský duch dosiahol už vrchol svojich schopností. Čo bolo možné vynájsť, je vynájdené. Technický pokrok už nemá kde pokračovať.“ Riaditeľ školy sa pokúsil namietat: „Ažda predsa, možno za päťdesiat rokov sa ľudstvo naučí aj lietať...“ Biskup sa rozčúľil: „To je rúhanie! Lietať môžu len anjeli. Keby Boh zamýšľal, aby človek lietal, dal by mu krídla!“

Ten biskup sa volal Milton Wright, otec bratov Wilbura a Orvella Wrightovcov, priekopníkov motorového lietania □ **Karol Čierny**

Literatúra:

- [1] Beneš P.: Svět křidel, I. díl, Orbis - Praha 1949
- [2] Strejček J., Pešková M., Prokop, Vlasák V.: Léta létání, NADAS, Praha 1979
- [3] Byli Wrightové první? / PeS, in: Letectví + kosmonautika č.19 / 1995, str.14

Víno a vinohradníctvo

Sladké, chutné a voňavé strapce hrozna, pestovanie viniča a výroba pojsného vínného moku, nemôžu chýbať ako námety ani na poštových známkach. Znáмок s vinohradníckym motívom bolo už vydaných mnoho a stále pribúdajú ďalšie. Pozrime sa na niektoré novinky.

Jarné a jesenné práce vo vinohrade ● Lichtenštajnská poštová správa vydala v tomto roku emisiu znáмок pod názvom „Rok vo vinohrade“. V marci vyšla jej prvá časť, ktorú tvoria tri známky (1,30, 1,80 a 2,20 frankov) venované jarným prácam vo vinohrade. Vidíme na nich charakteristické práce - zimný rez viniča (obr. vľavo), ošetrovanie a okopávanie vinohradov. Návrhy znáмок v pastelovo ladených farbách vyhotovila M. Grieblerová podľa fotografických predlôh. Vytlačené boli 4-farebnou hlbokotlačou v Rakúškej štátnej tlačiarňi vo Viedni v dvadsaťkusových malých tlačových listoch.

Na túto sériu nadväzuje druhá 3-známková séria, ktorá je venovaná jesenným prácam vo vinohrade. Majú hodnoty 0,70, 0,90 a 1,10 Fr a vydané boli v septembri. Autorkou výtvarných návrhov je opäť M. Grieblerová a vytlačené boli rovnakou spôsobom vo Viedni. Námety znáмок tvoria typické jesenné práce vo vinohrade - oberanie hrozna, vysýpanie naobieraného hrozna (obr. vpravo) a prešovanie hrozna.

galsko pre svoje zámorské územie Azorských ostrovov. Na známkach sú zobrazené charakteristické produkty z týchto ostrovov - ananás, hrozno, čaj a tabak. Známkový sú zaujímavou výtvarne riešené. V popredí na kraji známky je kresba plodu, najväčšiu časť známky zaberá pohľad na pestovateľskú plochu a pozadie s typickým rázom ostrovej krajiny. Známkový vytlačený ofsetom majú nominálne hodnoty 0,30, 0,43, 0,55 a 0,70 eura.

Vinohradnícke oblasti v Maďarsku ● Pestovaniu hrozna a vinohradníctvu veľkú pozornosť venujú aj naši susedia. Najznámejšie vinohradnícke oblasti Maďarsko vydáva na poštových známkach už viac rokov. Na jednej z dvoch tohto roku vydaných znáмок je zobrazená oblasť Bükkalja so strapcom hrozna

odrody Medin (nominálna hodnota 60 Ft). Keď obraz známky porovnáte s predchádzajúcou, zistíte nápadnú podobnosť kompozície - je to príznačné pre spracovanie tohto druhu námety alebo prejav nedostatku nových, nevsedných a originálnych tvorivých invencií?

Šampanské vinohrady ● Na jednej zo znáмок emisie „Francúzsko dnes“ sa stretávame s pohľadom na ošetrovanie rady viničov vo svetoznámej vinárskej oblasti Champagne. Šampanské vína majú dlhoročnú tradíciu a sú vyhľadávané na celom svete. Popri francúzskom názve vína označovaným ako „iskrivé“, vyrábajú tento druh vína takmer vo všetkých vinohradníckych oblastiach Európy i Ameriky. Právě šampanské však pochádza len z tejto oblasti a Francúzi si svoj originálny názov vín medzinárodne chránia. Na známke 0,50 € je na pozadí vinohradu vidieť kostol zasvätený sv. Urbanovi, patrónovi vinohradníkov. Známková bola vytlačená viacfarebným ofsetom □ Zc

rodne chránia. Na známke 0,50 € je na pozadí vinohradu vidieť kostol zasvätený sv. Urbanovi, patrónovi vinohradníkov. Známková bola vytlačená viacfarebným ofsetom □ Zc

Zo sentencií Ľuda Visokaya

Pravda je vo víne, len ako ju z neho dostať

Víno a charakter sa vždy bude pančovať

Sú aj vína z viniča hrôzorodého

Bezcharakterným by sa nemalo nalievať čisté víno

Pre pijana sú všetky druhy vína druhotné

Jedno z veľkých tajomstiev je aj to, ako sa dá urobiť víno aj z hrozna

Na rozdiel od vína, do žien a melónov sa nevidí

S vínom v pohári unikajú aj bublinky kľamstva

Trpké víno ako krutá pravda

Víno je pôžitok, ale aj spor

Víno je tekuté slnko, ktoré neraz spáli aj zásady

Trpkastý príchut vína majú aj preto, lebo sa rodia kvapkami potu

Víno liečí ak je umocnené mierou

Vína nespočívajú vo víne, ale v miere

OKIENKO ŠPECIALISTU

RUBRIKA PRE ŠPECIALIZOVANÝCH
ZBERATEĽOV SLOVENSKEJ
POŠTOVÝCH ZNÁMOK

Miroslav Gerec

■ Bienále ilustrácií Bratislava 2003 12 Sk

Príležitostná známka „Bienále ilustrácií Bratislava 2003“ bola vydaná 15. augusta tohto roka. Tlačová forma známky je 2x 50 známkových polí (ZP). Použitý bol štandardný španielsky papier a perforačná zostava s malým priemerom otvorov. Vytlačená bola v dňoch 24.- 26. júna 2003 na stroji Wifag 3. Prehliadnuté boli priehradkové listy (PL) z 26. júna 2003 s číslami okolo 08843. Všetky nájdene doskové chyby (DCH) zaraďujeme medzi málo výrazné.

Súčastou emisie je (okrem obvyklej FDC) aj známkový zošitok, ktorý vydala Slovenská pošta. V zošitku je vlepeneých desať známok pochádzajúcich z obyčajných priehradkových listov a stojí nezanedbateľných 120 korún...

Priehradkový list 1

Nové autotronové značky. Štvorcové farebné testovacie stupnice (FTS) s číslami na hornom okraji - pre červenofialovú farbu vľavo a pre svetlomodrú farbu vpravo. Šikmá červenofialová čiarka nad ZP 1/9, tenká vodorovná čierna čiarka vpravo od ZP 1/10 a 1/40.

DCH ZP 1/22 Červenofialová škvrnka nad písmenom „L“ slova „ILUSTRÁCIÍ“.

DCH ZP 1/31 Dve červenofialové body na ľavom okraji známky pod rozmeriavacím krížikom.

DCH ZP 1/40 Krátka tenká šikmá čierna čiarka na ľavom okraji známky pri rozmeriavacom krížiku.

DCH ZP 2/12 Tenká prerušená tenká vodorovná čierna čiarka cez pravý rámček známky nad rozmeriavacím krížikom.

Priehradkový list 2

Štvorcové FTS s číslami na hornom okraji - pre červenú farbu vľavo a pre žltú farbu vpravo. Zvislá červená čiarka nad ZP 2/3, červená škvrnka vpravo od ZP 2/20, svetlá šikmá červenofialová čiarka vľavo od ZP 2/21, tenká vodorovná čierna čiarka pod ZP 2/42.

DCH ZP 2/37 Červený bod v pravom hornom rohu známky na okraji.

DCH ZP 2/39 Dve červenofialové body v prvom písmene „O“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 2/45 Krátka šikmá čierna čiarka v písmene „C“ slova „ILUSTRÁCIÍ“.

■ Ján Baltazár Magin - Ostne alebo Obrana slávnej Trenčianskej stolice 8 Sk

Príležitostná známka „Ján Baltazár Magin - Ostne alebo Obrana slávnej Trenčianskej stolice“ bola vydaná 17. septembra 2003. Tlačová forma známky obsahuje 2x 50 známkových polí (ZP). Použitý bol štandardný španielsky papier a perforačná zostava s veľkým priemerom otvorov. Iba dvojfarebná známka bola vytlačená na stroji Wifag 2, známy je zatiaľ iba jediný dátum tlače 14.8. 2003. Prehliadnuté boli listy s číslami okolo 52552. Všetky nájdene doskové chyby (DCH) zaraďujeme medzi málo výrazné.

Priehradkový list 1

Nové autotronové značky. Tenká zvislá čierna čiarka vľavo od ZP 1/21 (2x) a 1/31 a vpravo od ZP 1/35-40. Tenké vodorovné čierne čiary (stopy rozmeriavacej siete) vľavo od ZP 1/16, 21, 26, 31, 41 a 46.

DCH ZP 1/9 Krátka tenká zvislá čierna čiarka na hornom okraji známky pri rozmeriavacom krížiku (v perforácii).

DCH ZP 1/17 Tenká šikmá čierna čiarka na hornom okraji známky nad hlavou (v perforácii).

DCH ZP 1/30 Tenká šikmá čierna čiarka na hornom okraji známky nad hlavou (v perforácii).

DCH ZP 1/38 Dve tenké zvislé čierne čiary na ľavom okraji známky (v perforácii).

Priehradkový list 2

Štvorcová farebná testovacia stupnica s číslami pre červenú farbu na pravom okraji hore. Krátka zvislá čierna čiarka vpravo od ZP 2/10 a 2/15.

DCH ZP 2/7 Tenká zvislá čierna čiarka cez horný rámček známky nad erbom gerec.miro@pobox.sk

Vidieť celú Francúzsko

To je názov novej emisie poštových známok Francúzska, ktorá začala vychádzať v tohtoročnej jeseni a predpokladá sa vo vydávaní pokračovať aj v budúcnosti. Má nahradiť doteraz každý rok 2 až 4

známky vydávané v tzv. turistickje emisii. Začiatkom septembra vydanú novú emisii tvorí až 10 známok. Rozsiahla séria prináša pohľady na populárne a slávne stavebné pamiatky ako napríklad Víťazný oblúk v Paríži alebo vzácny dvojposchodový most z antických čias na rieke Uzès pri Nimes, ale aj pohľady na doteraz menej známe či menej propagované mestá, obce a kraje. Známkový hodnoty 0,50 € boli vydané samostatne aj spoločne súťažou na PL Z

PREDCHODČOVIA POKLADNÍČEK a PEŇAŽENIEK

Elena Minarovičová

V domácnostiach alebo v zbierkových fondoch múzeí sa nachádzajú predmety, ktoré síce neplnia funkciu platidla, ale úzko súvisia so starostlivosťou o peniaze a s ich ochranou. Hoci si dnes väčšina ľudí ukladá svoje úspory do peňažných ústavov, niet azda nikoho, kto by nemal doma pokladničku, do ktorej si symbolicky ukladá drobné mince. Obsah pokladničiek je ozajstným „pokladom“ najmä pre malé deti, u ktorých sa takto prebúda pozitívny vzťah k peniazom a pestuje zmysel pre sporivosť.

Avšak mnohí, ktorí pokladničky na drobné mince vlastnia, si často neuvedomujú, kde sú ich počiatky a kam až siahajú korene tejto tradície, sporenia a ukladania peňazí.

Už od nepamäti ľudia dohliadali na svoje peniaze a starali sa o ich bezpečné uloženie. Vedomé ukryvanie peňazí, určitého peňažného obnosu, súviselo v dávnej minulosti najčastejšie so stavom peňažného hospodárstva a situáciou tej ktorej doby a miesta. V priebehu historického vývoja sa vo formách uschovávanía mincí odrážali pomery aj postavenie majiteľa. V neistých časoch vojen, keď hrozilo nebezpečenstvo lúpežných prepadov, v časoch rabovania, vzbúr a povstaní, alebo v prípade rôznych živelných pohrôm, bolo istej-

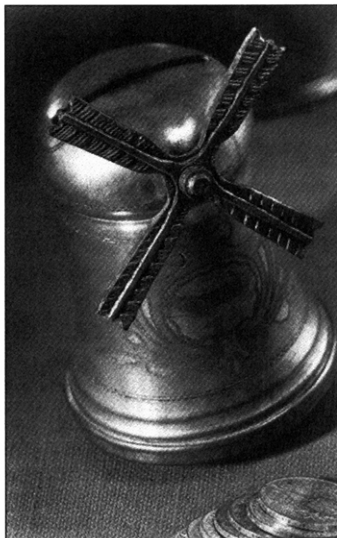
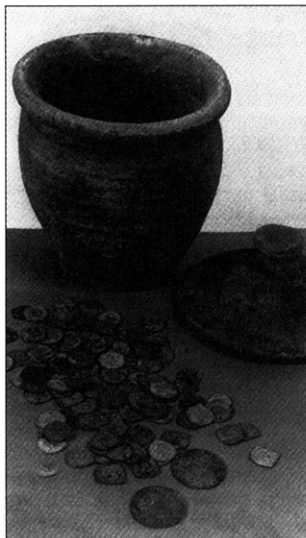
šie uschovať svoj peňažný majetok napríklad hoci aj do zeme, ako nosiť väčšie čiastky peňazí pri sebe, prípadne si ich ponechávať doma.

Mnohé z takto ukrytých peňazí sa po určitej dobe vo vhodnom čase opäť vrátili do obehu, avšak veľa takýchto úšchov zostalo z neznámych príčin celé stáročia, ba i tisícročia v pôvodnom ukryte nedotknutých.

Väčšina z objavených peňažných pokladov bola uložená v rozličných schránkach, obaloch. Mince sa najčastejšie vkladali do hlinených, kameninových, keramických, sklenených alebo cínových, bronzových a medených nádob. Mohli byť tiež zabalené do plátna, kože, ale aj uložené v sudoch, debnách, drevených alebo kovových krabiciach, kazetách a podobne.

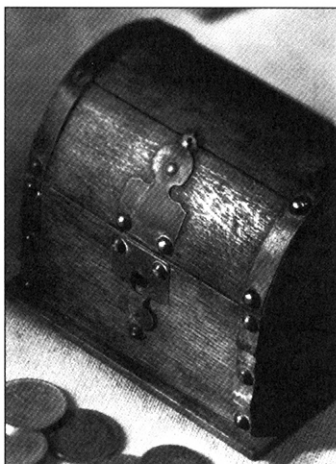
Poklady, najmä stredovekých mincí, sa často ukladali do hlinených nádob. Takéto hlinené nádoby, ale aj iné schránky na mince, v prenesenom slova zmysle „pokladničky“ - majú i bez svojho obsahu veľký význam, a nie vždy sa im venovala náležitá pozornosť. Z toho, čo som v úvode príspevku povedala však vyplýva, že tradícia ukryvania peňažného majetku siaha naozaj až do dávnej minulosti ...

Skôr, ako sa ľudia naučili nosiť peňažnú hotovosť vo viac alebo menej luxusných kožených či plátených peňaženkách, nosili mince vo všakovakých mešcoch, pančuškách a vrecúškach. Papierové peniaze si ešte naši starí rodičia bali do vreckovky či šatky ... Keďže tieto „schránky“ na peniaze sa postupne stali súčasťou bežného oblečenia mužov i žien a nebol dôvod ich skrývať, začali sa okázalo zdobiť. Až sa z nich stali nádherne šité i vyšívané taštičky, neskôr kabelky a peňaženky, ktoré úzko sledovali módné línie odievania.

Obr. 1 (vľavo) - Poklad zlatých a strieborných mincí z Pácu, okres Trnava, objavený roku 1934. Vyše 3000 rozličných mincí zo 14. storočia v hlinenej nádobe • Obr. 2 (uprostred) - Pokladnička v tvare veterného mlyna pochádzajúca z Uhorska zo začiatku 20. storočia • Obr. 3 (vpravo) - Pokladnička v tvare sliepky pochádzajúca z Československa z obdobia tridsiatych až štyridsiatych rokov 20. storočia

Obr. 4, 5 a 6
(zľava doprava)
- pokladnička
v tvare busty
černocho
z 19. storočia •
Detská drevená
pokladnička
v tvare debny
z 1. ČSR z
obdobia prvej
polovice 20.
storočia •
Činová
pokladnička
v tvare bašty
pochádzajúca
z Uhorska zo
začiatku 20.
storočia

K historickým schránkam na mince patrí pančuška, predchodkyňa peňaženky, od ktorej sa azda odvíja ono známe „sporif do pančuchy.“ Predovšetkým v múzejných zbierkach môžeme nájsť pančušky vyrobené z látky pretkanej kovovým vláknom, často doplnené kovovými krúžkami na uzatváranie. Niektoré pančušky sú háčkované, vyšívané alebo celé vyhotovené z perličiek a sklenených korálok. Dámske háčkované pančušky - peňaženky - na uschovanie mincí sa používali od 17. až do 19. storočia nielen v Amerike, ale aj v Európe.

K predchodcom dnešnej peňaženky patrí - okrem pančušky - peňažný mešec. Sprevdával mince od ich vzniku až po súčasnosť, a to v rôznych veľkostiach, tvaroch a podobách, ktoré sa menili s dobou. V dobe raného stredoveku bol mešec dôležitou súčasťou šľachtického odevu a nosil sa zavesený na opasku. Okrúhly kus kože alebo látky sa na okrajoch v pravidelných medzerách predierkoval, otvormi sa prevliekla šnúrka, ktorej zatiahnutím sa mešec uzatvoril. V antickej mytológii sa stretávame s Merkúrom, bohom obchodu a zisku, ktorý je často zobrazovaný so svojím atribútom - mešcom.

Peňaženka takmer vždy podliehala premenám doby a módy. Najrozličnejšie tvary, zväčša vyhotovené s umeleckým citom z ušľachtilých materiálov sa tešili veľkej obľube. Zhotovovali sa z brokátu, perlete, striebra i zlata ba aj zo slonoviny. Veľakrát bývala peňaženka oveľa cennejšia ako jej obsah.

Vo všetkých dobách však peňaženka musela zodpovedať tvare platidiel a zároveň aj spĺňať kritéria bezpečnosti. Od konca 18. storočia, v súvislosti so vznikom papierových peňazí, móda peňaženiek reaguje na zmenené podmienky. Niektoré peňaženky sú určené špeciálne na bankovky, iné iba na mince, alebo spájajú obidve funkcie a podobne. Vyhotovené sú najmä s dôrazom na bezpečnosť, pritom ich tvar sa podriadiuje účelnosti.

Ľudia mali vždy problém s tým, ako si bezpečne ukladať istú rezervu na horšie časy. Okrem peňažných mešcov, pančušiek obľubovali od stredoveku aj pokladničky, uzamykateľné schránky z rôznych materiálov. Kovové pokladničky v tvare truhličky, knižky, kufrika či iného ob-

jektu boli obľúbené v 19. storočí. Tie náročnejšie, krásne zdobené pokladničky sú zhotovené zo strieborného alebo postriebného plechu a majú napríklad aj podobu rozličných zvieratiek. Kruhovým otvorom sa do nich vkladali papierové peniaze a uzamykateľná štrbina slúžila na mince. Kľúčik od takýchto pokladničiek si majiteľ zvyčajne uschovával v banke, aby sa ľahšie vyhol pokušeniu kedykoľvek načrieť do svojich úspor.

Aj súčasné moderné pokladničky vyrobené zo skla, modranskej keramiky, porcelánu, fajansy a iných materiálov dokumentujú nápaditosť, fantáziu a tvorivú invenciu svojich výrobcov.

V súčasnosti existuje nesmierne množstvo najrozličnejších „schránok“ na mince. História tradičného hlineného alebo keramického prasiatka siaha v Európe až do 17. storočia, ale sú aj o ňom staršie záznamy. Dnes sa pokladničky v tvare prasiatok rôznych veľkostí zhotovujú nielen z keramiky, porcelánu, ale aj z dreva, fúkaného skla, sadry a iného materiálu.

Súčasne s peňaženkami sa vyvíjali i verejné pokladničky. Museli byť nápadné a originálne, aby zlákali človeka darovať im mincu. Z konca 19. a začiatku 20. storočia pochádzajú mechanické pokladničky s väčšími rozmermi, ktoré slúžili viac-menej na reklamné účely, pre potreby obchodníkov, niekedy aj na účely darovania v kostoloch. Medzi také patrí aj väčšia pokladnička v tvare busty černocho, ktorý sa za každú mincu podakoval. Minca sa položila na jeho ruku a páčkou posunula priamo do otvárajúcich úst, pričom černocho zatváral a otváral oči. Busta černocho bývala pravdepodobne umiestnená na väčšej nádobe alebo krabici a mince vhodene do úst padali priamo do nej.

Moderným pokladničkám najrozličnejších tvarov a tiež i peňaženkám zánik určite nehrozí. Najmä peňaženku - tento tradičný predmet dennej potreby - neohrozí ani bezhotovostný styk. Jej premeny nekončia, pretože ľudia neradi nosia drobné mince vo svojich vreckách. A v súvislosti s rozvojom platenia šekmi, kreditnými kartami a inými najrozličnejšími formami platenia, prekóna peňaženka iba ďalšie inovácie ■

STRAVOVACIE ZNÁMKY I. BRATISLAVSKEJ ĽUDOVEJ KUCHYNE

Anton Fiala

Ludové kuchyne v Bratislave - popri reštauráciach, kaviarňach a pohostinstvách - patria k zaujímavým stravovacím zariadeniam, ktoré plnili aj sociálnu úlohu v stravovaní svojich obyvateľov. V druhej polovici 19. storočia sa kuchyne tohto typu okrem Bratislavy nachádzali aj v mnohých mestách Rakúsko-Uhorskej monarchie, ako bola Viedeň, Linec, Hradec a podobne, ale existovali aj v Prahe, Plzni, Brne, v Olomouci a v mnohých ďalších mestách.

V Bratislave začala s tradíciou kuchýň v roku 1883 „Ludová kuchyňa“, ktorá sa nachádzala na Komenského nábřeží (Csákyplatz 2) a ktorá sa v roku 1884 presťahovala na Gorkého ulicu (Andreasgasse 10). Druhá v poradí bola „Novomestská ľudová kuchyňa“ Václava Vobaka, pôsobiaca od roku 1884 na Krížnej ulici (Kreuzgasse 23) a okolo roku 1907 tiež „I. bratislavská ľudová kuchyňa“ na Gorkého ulici (Andrassy Gyula Gasse 10). Treba spomenúť, že pre obyvateľov židovskej národnosti bol od roku 1897 v Bratislave otvorený „Spolok židovskej ľudovej kuchyne“ na Kapucínskej ulici 9. Poznámam, že rôzne vývarovne mohli mať aj charitatívne organizácie.

„I. bratislavská ľudová kuchyňa“ sa zameriavala na výdaj teplej stravy za „lacný peniaz“ pre široký okruh obyvateľov. Boli to polievky a hlavné jedlo - celé a polovičné porcie, ďalej prílohy ako chlieb, koláč, čaj a mlieko. Stravu si obyvatelia mohli priamo kúpiť alebo na vydávanie stravy použiť kombináciu stravovacích lístkov so stravovacími známkami, ktoré bolo možné vopred obdržať. Stravovacie známky mali tú výhodu, že stravník mohol nimi platiť a nemusel vyhladávať drobné mince, pričom tieto známky boli v hodnote za celú a polovičnú porciu. Z ľudových kuchýň je vydávaním stravovacích známok doteraz známa iba I. bratislavská ľudová kuchyňa.

Každý stravník sa zrejme snažil svoje známky využiť i aj z tohto dôvodu sú všetky typy známok tejto ľudovej kuchyne do dnešných dní veľmi vzácne.

Popis stravovacej známky na odber jedla - na polovičnú porciu: V perličkovom kruhu v strede arabské číslice „1/2“, pod tým nápis „PORTION“, okolo opis zľava nahor „ERSTE PRESSBURGER VOLKSKÜCHE“. Stravovacia známka je vyhotovená z mosadze, má priemer 24,3 mm a hmotnosť 3,68 gramov.

I. POZSONYI VÁROSI NÉPKONYHA.
I. POZSONYER STÁDT. VOLKSKÜCHE.

Pozsony, 1931. majus 12ei

Liebite Karola!

*Wir fahren Samstag Mittag
nach Wien, treffen uns dort
mit meiner Freundin Bibirek,
aus Gúrkosfehérvár. - Ich bringe
einige Tage oben, bitte dich
daher mich zu vertreten.
Nächste Woche Donnerstag werde
ich sein.*

*me
me
blige. Freundin
shiesj*

Obz. 1 (hore) - Hlavička listu 1. bratislavskej ľudovej kuchyne
Obz. 2 (vľavo dole) - Stravovacia známka I. bratislavskej
ľudovej kuchyne na odber polovičnej porcie jedla

Všetky stravovacie známky sú vyrobené z lacnejších materiálov, ako je napríklad olovo a mosadz. Azda preto, aby známky nemohli byť zneužitú, ich pravdepodobne vyrábala renomovaný rytecký podnik v Bratislave „David Adler“, hoci nemohol byť problém vyrobiť ich zručnou strojárskou firmou v meste ■

Literatúra:

- [1] Hirschberg, H.: Volksküchen, Suppen- und Teeanstalten - deren Marken und ihre Verwendung. Ein Abriss über Marken von Volksküchen, Suppen- und Teeanstalten in Österreich zur Zeit des ausgehenden 19. Jahrhunderts. In: Mitteilungen Österreichischen numismatischen Gesellschaft, Wien 1994, s.27-32.
- [2] Pressburger Wegweiser, Bratislava 1883-1918
- [3] Kolektív: Dejiny Bratislavy, Bratislava 1966.

Estónske premeny vo svetle filatelie (3)

Pavol Hallon

Ako som už uviedol, na estónskych známkach vydaných 16. marca 1992 neboli vytlačené nominálne hodnoty, ale len písmená. Tie označovali na akú zásielku a na aký druh poštovej prepravy je známka určená:

- **P.P. E** - známky určené na vnútroštátnu prepravu listov v Estónsku a ich cena bola 1 rubel (obr.26).

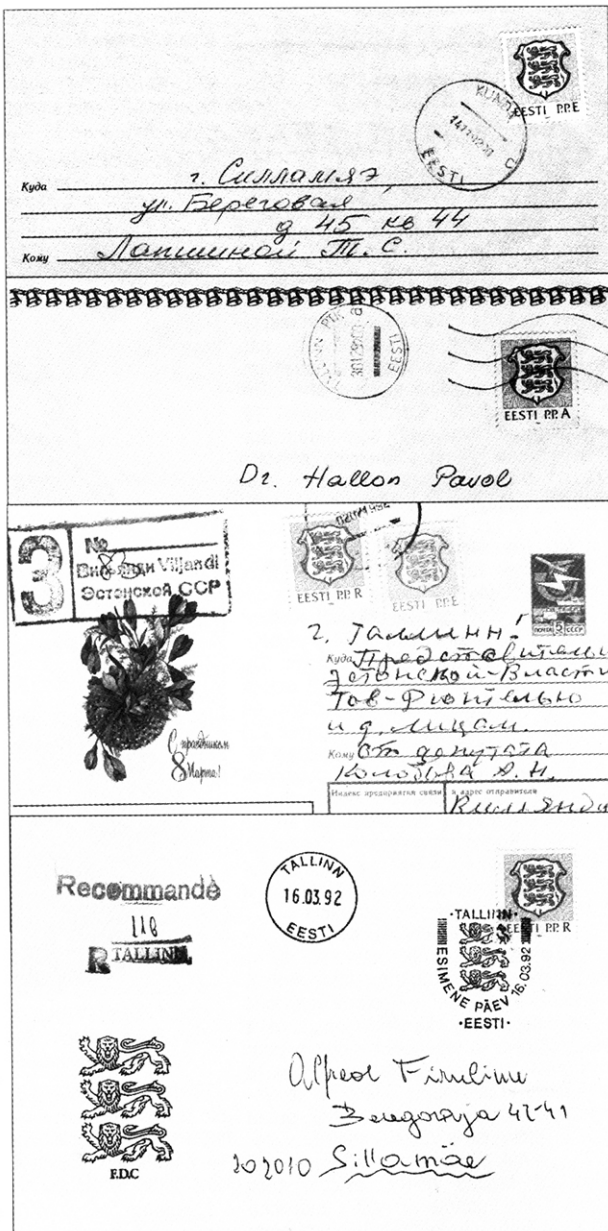
- **P.P. I** - známky určené na prepravu listov do krajín Európy a ich cena bola 20 rublov.

- **P.P. A** - známky určené na prepravu zásielok do Zámoria a ich cena bola 40 rublov (obr.27).

- **P.P. R** - známky hodnoty 10 rublov, ktoré sa používali na doporučené zásielky. Na doporučený list v Estónsku táto známka stačila na vyplatenie celej zásielky, na zásielky do cudziny sa touto známkom uhradzoval iba doporučný príplatok, tzn. že okrem toho zásielka musela byť vyplatená aj známkom patričnej hodnoty pre cudzinu, tzn. známkami P.P. I alebo P.P. A (obr. 28, 29).

9) Ďalšie provizória

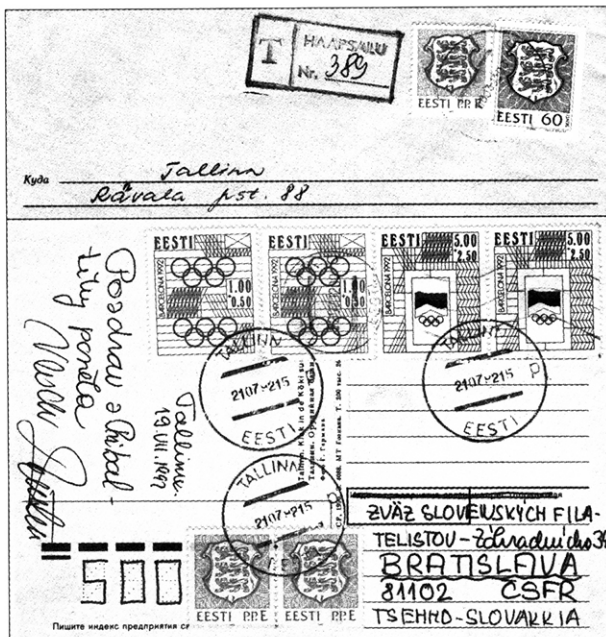
Opäť sa stalo to, čo sa stalo už viackrát predtým. Odhad spotreby známok nebol správny a známky sa zase skoro vyprodali. Pretože sa pripravovala menová reforma, rozhodlo sa do tej doby opäť používať provizória. Na všetky pošty boli znovu dodané malé pečiatky obdĺžnikového tvaru na výšku, ktoré boli úplne analógické so známami prvej písmovej série známok. Na zásielky odtlačili tieto pečiatky podľa miesta určenia (Estónsko, Európa, Zámorie). Príslušnú pečiatku odtlačili aj na doporučené zásielky. Týmito pečiatkami sa opečiatkovali i neplatné sovietske obálky s ilustračnými známami i bez známok, s ilustráciami (obr. 30) i jednoduché bez akejkoľvek ilustračnej kresby. Zdá sa, že estónske pošty so sovietskymi obálkami boli výnimočne bohato zásobené.

Obr. 26, 27, 28, 29 (zhora dole) - Listová zásielka (sovietska neilustrovaná obálka bez natlačenej známky) frankovaná známkom P.P. E prvej písmovej emisie • List frankovaný známkom P.P. A prvej písmovej emisie • Doporučená zásielka (neplatná sovietska celinová obálka) vyplatená známami P.P. E a P.P. R • Obálka prvého dňa vydania známky P.P. R pre doporučené zásielky (1. písmovej vydanie 16.3.1992)

Obr. 34, 35 (zhora dole) - Doporučený list frankovaný známkou P.P. R a novou 60 santimovou známkou vydanou po menovej reforme • Pohľadnica odoslaná z Tallinnu do Bratislavy vyfrankovaná príležitostnými známkami k OH v Barcelone a dvoma písomnými známkami P.P. E Z (pôvodne určené pre vnútroštátnu prepravu v Estónsku)

Kuriozitou tohto obdobia je, že hoci známky 1. písomnovej série stratili platnosť, jedna z nich, P.P. R určená na doporučené zásielky, platila ešte aj v roku 1993 na dofrankovanie doporučených zásielok (obr. 34). Medzitým bolo vydaných aj niekoľko sérií príležitostných známok s rôznymi námetmi a pokiaľ známky písomnových emisií všeobecne platili, mohli sa na zásielkach vzájomne kombinovať, čím vznikol rad zaujímavých frankatúr (obr. 35). Tieto však vždy museli byť dofrankované novými známkami do výšky podľa platnej tarify.

12) Záver

Keď sme sa takto prebrali celé rozsiahle provizórne obdobie poštovníctva v Estónsku zisťujeme, že sa vyskytuje obrovské množstvo kolujúcich celinových obálok pochádzajúcich zo sovietskej éry, a takmer nepreberné množstvo rôznych variantov, ktoré neviem, či sa niekomu podarí kompletne zozbierať. Navyše, ako ma moji estónski priatelia upozornili, existuje množstvo rôznych miestnych „vydaní“, ktorých pravosť sa niekedy iba veľmi ťažko dá overiť. Napriek týmto úskaliam, obdobie zrodu nezávislého Estónska od tragických udalostí druhej svetovej vojny a sovietskej okupácie, je veľmi zaujímavým a vďačným poľom zbierania poštovo-historických materiálov z tohto územia ■

Novinka z Holandska

Vydávaní známek, ktoré teprve ve dvojici tvoří určitý tematický celek, je již rozšířený způsob tisku známek. Dnes bych chtěl seznámit s novinkou z Holandska. Tamní poštovní správa vydala počátkem června letošního roku dvojici známek hodnoty 0,39 €, která mají podobný obraz. Hlavní motiv je totiž šálek. Z dalšího pochopíte, že to má být šálek kávový. Na levé známce je tento šálek negativní, tedy bílé barvy, jako výřiznut z barevného pozadí známky. To je tmavočervené a jsou na něm hnědé ornamenty. Tento výřiznutý šálek je přenesen na známku druhou, tu vpravo. Dalo by se říci, že se jedná o zrcadlový obraz.

Na známkách je pod hrníčky nápis DVĚTĚPĚDESÁT LET DOUWE EGBERTS. Nyní to už každému je jasné, že se jedná o hrnečky na kávu. Káva s touto značkou se prodává i na našem trhu. Další motiv tvoří letopočty 1753-2003 nad hrnečkem napsány v křivce jako vycházející pára horké kávy ze šálky. Papír těchto známek je parfemovaný kávovou vůní.

To ovšem není žádná novinka, těch parfemovaných známek již do dneška vyšlo více, známe je z různých koutů světa. Jen na ukázkou bych uvedl voňavé známky s obrazem růží, těch je zatím asi nejvíce. Již v roce 2001 vydala Brazílie, tedy země odkud pochází největší část světové produkce kávy, známku takto vonící (Scott č.2830). Dalším vydavatelem byly Holandské Antily, které vydaly dokonce tři takto vonící známky v roce 2002.

Firma Douwe Egberts vznikla v tom roce 1753, kdy muž tohoto jména se svoji manželkou otevřel dva obchůdky s prodejem kávy, čaje a tabáku. Firma postupem let rostla. Začala sama pražit kávu a dnes je jednou z největších světových firem v tomto oboru. Proto ji známe i u nás.

Je zajímavé, že známky nebyly tištěny v místní tiskárně Enschede (později Enschede en Zonen), která již v roce 1864 tiskla první holandské známky a dodnes existuje - a pro Holandskou poštu ještě pracuje. Tyto známky se šálkami vytiskla firma De La Rue v listcích po deseti známkách. Snad proto, že známky jsou vytištěny ofsetem □ **K. Holoubek**

LIST ZO SANKT PETERBURGU

Vladimír Priputen

Cesty do Ruska sú v poslednom čase pre mňa vždy prekvapivím. Pri každej návšteve ostávam udivený, čo všetko sa tam od predchádzajúceho pobytu zmenilo. Presvedčil som sa o tom aj pri návšteve Sankt Peterburgu, odkiaľ dnes píšem. Návštevníkov tejto metropoly pribúda, ubytovacie kapacity nestačia vyhovieť záujemcom. A Sankt Peterburg má čo ponúknuť, patrí k najzaujímavejším a najlukratívnejším turistickým destináciám. Blavnou udalosťou Ruskej federácie v tomto roku bolo **300. výročie založenia Sankt Peterburgu** (neskôr Petrohrad, Leningrad, dnes opäť Sankt Peterburg). Pred 300 rokmi cár Peter I. (aj Peter Veľký) na močariskách pri ústí rieky Nevu do Fínskeho zálivu Baltického mora, splniac svoje predsavzatie, dostal sa k moru, založil budúce hlavné mesto Ruska. Hlavným mestom bol do roku 1918.

K výročiu Ruská pošta vydala príležitostnú emisiu už v septembri 2002. Tohto roku k oslave vydala 15. mája šesť známok hodnoty 5 RUR a hárček 50 RUR, 23. mája dva hárčeky - 75 a 100 RUR. Známký (každá má náklad 250 tisíc ks) zobrazujú turistické a historické zaujímavosti mesta. Sú vytlačené viacfarebným ofsetom na kriedovom papieri a sochy zobrazené na známkach majú aj reliéfnu tlač. Autorom známok je A.Žarov, hárčekov L.Zajcev. Známký sú vydané v malých tlačových listoch (2x 5 známok) s ozdobným rámečkom a zobrazujú Aničkov most cez riečku Fontánku, Rozvodný most cez rieku Nevu, cíp Vasilievského ostrova, Palácové námestie s Alexandrovským obľúkom, Zimný palác od Nevu (dnes sídlo jednej z najväčších obrazárni na svete Ermitáže) a Letný sad.

Hárčeky majú podobný námet - na známke je pamätník Petra I. na Senátskom námestí (známy aj ako „Mednyj vsadnik“ podľa poémy Puškina, okolo známky je zobrazený pohľad na rieku Nevu od cípu Vasilievského ostrova, plán Petropavlovskej pevnosti, pamätný text k výročiu a emblém osláv. Hárčeky sa odlišujú len nominálom 50, 75 a 100 rubľov (1 USD dnes sa rovná 31,38 RUR) a emblémom osláv. Na hárčeku 50 RUR (náklad 100 tisíc ks) je len znak osláv (obr. na 2. strane o-bálky), na 75 RUR (100 tisíc ks) je znak a pod ním nápis v ruštine: „Sammit SNG“ a na 100 RUR je znak a pod ním nápis „Sammit Rossija - ES“ (50 tisíc ks). Vytlačené boli francúzskou firmou Cartor Security Printing. Ku každému hárčeku bol priložený list na tenkom, priehľadnom papieri s ruským a anglickým textom: Certifikát pravosti. Firma Cartor Security Printing potvrdzuje, že poštový hárček, venovaný 300. výročiu Sankt Peterburga, je vyrobený s použitím reliéfnnej tlače z 24 karátového zlata. Podpisy: Alain Desvages, President Director General, Gilles Le Baud, Director.

Ale nielen o Petrohrade boli emisie ruskej pošty v poslednom období. Napríklad ešte vlni zaujala pozornosť 5-známková séria **Historické kočiare** z rokov 1640, 1732 a 1770 (kočiare zo zbierok moskovského Kremľa - Múzea starých zbraní a klenotov). **Vrtuľníky firmy Kamov** - 5 známok pripomenulo 100. výročie narodenia N. I. Kamova, konštruktéra civilných, transportných, viacúčelových a bojových vrtuľníkov. Rusko a Kazachstan spoločne vydali 2-známkovú emisiu **Vzácné vtáky z Červenej knihy**. Nezvyklý námet má 6-známková séria (každá hodnoty 3 RUR) s názvom **200. výročie založenia prvých ministerstiev v Rusku**. Sú na nej zobrazené niekdajšie i terajšie budovy ministerstva vnútra, zahraničných vecí, obrany, vzdelávania, financií a justície.

Dve známky boli venované **Všeruskému sčítaniu ľudu**. Známká 3 RUR s kupónom vyšla ako prvá ruská samolepková známka a to v PL i vo forme známkového zošitka (bez kupónov, na obr.). Známká 4 RUR, tiež s kupónom, bola vydaná v PL striedavo známka - kupón, a tak vznikali kombinácie pravo/vľavo, hore/dole. Zaujímavé sú aj kupóny oboch známok tejto série, ktoré okrem dátumu sčítania majú aj sprievodné heslo: „Zapiš sa do histórie Ruska“. Dôležitosť propagačného zámeru emisie podčiarkuje i náklad známky 3 RUR v náklade 16 miliónov (v súčasnosti náklady ruských známok sú spravidla 200-350 tisíc kusov).

Ďalšia zaujímavá emisia má názov **Z histórie colnej služby Ruska**. Tri známky s kupónmi zobrazujú maľby budov i epizód z histórie colnej služby ako napríklad: Colná budova v Archangelsku z 18. storočia, Kontrolujúci colníci v Petrohrade v 30. rokoch 19. storočia, z rovnakého obdobia pochádzajúci obraz Moskovskej colnice i obraz „Šarvátka s kontrabandistami“. Známký vyšli v hárčekovej úprave v náklade 200 tisíc hárčekov. Mimoriadnu pozornosť a ojedinelosť v emisných počínoch a filatelii vzbudilo vydanie 10 známok pod názvom **Oči človeka**. Známký (každá v hodnote 1,5 RUR) vyšli v PL v náklade 150 tisíc ks. Ich námetom sú oči, ktoré odrážajú rôzne emócie: Záujem, vzrušenie, radosť, udivenie, smútok, strádanie, hnev, odpudenie, odpor, hanbu, pokorenie, vinu a strach (na obr.). Či sa to autorovi, známemu navrhovateľovi ruských poštových známok I. Arcimenevovi podarilo, presvedčíte sa sami.

Ruská pošta začala používať už štvrté vydanie výpliatných známok. Prvých päť má hodnoty 2, 2.50, 3, 4 a 5 rubľov, sú samolepiace, tlačené ofsetom, na krediovom lesklom papieri, s priesekami, v PL po 50 ks známok a majú ochranné prvky. Ich námetom sú palácové a parkové komplexy z okolia St. Peterburgu a Moskvy - Archangelskoje, Oranienbaum, Marfino, Pavlovsko a Kusково. Z ďalších noviniek možno spomenúť emisiu **Výskum Antarktídy** a pokračujúcu sériu **Regióny Ruska**, ktorá v tomto roku prezentovala 6 oblastí s ich zaujímavosťami - Astrachánsku, Kemerovskú, Kurganskú, Magadanskú, Pernskú a Uljanovskú.

Vlani v novembri Rusko v Paríži po prvýkrát zvíťazilo v turnaji o **Davis Cup - 2002**. Tento úspech pripomenula ruská poštová správa vo februári vydaním dvoch známok, hárdceka (obr. na 2. strane obálky) a pamätného listu. Známky (4 a 8 RUR) zobrazili fotografické zábery radosti z Paríža - ruských fanúšikov na tribúnach s ruskou (slovanskou) trikolórou, aj sieť a tenisovú loptičku. Hárdček zobrazil aj víťazný pohár Davisa s reliéfnou tlačou v striebre, o čom je priložený tradičný certifikát francúzskeho tlačiaru, že striebro má 99,9 %. A všetko dohromady je vydané aj na pamätnom liste (opäť s certifikátom).

Tohtoročný námet **EUROPA - Reklamný plagát** v ruskom vydaní zobrazil reprodukciu plagátu zo začiatku 20. storočia „Môj prvý krok za pečovom“. Známka hodnoty 8 RUR (300 tisíc ks) vyšla aj na PL so 6 známami (70 tisíc ks). Popri spoločných rusko-kazašských vtáčkoch, vyšlo aj iné spoločné, tentokrát rusko-belgické vydanie s námetom **Zvonice**. Zobrazuje zvonicu v katedrále v belgickom Mechelene a zvonicu z Petropavlovskej katedrály v Sankt Peterburgu. Známky majú hodnotu 5 RUR a vyšli súťažou na PL (18 horizontálnych spojok) a tiež v hárdceku s tromi spojkami. Nemožno nepomenúť vydania venované osobnostiam a ich jubileám: Sté výročie narodenín jadrovej fyzika **I.V.Kurčatova**, vedca-fyzika **A.P.Alexandrova** a hudobného skladateľa **A.I.Chačaturjana**. Ďalej 65. výročie narodenia **A.A.Sobčaka**, politika, poslancu ruského parlamentu, v rokoch 1991 až 1996 primátora St. Peterburga a 40. výročie letu do kozmu **V.Tereškovej**. Pripomenuté boli aj jubileá miest: Okrem už spomínaného Petrohradu, 300 rokov od založenia malo aj hlavné mesto Karelskej autonómnej oblasti **Petrozavodsk**. Sté výročie udelenia mestských práv oslavoval **Novosibirsk**, 375. výročie si pripomenul **Krasnojarsk**, 850 rokov mala **Kostroma** a 1100 rokov mesto **Pskov**. Známky vyšli aj k 1140. výročiu ruskej štátnosti, k 300. výročiu založenia Baltického loďstva, k 60. výročiu obratu v 2.svetovej vojne - víťazstvo ČA v Stalingradskej bitke a víťazstvo v najväčšej tankovej bitke všetkých čias pri Kursku.

Ruská pošta od 1. januára 1992 k polroku 2003 vydala už 863 poštových známok, 125 obálok s nattačenou príležitostnou známku a 134 príležitostných poštových lístkov.

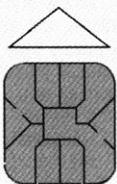
Od mája tohto roka bol určený (spresnený) nominál poštových známok Ruska, vyznačených písmenami „A“ a „B“. Tieto známky sa tlačia na poš-

toových obálkach („A“) a na poštových lístkoch („B“). V rámci Ruskej federácie hodnota „A“ zodpovedá poštovnému za obyčajný list do 20 gramov a hodnota „B“ za obyčajný poštový lístok. V regiónoch, ktoré majú inú tarifu (nie všetky regióny - autonómne republiky, autonómne oblasti a obyčajné oblasti - majú rovnakú tarifu), musí odosielateľ doplatiť rozdiel tarifu poštovými známkami do požadovanej výšky. V prípade, že lokálna tarifa nebola na zásielke správne uhradená, pošta má právo zásielku vrátiť odosielateľovi a žiadať doplatenie do výšky správneho poštovného.

Inou novotou v Rusku zavedenou od minulého roka je prax, že sa tovar sa nemusí predávať za vyznačenú cenu, ale naopak, musí sa predávať drahšie. Rovnakú „vymoženost“ som zažil na jar už aj v Kanade. O čo ide? Ide o zavedenie dane z predaja, ktorá má skratku NSP (v ruštine НДС - nalog s prolaži). V Moskve bola stanovená na výšku + 5 % k akémukolvek tovaru predávanému na území mesta Moskvy. Týka sa to aj poštových známok a celín. Napríklad 8-rubľovú známku (poštovné za lístok alebo pohľadnicu na Slovensko) na moskovskej pošte nekúpite za 8 rubľov, ale za 8.40, teda poštovné + 5 % NSP. Tých 5 % navyše sa odvádza mestu. V Sankt Peterburgu je NSP stanovených na 7 %. NSP nemusí byť všade, nemám poznatky o tom, ako je to inde.

Najpotrebnejším pomocníkom pre filatelistu je katalóg. Dnes je v Rusku najpopulárnejším špecializovaným katalógom **Poštové známky Ruska a ZSSR (1857-1991)** od B. Solovjeva. Katalóg obsahuje okrem známok Ruska a Sovietskeho zväzu aj iné emisie v praxi používané na tomto teritóriu ako napríklad dočasné vydania, vydania administrácií v čase prvej i druhej svetovej vojny a iné. Prednedávnom vyšlo už štvrté doplnené vydanie 2.dielu tohto katalógu. Táto časť obsahuje záznamy o vydaniach známok RSFSR (1918-1923) a ZSSR (1923-1992), ale aj poštových obálok a poštových lístkov a katalogizuje aj zvláštnosti, odchýlky, výrobné chyby, prísievky, papier, rastre, pretlačte, náklady a iné údaje. Podrobne sú opísané aj opakujúce sa vydania z rokov 1946 až 1954. Vydanie obsahuje viac ako 6500 rôznych ilustrácií a viac ako 18 tisíc cenových hodnotení, ktoré odrážajú konjunktúru trhu v moskovských filatelistických kluboch v polovici roka 2003. Očakáva sa, že čoskoro vyjde nové vydanie prvého dielu tohto katalógu (Ruské impérium 1857-1917) ■

MAĽÉ OKIENKO TELEKARTISTU

/67/

RUBRIKA PRE ZBERATEĽOV
TELEFÓNNYCH KARIET

Marián Jobek

Puzzle z telefónnych kariet - VI. časť Európske štáty - doplnky

V dnešnom MOT budem pokračovať v doplňovaní o nových puzzle vydaných v európskych krajinách.

Maďarsko • Od posledných opisov (MOT 35 a 37) som získal informácie o viacerých ďalších puzzle vydaných maďarskou telekomunikačnou spoločnosťou MÁTAV. Jednou z nich je private vydané puzzle zo 4 kusov číslovaných TK (1/4 až 4/4) zobrazujúcich epizódy z 1. dielu aj u nás známeho filmu STAR WARS (Hviezdne vojny). Puzzle má tvar 2x2 TK, pričom na averze TK sú postupne zobrazovaní hrdinovia tohto akčného filmu - Amidala (2/4 - číslo katalógu MÁTAV je K-13 99.), Anakin (1/4 - kat. č. K-14 99.), Qui-Gon Jinn (3/4 - kat. č. K-15 99.) a Obi-Wan Kenobi (4/4 - kat. č. K-16 99.). Samotné puzzle je vytvorené z reverzu 4 TK (na obr.). Všetky TK boli vydané v októbri 1999, majú náklad po 2500 ks a pôvodná nominálna hodnota bola po 200 Ft.

V roku 2002 boli vydané hneď až 4 puzzle z telefónnych kariet. V apríli 2002 to bola nová kreslená séria pod názvom „Kérem a kôvketezď!“ Séria číslovaných TK (od 6/1 až 6/6) vytvára puzzle s námietom detského kresleného filmu, ktorý je známy pod názvom „Dr. BUBU“. TK 6/1 má náklad 2500 ks, pôvodnú nominálnu hodnotu 200 Ft a je to private vydanie evidované pod kat. č. K-06 01. Zvyšných 5 TK z puzzle sú verejné reklamné karty číslované ako 6/2 až 6/6, pričom náklad jednej TK je 100 tisíc ks (6/3 - dočasné kat. č. S-02 02. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft), náklady ostatných TK sú po 50 tisíc ks (6/5 - kat. č. S-03 02. a pôvodná nominálna hodnota je 1800 Ft, 6/2 - dočasné kat. č. S-04 02. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft, 6/4 - dočasné kat. č. S-04 02. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft a 6/6 - dočasné kat. č. S-04 02. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft). Je pravdepodobné, že MÁTAV upraví po vydaní ďalšieho doplnku katalógové číslovanie v kategórii S kariet, ktoré už nebude mať čiastočne rovnaké katalógové číslovanie (S-04 02.). Nízkonákladový TK 6/1 s nominálnou hodnotou 200 Ft nepoužitý MÁTAV predáva za 2500 Ft, z čoho vyplýva, že celé puzzle z nepoužitých TK stojí spolu 7500 Ft. Samotné puzzle je vytvorené z reverzu šiestich TK (obr. na str. 24).

V mesiaci august 2002 vyšla ďalšia podobná kreslená séria pod názvom „Pom-Pom Mesei“. Séria číslovaných

TK (od 6/1 až 6/6) vytvára puzzle s námietom detského kresleného filmu. TK 6/6 má náklad 2500 ks, pôvodnú nominálnu hodnotu 200 Ft a je to private vydanie evidované pod kat. č. K-11 02. Zvyšných 5 TK z puzzle sú na rozdiel od predchádzajúceho vydania už priamo verejné karty číslované ako 6/1 až 6/5, pričom náklad všetkých TK je po 50 tisíc ks (6/3 - kat. č. P-30 02. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft, 6/1 - kat. č. P-31 02. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft, 6/4 - kat. č. P-32 02. a pôvodná nominálna hodnota je 1 800 Ft, 6/5 - kat. č. P-33 02. a nominálna hodnota je 800 Ft a 6/2 - kat. č. P-34 02. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft. Nízkonákladový nepoužitý TK 6/6 s nominálnou hodnotou 200 Ft MÁTAV predáva za 2500 Ft, z čoho vyplýva, že celé puzzle z nepoužitých TK stojí rovnako ako predchádzajúce puzzle spolu 7500 Ft. Samotné puzzle je vytvorené z reverzu šiestich telefónnych kariet.

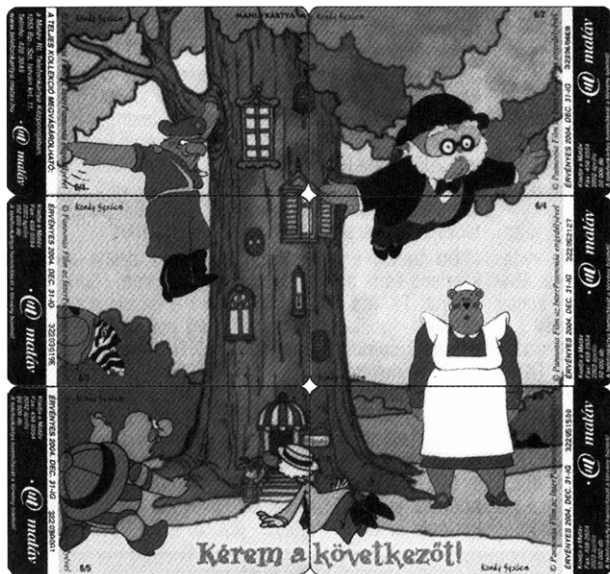
Do tretice v novembri 2002 vyšla ďalšia podobná kreslená séria pod názvom „Mézga Család“. Séria číslovaných TK (od 6/1 až 6/6) vytvára puzzle s námietom detského kresleného filmu. TK 6/6 má náklad 2500 ks, pôvodnú nominálnu hodnotu 200 Ft a je to private vydanie evidované pod kat. č. K-12 02. Zvyšných 5 TK z puzzle sú tiež rovnako verejné karty číslované ako 6/1 až 6/5, pričom náklad všetkých TK je po 30 tisíc ks (6/4 - kat. č. P-68 02. a pôvodná nominálna hodnota je 1 800 Ft, 6/5 - kat. č. P-69 02. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft, 6/2 - kat. č. P-70 02. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft, 6/3 - kat. č. P-71 02. a nominálna hodnota je 800 Ft a 6/1 - kat. č. P-72 02. a pôvodná

nominálna hodnota je 800 Ft. Nízkonákladový nepoužitý TK 6/6 s nominálnou hodnotou 200 Ft MÁTAV predáva za 2500 Ft, tzn., že celé puzzle z nepoužitých TK aj v tomto prípade stojí spolu 7 500 Ft. Samotné puzzle je vytvorené z reverzu šiestich TK.

Ešte v tom istom mesiaci bola vydaná private séria Tag Heuer: SENNA 1 až 4, na pamiatku bývalého majstra sveta, brazílskeho pretekára vo Formule 1, ktorý tragicky zahynul. Výrobca špičkových hodínok Tag Heuer bol jedným z hlavných sponzorov pretekára (bližšie na www.tagheuer.com). Na averze sú karty pod čipom označené Senna 1 až Senna 4. Náklad každej TK je po 500 ks, pôvodná nominálna hodnota je po 200 Ft. Kat. č.

sú K-15 02. až K-18 02. V cenníku MÁTAV pri týchto TK už nie je uvedená cena, z čoho sa dá dedukovať, že tieto TK sú už vypredané, čo by bolo z pohľadu atraktívnosti námetu pochopiteľné. Na porovnanie uvádzam, že iné atraktívne TK z tejto kategórie (náklad 500 ks) MÁTAV ponúka po 5000 Ft za kus. Samotné puzzle je vytvorené z reverzu 4 TK, ktoré vytvárajú obraz dvojice hodieniek Tag Heuer.

V apríli 2003 vyšla ďalšia kreslená séria pod názvom „A nagy HOHOHO górgász”. Séria číslovaných TK (od 6/1 až 6/6) vytvára puzzle s námetom detského kresleného filmu. TK 6/4 má náklad 2500 ks, pôvodnú nominálnu hodnotu 200 Ft a je to privátne vydanie evidovane pod katalogovým číslom K-04 03. Zvyšných 5 TK z puzzle sú taktiež verejné karty číslované ako 6/1 až 6/3 a 6/5 až 6/6, pričom náklad všetkých TK je po 30 tisíc ks (6/1 - kat. č. P-23 03. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft, 6/2 - kat. č. P-24 03. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft, 6/3 - kat. č. P-25 03. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft, 6/6 - kat. č. P-29 03. a nominálna hodnota je 1 800 Ft a 6/5 - kat. č. P-31 03. a pôvodná nominálna hodnota je 800 Ft. Nízkonákladovú nepoužitú TK 6/4 s nominálnou hodnotou 200 Ft MÁTAV predáva za 2500 Ft. Celé puzzle z nepoužitých TK stojí rovnako ako predchádzajúce puzzle spolu 7500 Ft. Samotné puzzle je vytvorené z reverzu šiestich telefónnych kariet.

Poľsko • Séria 9 číslovaných TK (od 1/9 po 9/9) v tvare 3x3 TK postavených na výšku pod názvom YERKA (pracovne by som to nazval „Podmorská kuchyňa”). Čipové TK boli vydané oficiálnou spoločnosťou Telekomunikacja Polska s. a., predpokladám, že niekedy na jeseň roku 2002, náklad ani katalogové čísla nie sú mi zatiaľ známe, pôvodná nominálna hodnota každej telefónnej karty je rovnako po 25 jednotiek. Averz všetkých TK je rovnaký - čiernobiely obraz celého puzzle a súčasne je tam umiestnený aj EAN kód. Samotné puzzle je vytvorené z reverzu deviatich telefónnych kariet.

Portugalsko • Súkromná portugalská spoločnosť TLP card (Telefonos de Lisboa e Porto S.A.) vydala puzzle pozostávajúca zo 4 ks TK, ktoré vytvára v tvare 2x2 TK puzzle znázorňujúce na averznych stranách kariet maľovaný obraz pod názvom „Alegoria do Vinho“ (znázor-

ňujúci vábenie mnícha zo strany štyroch žien nielen svojimi vnadami, ale aj vínom). Uhlopriečne sú v puzzle páry TK s nominálnou hodnotou po 20 jednotiek a po 10 jednotiek (v reálnej praxi asi v hodnote 4 eurá). Náklady všetkých TK sú po 1400 kusov. TK 1 (číslovanie je uvedené na reverze TK) má označenie SP 16.1 06.93 1400 Ex. (to znamená, že karta bola vydaná v júni roku 1993), TK 2 a TK 3 majú rovnaké označenie SP 19.1 09.93 1400 Ex. (to znamená, že karty boli vydané v septembri roku 1993 - ide asi o omyl v číslovaní) TK 4 má označenie SP 20.1 09.93 1400 Ex. (to znamená, že aj táto karta bola vydaná v septembri roku 1993). Samotné puzzle je vytvorené z averzu 4 TK.

Slovensko • Séria štyroch telefónnych kariet postavených v jednom rade zľava doprava vytvára puzzle pod názvom „Ples mŕtvych I. až IV.“. Poradie TK podľa katalogového čísla (katalóg SLOVENIJA pomlad 2001): **Ts308** (25 jednotiek, náklad 3991 ks, vydané 03 / 2000), **Ts313** (100 jednotiek, náklad 1996 ks, vydané 04 / 2000), **Ts315** (50 jednotiek, náklad 2998 ks, vydané 04 / 2000) a **Ts318** (300 jednotiek, náklad 1000 ks, vydané 04 / 2000). Samotné puzzle, ako som už spomenul v úvode, je vytvorené z averzu štyroch kariet postavených v jednom rade.

□ Spracoval **mjobek**

Nový katalóg bulharských telefónnych kariet

Po niekoľkých rokoch, kedy bulharská zberateľská firma BULPHILA vydávala doplnky k predchádzajúcemu katalógu TK, koncom roku 2002 táto firma vydala nový kompletný farebný katalóg bulharských kariet pod bulharským a anglickým názvom **BULGARIAN PHONE-CARDS CATALOGUE 2003**. Väčšina stredoeurópskych zberateľov sa dostala k tomuto katalógu až na akcii Sběratel v Prahe v septembri 2003. V súčasnosti vydávajú TK v Bulharsku dve spoločnosti, a to MOBIKA, ktorej karty končia v katalógu číslom P 189 a spoločnosť BULFON, ktorej končia karty v katalógu číslom C 205. Katalóg obsahuje okrem zatiaľ nie príliš v Bulharsku rozšírenej skupiny GSM kariet a kariet s PIN kódom aj karty Albánska a Moldavska. Cena katalógu je stanovená na 10 Euro (alebo 19,5 leva). Blížšie informácie na www.bulphila.com □ m j

PREHLAD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK september 2003

Poradové číslo, dátum, domicil, text pečiatky, autor, farba

01 ■ 5.- 10.9. + 29.-31.10.2003 Bratislava 1: **BIENÁLE ILLUSTRÁCIÍ BRATISLAVA** ● F.Horniak ● Čierna

02 ■ 7.9.2003 Trnava 1: **VERNÍ KRISTOVI · VERNÍ CIRKVI** ● F.Horniak ● Čierna

03 ■ 11.9.2003 Trnava 1: **JÁN PAVOL II. / NA SLOVENSKU / 1** (rovnaké pečiatky sa používali s rozlišovacou číslicou 2 a 3) ● F.Horniak ● Čierna

04 ■ 12.9.2003 Banská Bystrica 1: **JÁN PAVOL II. NA SLOVENSKU / 1** (rovnaké pečiatky sa používali s rozlišovacou číslicou 2 a 3, a bez rozlišovacej číslice na pošte Banská Bystrica 5 a Banská Bystrica 8) ● F.Horniak ● Čierna

07 ■ 13.9.2003 Bratislava 35: **RAČIANSKE VINOBRANIE** ● Martinec ● Čierna

08 ■ 14.9.2003 Bratislava 5: **JÁN PAVOL II. NA SLOVENSKU / 1** (rovnaká pečiatka sa používala s rozlišovacou číslicou 2) ● F.Horniak ● Čierna

09 ■ 17.9.2003 Vrbové: **RODISKO J.B.MAGINA / 1681-1735** ● F.Horniak ● Modrá

10 ■ 17.9.2003 Žilina 1: **50 / 1953-2003 / ŽILINSKÁ UNIVERZITA** ● Autor neuvedený ● Čierna

11 ■ 22.9.2003 Trenčín 1: **50. VÝROČIE OD USTANOVENIA DKNŠ V KÓREI / 1953-2003 / PANMUNDŽON** ● J.Koreny ● Čierna

12 ■ 24.9.2003 Žilina 1: **V. MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA ZÁSTUPCOV POŠTOVÝCH SPRÁV A UNIVERZÍT / EUROPOST / POST-POINT** ● Autor neuvedený ● Čierna

□ Prehľad pripravil vkn

05 ■ 12.9.2003 Marianka: **SVIATOK NARODENIA PANNY MÁRIE / PÁPEŽ JÁN PAVOL II. NA SLOVENSKU** ● M.Ferenčík ● Čierna

06 ■ 13.9.2003 Rožňava 1: **JÁN PAVOL II. NA SLOVENSKU / 1** (rovnaká pečiatka sa používala s rozlišovacou číslicou 2) ● F.Horniak ● Čierna

OPRAVA

V prehľade pečiatok v minulom čísle Zberateľa sme nesprávne uviedli autora pečiatky Stretnutie mladých folklóristov - Koliesko v Kokave nad Rimavicou 8.8.2003. Na vyhotovenie pečiatky bol použitý návrh pána Vojtecha Rotha, ktorý túto pečiatku navrhol k rovnakému podujatiu 8.8.1996. Autorovi sa za vzniknuté nedopatrenie ospravedľujeme a čitateľov prosíme v tomto zmysle uvedený údaj opraviť.

V tejto súvislosti oznamujeme, že v budúcnosti budeme uvádzať len oficiálne uvedení autorov pečiatky a v podkladoch uvedených predkladateľov alebo upravovateľov návrhov nebudeme brať do úvahy. Redakcia

FIRMA ZBERATEL

stále vykupuje

**HODNOTNÉ ZBIERKY I JEDNOTLIVÉ
ZNÁMKY, MINCE A POHLADNICE**

Poradenská služba - Zásielková služba
Diskrétnosť zaručená - Platba v hotovosti

Predajňa:

831 02 Bratislava, Račianska 17

☎ 02 / 44 250 149

e- mail: zberatel @ nextra.sk

Otvorené pondelok až piatok
od 10.⁰⁰ do 18.⁰⁰ hod.

SIMCO, s.r.o. Vám ponúka:

Balíčky s tematickými známkami z celého sveta s obsahom 25, 50 a 100 rôznych známok v cene 40, 80 a 160 Sk, a to napríklad Psy, Kone, Mačky, Praveké zvieratá, Huby a plody, Železnice, Vzducholode a balónky, Lietadlá a mnoho ďalších.

Ďalej ponúkame: 1000 rôznych známok v cene 400,-
5000 rôznych známok v cene 2250,-
10000 rôznych známok v cene 4500,-

Podrobný ponukový list zašleme na požiadanie.

Ponúkame balíček známok aj s vyššími katalogovými hodnotami (len Európa) v katalogovej hodnote 1000 EUR len za 10% ceny a to 4200 Sk.

Pri objednávke nad 400 Sk neúčtujeme poštovné ani balné !!!

U nás si môžete vybrať aj z ponuky pomôcok pre filatelistov značky Schaubek, a to:

albumové listy rôznych krajín sveta, zázobníky na známky, lupy, pinzety, perové dosky, fólie na FDC, NL atď.

Písomné objednávky môžete zaslať na adresu:

SIMCO, s.r.o., Astrová 1, 010 08 Žilina
alebo na tel. č./ fax: 041/5653 752

GALÉRIA DERKA®

Predajňa:

Žilinská 11, 811 05 Bratislava

vykupuje a predáva

**hodnotné zbierky
aj jednotlivé kusy známok,
mincí a pohľadníc**

tel.: 02 52621714

tel./fax: 02 52621715

http://www.galeriaderka.sk

Firma

Námestie SNP č.37, ☎ 045 / 5320250-51

Predávame a vykupujeme materiál z oblasti

filatelie, numizmatiky, notafílie,
filokartie, telefónnych kariet

Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú službu a ohodnocovanie materiálu.

Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu Zberateľ poskytujeme 5% zľavu

NUMIZMATIKA FOLLIS

Mikuláš Tóth, Košice

Vás pozýva na návštevu.
Nájdete nás v centre mesta.

Nákup a predaj:

- mincí • bankoviek
- medailí • radov a
- vyznamenaní • numizmatickej literatúry

Ponúkame:

výkup za hotové - diskrétnie jednanie

NUMIZMATIKA - FOLLIS

Mikuláš Tóth, Hrnčiarská 7, 040 01 Košice
(priestory Východoslovenského múzea)

☎ 0042155 / 62 27786

Otvorené:

Pondelok: 12.00 - 17.00 hod.,
Utorok - Piatok: 10.00 - 17.00 hod.

Frankatúry novinových známok **LETIACI SOKOL**

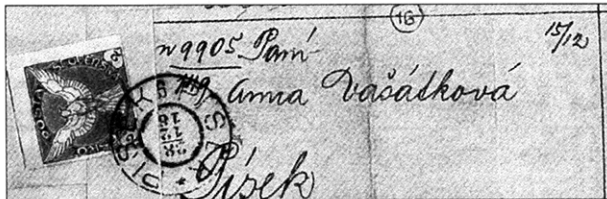
Je nesporným faktom, že cieľom každého vážnejšieho zberateľa aj novinových známok je, aby v určitej fáze budovania zbierky ju obohatil o celistvosti, ktoré vhodným spôsobom dokumentujú použitie týchto známok v poštovej prevádzke.

Emisia prvých československých známok Letiaci sokol, vzhľadom na svoj špecifický účel použitia, bola vydavateľom koncipovaná tak, aby jednotlivé nominálne hodnoty v čase vydania vyjadrovali výšku poplatku, prípadne jeho násobok so zohľadnením vlozenej prílohy a hmotnosti zásielky.

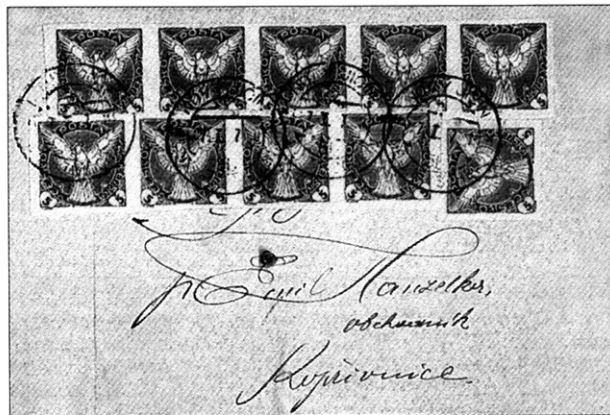
Prvé novinové známky mali osem hodnôt a boli postupne vydané v časovom rozmedzí rokov 1918 až 1920. Aj keď pôvodne boli vydané ako provizórne, okrem hodnôt 2 a 6 halierov vydržali spolu s II. emisiou vydanou v roku 1937 ako súbežné až do konca roku 1939, čo je najdlhšia doba platnosti československých známok počas trvania prvej republiky. Preto by sa mohlo zdať, že za také dlhé obdobie používania zvyšných 6 hodnôt - skoro 21 rokov, vznikol celý rad zaujímavých viacnásobných, prípadne pestrých alebo zmiešaných frankatúr. Opak je však málo.

Povinnosť frankovať zásielky novín alebo časopisov mal ich vydavateľ. Väčšinou túto činnosť vykonávalo expedičné oddelenie, a preto profesionálny charakter práce v tej dobe sa prejavil aj v jednotvárnosti frankatúr na zásielkach. Aj keď je potrebné vziať do úvahy, že nominálne hodnoty týchto známok, v súvislosti s platnými tarifmi mnoho možností na uplatnenie viacerých hodnôt na zásielke nedávali, a to ani v prípade, keď zásielka obsahovala väčší počet výtlačkov.

Najpoužívanejšou hodnotou sa tak stala od decembra 1918 do septembra 1920 novinová známka Letiaci sokol 2 h zelená, ktorou Vestník č. 17 z 3. mája 1919 nariadoval frankovať každý jednotlivý výtlačok akejkolvek hmotnosti, ak noviny vychádzali viackrát týždenne. Jej praktickú potrebu skončilo avizované zvýšenie sadzieb oznámené Vestníkom č. 45 z 24. septembra 1920 a nariadenie č. 27, ktorým sa zvýšil poplatok za doručenie výtlačku novín a časopisov za každých 100 gr na 5 halierov. Táto hodnota dominovala na zásielkach až do II. vydania novinových známok v roku 1937.

Obr. 1 - Mimoriadne vzácny výskyt použitia novinovej známky 2 h zelená na novinovej páske z decembra 1918 s dvojzajzčnou pečiatkou dodacej pošty Písek 28.12.1918

Obr. 2 - Použitie jednoznámkovej 10-násobnej frankatúry známky 5 h zelená na novinovej páske za dodanie 10 kusov novín s dvojzajzčnou pečiatkou Nový Jičín 7.1.1927

Skutočné použitie hodnoty 6 halierovej oranžovej známky ako jednoznámkovej frankatúry bolo veľmi zriedkavé, pretože prichádzalo do úvahy len pri zásielke, ktorá obsahovala jeden výtlačok s vloženou prílohou do 10 g, za ktorú bol stanovený príplatok 1 halier. Z dôvodu jej malého uplatnenia a zvýšenia poplatku za vloženú prílohu na 2 haliere, jej platnosť spolu s 2-halierovou známkou skončila 30.4.1921.

Prvívá väčšina zachovaných dokumentov tohto obdobia s novinovou známkom sú rôzne vydania novín, novinové pásky, menej už časopisy, kde sa uplatnila jednoznámková frankatúra 2 h alebo 5 h známky. Dôvodom takýchto frankatúr bolo aj to, že prevažná časť týchto periodík bola predplatená na osobnú adresu ako jeden výtlačok. Výnimkou bolo použitie hodnôt 2 h a 10 h v decembri 1918 (obr.1), pričom použitie 10 h známky v tomto mesiaci mi nie je známe.

V tomto období ešte platil starý Rakúsko-uhorský poštový poriadok a zásielky bolo možné frankovať nespotrebovanými zásobami novinových známok R-U vydania 1916 a 1915-1918.

Titl.

„RADIOWELT“

"Radiowelt" Ges.m.b.H.,

Wien 28

Nordbahnhof Bahnsteig "Radiowelt

Exp.

200

20-

10-

10-

Obr. 3 - Jeden zo 4 kusov doposiaľ známeho použitia jednoznámkovej 10-násobnej frankatúry známky 100 h hnedá na tvrdom kartóne krycieho obalu za expedovanie 200 ks časopisov. Poštový poplatok v zmysle zriženej sadzby od 1.3.1937 za zásielky novín a časopisov do cudziny, výplatné (50 g = 25 h) zásielka o hmotnosti do 2 kg, poštový poplatok 1000 h s dvojazyčnou podacou pečiatkou Ústí nad Labem 5.5.1937

Vydavateľstvo **Knižnice škol. detok v Úb. Skalici.**

(X. sv. „Ukážky zo slov. literatúry“.)

Číslo: P. 1029.

24 1935

Správe
Siedlt.l'ud.
mešt. školy

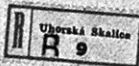
Trenčín

DOPORUČENÉ

pošta:

župa:

XVII

Obr. 4 - Doporučená zásielka časopisov uhradená novinovými známkami Letiaci sokol 5 h a 2x 10 h v zmysle predpisu s uvedením príslušného úradného povolenia (číslo P 1029), doporučný príplatok uhradený vo výške 2 Kčs výplatnou známkou T. G. Masaryk vydania 1925 s podacou pečiatkou Uhorská Skalica 24.9.1925

V súčasnosti je aj v dobre vybudovanej zbierke prvých československých novinových známok mimoriadnou vzácnosťou vidieť novinovú pásku, prípadne vrchný krycí obal s farebnou frankatúrou troch a viac hodnôt alebo viacnásobnú frankatúru piatich, alebo viac známok jednej hodnoty; s použitím 30 halierovej, 50 halierovej alebo 100 halierovej ani nehovoriac (obr.2, 3).

Viacnásobné frankatúry sa používali prevažne len na krycom obale, v ktorom bola zásielka novín, prípadne časopisov expedovaná veľkoobratelom. Z tohto dôvodu tento obal, skladajúci sa spravidla z tvrdého kartónu, končil v odpadkovom koši alebo na smetisku, v lepšom prípade boli z neho známky zmyté a krásna celistvosť takto stratila svoj dokumentačný charakter.

Spesťmením obsahového zamerania a hodnoty zbierky však môže byť zaujímavé aj použitie novinových a výplatných známok (obr.4), prípadne zmiešané frankatúry prvého a druhého vydania novinových známok (obr.5).

Popularita viacnásobných a pestrých frankatúr nadobúda v posledných rokoch na význame a vzácnosti aj v súvislosti s československými známkami, najmä vďaka špecializovaným katalógom a publikovaním odborných článkov s touto problematikou. Zараdovacie takýchto správne frankovaných celistvostí nielenže podstatne zvyšuje úroveň a hodnotu zbierky, ale je aj potvrdením odborných vedomostí zberateľa, ktorého výstavný exponát by nálezito bodovo mala odhnotiť aj výstavná porota L.K.

Obr. 5 (vľavo) - Časť titulnej strany časopisu so zmiešanou frankatúrou vydania 1918 a 1937 - 5 h za dodanie 1 ks výťažku a 2 h za vloženú prílohu s pečiatkou dodacej pošty Prešov 1.7.1937

Administrácia: EVANJELICKÝ POSOL
V LIPTOVSKOM SV. MIKULÁŠI

Novinové výplatné povolenie riad. pošt. a tel.
v Bratislave č. 1340/111a 1927.
Poštový úrad v Lipt. Sv. Mikul.

D-číslo XXVII.

Jún 1937.

Číslo

17 1937

Dostojný pán

Vlad. Čobrda, ev. biskup,

P

Prešov.

Prosba k našej verejnosti.

Správa sirotinca v Lipt. Sv. Mikuláši obracia sa s prosbou na naše evanjelické domácnosti, či by sa nezaujaly našich sirot, chlapcov a dievčat a nezvaly nám ich k sebe cez dva letné mesiace na prácu a na zotavenie?! Sio by nám o tešnú opateru a o kresťanskú výchovu. Poslúžili by Ste tým sirotincom i sirotám a sebe by Ste získali radosť a potešenie. Blížšie informácie dá ochotne správa sirotinca. M. MADERA, farár, správca.

KÚPELE SLIAČ na historických pohľadniciach

Magdaléna Pekárová

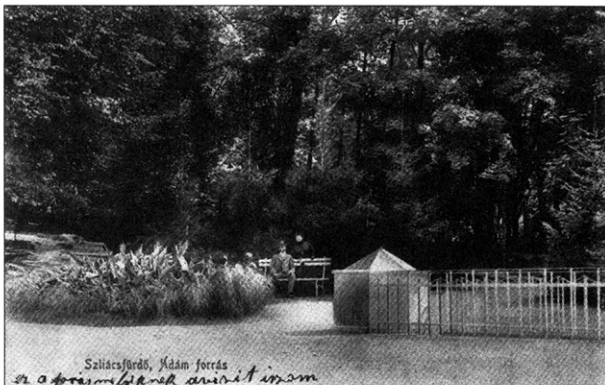
Kúpele Sliáč sa nachádzajú na strednom Slovensku v nadmorskej výške 373 m. Sú rozložené na úbočí nad obcou toho istého mena (vznikla zlúčením obcí Hájniky a Rybáre). Ležia v lesnatom kraji s výhľadom na údolie rieky Hron, na Kremnické a Štiavnické vrchy a na západnú časť Nízkych Tatier. Liečia sa tu pacienti s chorobami obehového ústrojenstva, srdca a cieiev.

Najstaršia písomná zmienka o sliáčskych liečivých prameňoch pochádza z roku 1244, z obdobia panovania kráľa Belu IV., keď bol susedný Zvolen povýšený na slobodné kráľovské mesto. V druhej polovici 15. storočia sa o sliáčskych prameňoch zmieňuje Aeneas Sylvius apoštolský uncus na dvore kráľa Mateja Korvína v Budíne.

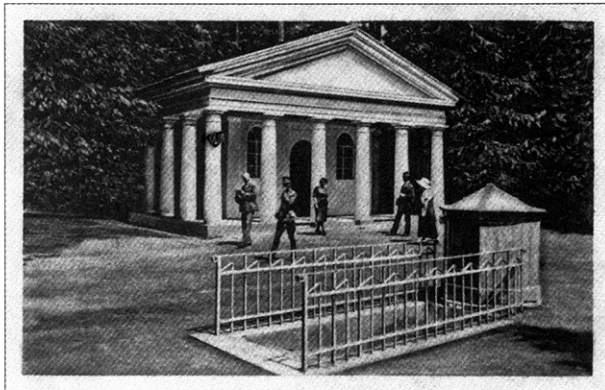
V roku 1711 sa stali kúpele už dobre známe a vyhľadávané a mali stanoveného stáleho kúpeľného inšpektora, ktorý dbal na dodržiavanie poriadku v kúpeľoch. Ďalšími autormi, ktorí vo svojich dielach a spisoch spomínali sliáčske pramene ako liečivé, boli gróf Alojz Marsigli a slovenský učenec Matej Bel. Prvú monografickú prácu napísal David Wipacher, ktorá vyšla v Lipsku roku 1768. Opisuje v nej choroby, ktoré sa s úspechom liečili na Sliachi. Profesor Cranz roku 1777 vo svojej balneografii opísal kúpele a vykonal aj chemický rozbor minerálnej vody.

Roku 1819 Zvolenská župa dala postaviť pre kúpeľných hostí na Sliachi jednoposchodový hotel (dnešný dom Bratislava) a kúpeľný dom, v ktorom boli štyri bazény. V tomto období sa dobrá povest o kúpeľoch šírla po celej monarchii. Pričinil sa o to aj uhorský palatín arciknieža Jozef Habsburgský, ktorý sa tu v roku 1823 liečil aj so svojou manželkou Dorottou.

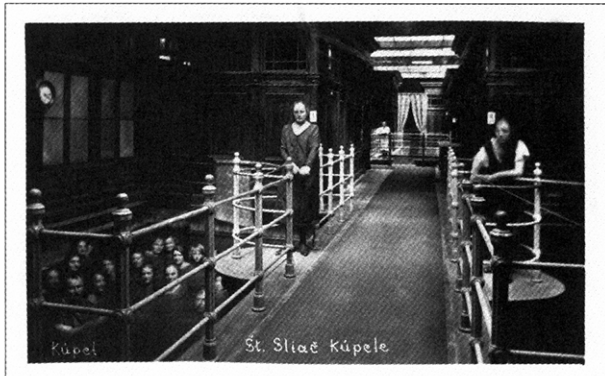
Po roku 1830 Uhorský erár, ktorý sa stal novým majiteľom kúpeľov, nemal záujem o ich ďalší rozvoj. Až do roku 1870 často menili majiteľov. V roku 1870 sa stala majiteľom kúpeľov Banskobystrická účastinárska spoločnosť a tá začala kúpele zvelaďovať. V roku 1873 postavili nový veľký hotel Hungária (dnešný liečebný dom Slovensko) s novou reštauráciou.

Obr. 1 - Ľudia sediaci na lavičkách pri Adamovom prameni v parku. Pohľadnicu vydal M. Molnár, poštou použitá v roku 1912

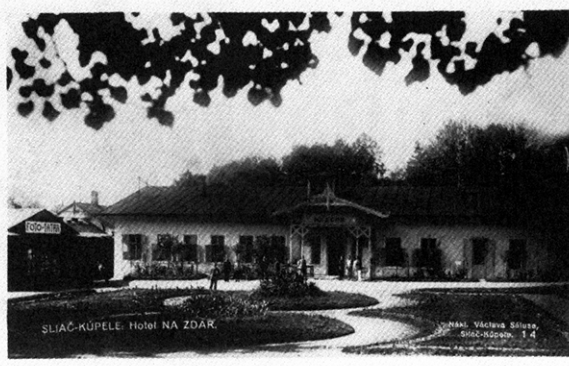
Obr. 2 - Adamov prameň, murovaná budova so stĺporadím, v popredí stojaci ľudia. Pohľadnicu vydalo Ústredné učiteľské knižníctvo v Banskej Bystrici okolo roku 1938

Obr. 3 - Interiér bazénových kúpeľov s kúpajúcimi sa, uprostred chodba a dve ženy ako dozor. Vydavateľ pohľadnice neuvedený, poštou použitá v roku 1925

Obr. 4 - Jednoposchodový hotel Bristol s drevenými balkónmi. Vydavateľ pohľadnice neuvedený, poštou použitá v roku 1924

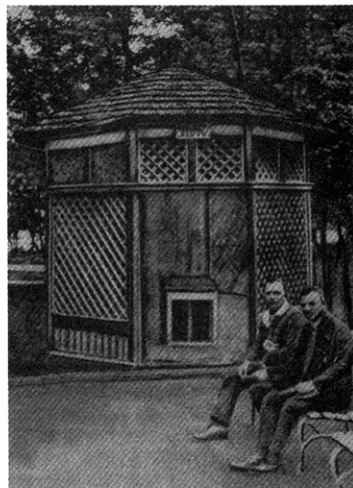
Obr. 5 - Prízemná budova hotela Nazdar, v popredí časť parku, vľavo fotoateliér FOTO-TATRA. Pohľadnicu vydal Václav Salus, Sliac-Kúpele, poštou použitá v roku 1928

Obr. 6 - Poschodový hotel Škubňa, pred ním starý autobus, ktorý vozil pacientov do kúpeľov na procedúry, vpravo v pozadí kónsky povoz a osobné auto. Pohľadnica poštou použitá v roku 1935

ciou. V roku 1878 kúpele kúpila Rakúska kúpeľno-stavebná účastinárska spoločnosť vo Viedni a jej najväčší účastinár Andreas Lenoir ich získal roku 1882.

Vybuďoval sanatórium Panónia, nadstavil druhé poschodie na dnešnom dome Bratislava, schodištom spojil objekty Bratislava, Slovensko a Detva. Zároveň upravil a rozšíril park i okolie kúpeľov a v roku 1912 zaviedol vodovod s kanalizáciou. Kúpele sa opäť dostali do povedomia širokej verejnosti a stali sa vyhľadávanými aj významnými osobnosťami kultúrneho a politického života (maďarský revolucionár Lajos Kossuth, rakúsky dramatik Franz Grillparzer, česká spisovateľka Božena Němcová a ďalší). Po vzniku Československej republiky v roku 1922 kúpele Sliac odkúpil Československý štát. V rokoch 1932-1938 bol postavený nový moderný hotel Palace s komfortne vybavenými izbami, terasami a kolonádou.

Obr. 7 - Štefánikov prameň, pri ňom na lavičkách sediaci muži. Pohľadnicu vydal J. Prividzer, trafika Sliac, poštou použitá v roku 1925 (detail z pohľadnice)

V súčasnej dobe sú kúpele Sliac dôležitým zdravotníckym zariadením, ktoré vyhľadávajú nielen domáci pacienti, ale i zo zahraničia. Spoločenský a kultúrny život v kúpeľoch je prispôbený povahе chorôb obehového ústrojenstva. Rozsiahly kúpeľný lesopark poskytuje možnosti na príjemné prechádzky. Okolité stredoveké mestá, zrúcaniny hradov i zachovalé zámky, kostoly a kaštiele, hory a jaskyne sa ponúkajú ako vďačný cieľ vychádzok a výletov ■

S Jozefom Koreným o militáriach, otvorenej triede a aktuálnych otázkach slovenskej filatelie

Podnetom na tento rozhovor bolo životné jubileum nášho dlhoročného spolupracovníka a priateľa Jozefa Koreného, ale v rozhovore sme na túto okolnosť veľmi neprihliadali, pretože sme sa chceli dozvedieť niečo navyiac. Filatelia je totiž veľmi široká a mnohotvárna, ktorá má svoje pravidlá, tradície a vyzklosti, ale aj širokú paletu rozdielnych názorov na to, čo a ako sa môže zbierať a robiť. Preto sme v rozhovore sústredili pozornosť na spoznanie názorov Jozefa Koreného na niektoré aktuálne otázky a využili jeho bohaté poznatky a skúsenosti v tomto smere.

FILATELIA MOŽNOSTI MÁ, LEN SA TREBA NAUČIŤ ICH VYUŽÍVAŤ

■ Zberateľskej verejnosti je známe, že vaše záujmy sú veľmi všestranné a angažujete sa v mnohých oblastiach spoločenského života a záujmovej činnosti. Vo filatelii sa v poslednom čase veľmi aktívne venujete zberateľskej oblasti militárií. Mohli by ste nám niečo bližšie povedať, čo ako zberatelia máme pod názvom militárií rozumieť?

Z poštovohistorického hľadiska môžeme militárie stručne charakterizovať ako predmety zberateľského záujmu, ktoré súvisia s dopravou vojenských listových zásielok, najmä zásielok medzi zberateľmi známymi pod názvom poľná pošta. Zo staršej histórie za militárie považujeme zásielky prepravené balónovou poštou z obklúčeného Paríža v roku 1870, leteckou poľnou poštou z obklúčenej pevnosti Przemysl v roku 1915 a mnohé ďalšie zásielky poľných pôšt z obdobia I. svetovej vojny - čs. légii vo Francúzsku, Taliansku a Rusku i čs. armády na Slovensku v rokoch 1918-1919. Podobne poštu čs. jednotiek vo Francúzsku, V. Británii a ZSSR v období 2. svetovej vojny alebo čs. armády na Slovensku počas SNP a pod. V posledných rokoch ide o poštové spojenie pozorovateľských a monitorovacích misií OSN, jednotiek nasadených do vojenských operácií NATO, USA a ich spojencov v Kuvajte, býv. Juhoslávii, Kosove, Macedónsku, Afganistane, Iraku a inde. Zberateľský záujem sa najviac sústreďuje na celistvosti, teda prepravené zásielky, ale aj na známky, pečiatky, nálepky a ďalšie predmety, ktoré sa v posledných rokoch na filatelických výstavách môžu vystavovať v otvorenej triede.

■ Možno, že niektorí čitatelia by sa radi venovali zbieraniu militárií súčasných misií jednotiek OSN, ale nevedia ako na to. Môžete pripadným adeptom zberateľov militárií poradiť, akú možnosť majú ako „bežní, civilní“ zberatelia získať takéto zásielky?

Základom na získanie filatelických militárií sú informácie kedy a kde bude misia OSN alebo vojenská operácia NATO. Tie môže záujemca získať viacerými spôsobmi - v spravodajcovi Poľní pošty, ktorý vychádza ako príloha

spravodajcu POSTILION Českomoravskej spoločnosti pre poštovú históriu pri SČF, ďalej zo spravodajcu, ktorý pre svojich členov vydáva ARGE MILITARIA AUSTRICA PHILATELIA vo Viedni a tiež z internetovej stránky OSN a MO SR. Informácie sa dajú získať aj na oddeleniach pre styk s verejnosťou veliteľstva PS OS SR v Trenčíne, GŠ a MO SR v Bratislave. Najlepšie však je, keď sa zberateľ osobne pozná s niektorými účastníkmi jednotiek odchádzajúcich do misií. V neposlednej miere sú tu osvedčené výmenné kontakty medzi domácimi i zahraničnými zberateľmi militárií, ako aj výmenné burzy, aukcie.

Záber z otvorenia výstavy LAUGARICIO 2003 (sprava doľava) predseda ZSF L. Floch, J. Korený a podpredseda ZSF M. Náršík

■ Na výstavách, ale aj na rôznych iných podujatiach, sa prezentujete exponátmi militárií v triede poštovej histórie aj v otvorenej triede. Prečo vystavujete v oboch triedach?

Svoje exponáty s poštovými dokumentmi týkajúcimi sa misií OSN a operácií NATO vystavujem v triede poštovej histórie. Súčasne vystavujem exponát aj v otvorenej triede, kde môžem použiť aj nefilatelický materiál, ktorý môže tému exponátu doložiť materiálmi niekedy aj veľkej dokumentačnej hodnoty. Aj keď niektorí zberatelia tvrdia, že nefilatelický materiál do filatelistickej triedy nepatrí, záleží to len na samotnom zberateľovi, aký exponát si vybuduje a vystavuje. Zaradením fotografií, osobných preukazov, nášiviek, máp, bankoviek a rôznych dokumentov, sa však takýto exponát návštevníkovi výstavy môže stať nielen zaujímavým, ale môže podať omnoho plastickejší obraz o spracovanej téme.

■ Zostaňte ešte pri moderných trendoch vo filatelii. Boli ste jeden z nemnohých slovenských vystavovateľov (ak nie jediný), ktorý sa zúčastnil na výstave MOPHILA 1984 v Hamburgu. Základným kritériom účasti na výstave bol exponát zostavený z filatelických materiálov nie starších ako desať rokov. Napriek podpory zo strany FIP a viacerých modifikácií jej pravidiel, sa táto trieda z výstav nakoniec vytratila. Čo bolo, podľa vás, príčinou zániku tejto triedy?

Trieda MOPHILA nezanikla. Na výstavách sa neobjavuje preto, lebo ju organizátori nevytvárajú. Exponáty nedosahovali také me-

daľovú ocenenia, ktoré by motivovalo zberateľov tvoriť takéto exponáty. Nové východisko je otvorená trieda.

■ **Nemôže sa niečo podobné stať aj s otvorenou triedou? Napriek tomu, že zberateľovi, najmä námetárovi, ponúka nebyvalé možnosti na doloženie témy exponátu, táto trieda si len veľmi pomaly získava svojich priaznivcov. Ako sa pozeráte na budúcnosť otvorenej triedy?**

Podobne ako MOPHILA, môže skončiť aj otvorená trieda. To bude závisieť na organizátoroch výstav, ale hlavne na zberateľoch, či budú mať záujem tvoriť takéto exponáty za podmienky, že na výstavách nebudú oceňovaní medailami tak, ako v ostatných triedach. Pritom účasť na výstave v zahraničí vyžaduje od zberateľa relatívne vysoké náklady - poplatok 15 až 25 euro za jednu výstavnú plochu, plus nemalé poistné a poštovné. Ak exponáty otvorenej triedy budú postavené na rovnakú úroveň ako iné výstavné triedy, potom bude mať perspektívu.

Pohľadnica odoslaná z misie Trvalá sloboda v Afganistanu prostredníctvom americkej poľnej pošty MPS APO AE 09354 22. 8. 2002 a nemeckej poľnej pošty 1391 24. 8. 2002 s kašetom slovenského kontingentu

■ **V súvislosti s modernými trendmi vo filatélii by sme radi položili otázku, prečo ste upustili od vystavovania v tradičných triedach? V minulosti ste sa venovali klasike, vystavovali ste aj pekný exponát prvých známk Veľkej Británie. Ako došlo k vašej orientácii na moderné filatelistické oblasti?**

Klasika je krásna vec, ale je to mimoriadne náročná oblasť predovšetkým z finančného hľadiska. Osobitne v prípade, keď už človek dosiahne dôchodcovský vek. To po prvé. Po druhé, aj moderná poštová história poskytuje zberateľovi veľký priestor na sebarealizáciu a pritom ho finančne natoľko nezatažuje. Zvlášť príťažlivá je pre zberateľa, ktorý sa rád vydáva na cestu nevyšliapanými chodníkmi. Napokon čas plynie a za niekoľko rokov novodobé materiály získajú patinu času a niektoré sa môžu stať pre zberateľov aj veľmi zaujímavé.

■ **Do sféry vášho záujmu patrí aj vyhľadávanie a spracúvanie dejín filatelie na Slovensku, osobitne v Trenčíne. Čo vás inšpirovalo a motivovalo pre túto záslušnú, ale veľmi náročnú prácu?**

Najväčším impulzom pre mňa bolo objavenie dokumentov o prvej filatelistickej organizácii na území Slovenska - zberateľskom spolku Album v Kremnici. Zanietenosť dr. S. Zrubca, ktorý s nevyšedným úsilím a zápalom viedol práce na spracovaní, publikovaní a propagovaní tohto spolku, ma inšpirovala a tým sa zrodilo moje

predsazvanie, že filatelisti by sa mali svojimi špecifickými prostriedkami podieľať na zmapovaní regiónu, kde sa narodili, žili a žijú. Takto som sa začal zaujímať o poštovú históriu „mojich“ miest, a takto sa dostali kapitoly poštovej histórie aj do monografií miest Turzovky, Bánoviec nad Bebravou a Trenčína. Je pravda, že si to vyžiadalo veľa času na vyhľadávanie údajov v archívoch, mnoho korešpondovania i osobných návštev a rozhovorov s pamätníkmi. Napríklad získanie údajov a fotografie prvého predsedu klubu filatelistov v Trenčíne Antonína Motala mi trvalo vyše troch rokov.

■ **Z vašich aktivít vidieť veľmi úzke spojenie filatelie ako záujmovej činnosti so širším spoločenským dňaním. Aký je váš názor, nemali by sa filatelisti okrem odborného záujmu viac „otvoriť“ aj verejnosti a vo väčšej miere sa podieľať aj na kultúrnych a spoločenských podujatiach?**

Filatelia má charakter kultúrno-spoločenskej činnosti, ide len o to vedieť tieto jej potencionálne možnosti využiť. To v praxi znamená, a-bý činovníci klubov filatelistov aktívne vstupovali do kontaktu s oddeleniami spoločenských vzťahov alebo kultúrными komisiami vo svojich mestách alebo obciach a ponúkli svoje možnosti na spresnenie a doplnenie programu pri rôznych výročiach, oslavách alebo podujatiach. Sú to najmä propagačné výstavy, články a príspevky do rôznych bulletinov a regionálnych periodík, vyhotovenie prítláčí alebo podanie podnetu na objednanie a použitie príležitostnej pečiatky. Ak ponúknete peknú, hodnotnú a z propagačného hľadiska zaujímavú vec, spraví sa nájsť aj sponzori. Poznám to z vlastných skúseností, participoval som na rôznych podujatiach v Beckove, Čachticiach, Nemšovej, Zem. Podhradí, Melčiciach-Lieskovom, Hornej Strede, Turzovke a mnohých ďalších.

■ **V odborných kruhoch často počuť, že vek ľudí sa predlžuje, že ľudstvo „stárne“ a do popredia sa dostávajú otázky s využívaním narastajúceho voľného času staršej generácie. Nazdávate sa, že má filatelia možnosti a predpoklady, aby sa mohla stať súčasťou „Akadémie tretieho veku“?**

Je to celkom reálne za predpokladu, ak si filatelisti v rámci svojej organizácie takýto cieľ vytýčia a na jeho plnenie vytvoria potrebné predpoklady. V Trenčíne už iniciatívy týmto smerom začali. Prvoradou podmienkou je získať odborné fundované prednášateľa a jeho prednáška zaradiť do prednáškového cyklu Akadémie tretieho veku. Možno by sa mnohí čudovali, akými vadačnými poslucháčmi dokážu byť starí alebo telesne postihnúť občania, ktorí sa s filateliou dovedy ešte nikdy nestretli.

■ **Filatelistická činnosť, podobne ako mnohé iné záujmovej činnosti, je náročná, zložitá a vyžaduje svojim spôsobom aj mno-**

ho rôznej organizačnej práce, a to najmä na báze dobrovoľnosti. Čo pre vás znamená podieľať sa na tvorbe týchto aktivít, čo si na nich najviac ceníte?

Neviem, či na túto otázku dokážem stručne odpovedať. Predovšetkým je tu široká paleta služieb potrebných na zberateľskú činnosť počnúc novinovou službou, prednáškami, výmennými stretnutiami až po poriadanie výstav, ktoré sú sviatkami filatelie, ale aj najnázornejšou školou filatelie a príležitosťami na uskutočnenie rôznych sprievodných odborných i spoločenských podujatí. Najvyššie si cením vzdelávaciu a osvetovú stránku každého podujatia, ich tvorivý charakter, ktorý zušľachťuje osobnosť človeka a potom vytváranie príležitostí na vznik a upevňovanie priateľských vzťahov medzi zberateľmi. Nuž nebyť mojej zberateľskej činnosti, nemohol by som sa zoznámiť s takými vynikajúcimi osobnosťami akými boli - aby som spomenul aspoň tých, ktorí už nie sú medzi nami - J. Tichý z Jihlavy, A. Adamovič a L. Novotný z Bratislavy, A. Kő z Győru, dr. P. Diča z Veľkého Kráťa, J. Rutkovský z Mladej Boleslavi, A. Preisler z Dubnice, dr. V. Čelko a V. Chovan z Trenčína.

■ **Dlhé desaťročia ste pôsobili na rôznych postoch vo zväze filatelistov a z tejto činnosti máte iste mnoho poznatkov a skúseností. Na záver nášho rozhovoru by sme radi poznali váš názor na súčasnú úroveň slovenskej organizovanej filatelie?**

Úroveň slovenskej filatelie? Z odpovedá sociálno-ekonomickému stavu našej spoločnosti. Činnosť ZSF doposiaľ nepodarilo prispôbiť novým podmienkam, ktoré sú podstatne odlišné od podmienok spred roka 1989. Zväz stále vlečie za sebou minulosť. Napríklad pre malý počet členov (do 1500) máme zastaralé stanovky, zdá sa, že ani združenia KF nie sú už pre rozvoj filatelie prínosom. Malá členská základňa sa nepriaznivo odráža aj na odbornej činnosti. Napríklad s veľkým vypätím niekoľkých funkcionárov pracuje len komisia mládeže a komisia námetovej filatelie. Aj počet klubov, o ktorých sa dá povedať, že pracujú dobre, je veľmi malý. Negatívny dopad to má na všetko, napríklad aj v takej prozaickej oblasti, akou je starostlivosť o výstavné zariadenia, ktoré starnú, vyžadujú si vyššie náklady na údržbu vrátane odmeňovania za tieto práce. O týchto otázkach by sa dalo hovoriť veľmi veľa, v tomto rozhovore na to asi nebude miesto. Podobne ako o pozitívach, ktoré tu sú. Tie by som charakterizoval predovšetkým ako nebyvalé možnosti, ktoré sme sa zatiaľ ešte nenaučili využívať. K tomu by som už len dodal, že najväčšie rezervy vidím v samotných členoch ZSF. Ak sa podarí lepšie podchytiť ich aktivitu a tvorivosť, nepochybne budú spoločnosti vysielat' o filatelii pozitívne signály.

Ďakujeme za rozhovor a vo vašich aktivitách želáme mnoho ďalších úspechov □ Redakcia (pripravil V. Kučera)

600 rokov HRVOJEHOVHO MISÁLU

Hrvatska pošta vydala 25. marca 2003 príležitostnú poštovú známku nominálnej hodnoty 5 kn, venovanú vzácnnej literárnej pamiatke napísanej v hlaholskom písme. Tento iluminovaný spis bol vytvorený v rokoch 1403-1404 pre bosnianskeho vojvodu Hrvojeho, keď získal titul veľkovovodu zo Splitu (dux Spalatenensis). Motívom známky je miniatúra s misálom s výjavom zo života Krista - stretnutie so Samaritánkou - v pozadí s múrmi Diokleciánovho paláca v Splite.

Hrvoje Vukčić Hrvatinić sa narodil okolo roku 1350 v Kotore. Roku 1380 ho menoval kráľ Tvrtko I. Kotromanič za veľkovovodu. Neskôr sa zúčastnil na dynastických sporoch v Uhorsku ako prívrženec Ladislava Neapolského a protivník Zigmunda Luxemburského. Získal Dalmáciu a Chorvátsko s výnimkou Dubrovniku, kde bol kráľom Zigmund. Na vrchole svojej moci zosadil z bosnianskeho trónu kráľa Ostoju. V bitke pri Dobore v roku 1408 utrpel však kráľ Tvrtko II a Hrvoje porážku od uhorského kráľa Zigmunda. Po strate ostrovov Brač, Hvar a Korčula požiadal Hrvoje o pomoc Turkov a v rozhodujúcej bitke v roku 1415 porazili uhorské vojská.

Týmto víťazstvom otvoril Hrvoje cestu Turkom do Bosny. Po roku 1416 sa už v historických dokumentoch nespomína.

Hrvojeho misál pozostáva z 247 pergamenových strán, ktorých obsah hovorí predovšetkým o biblických motívoch. Vytvorený bol pre chrám sv. Michala v Splite, čo dokazuje veľká miniatúra tohto svätca. Okrem nej obsahuje ešte viac ako 100 miniatúr a 380 zdobených iniciál. Na celých stranách pergamentu sú predstavené portréty Hrvojeho na koni, so zástavou a erbom. V kalendárnej časti sa nachádzajú pre každý mesiac ilustrácie poľných a domácich prác v príslušnom ročnom období. V jazyku kalendára prevažujú novšie vplyvy, takže staršie slovanské písomné tvary sú nahradené novšími chorváckymi (často ikavskými). Zachytené sú aj staré zvyky, napríklad svadobný rituál šľachty, prvé strihanie chlapcov a i.

Keď bola Bosna pod tureckou správou, dostal sa misál z Korvinej knižnice v Budapešti do Istanbulu, kde sa nachádza dodnes. Istý čas bol stratený, ale podarilo sa ho nájsť. Roku 1973 zverejnili faksimile misálu a jeho transliteráciu do latiniky ako výsledok spolupráce vydavateľstiev v Záhrebe, Lublane a Gvazli.

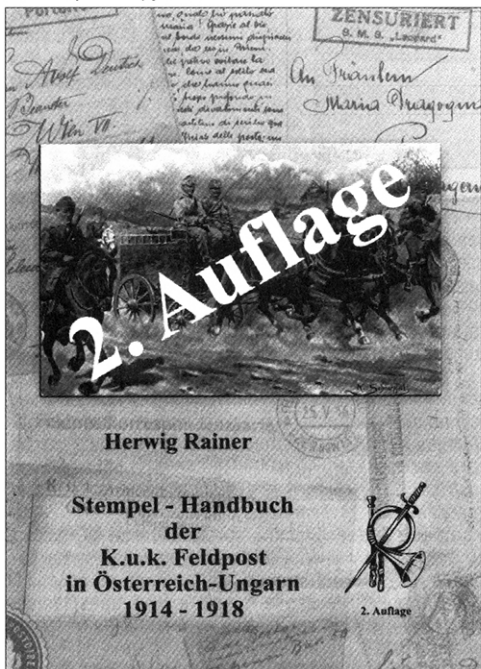
Známku vytlačili viacfarebným ofsetom v tlačiarni Zrinski v Čakovci v TL po 20 známok v celkovom náklade 300 tisíc kusov. Emisiu dopĺňa FDC.

Chorvátske vydanie je skvelým príkladom toho, že literárna pamiatka vypovedá o kuse národnej histórie. Žiaľ, v slovenskej známkovej tvorbe sme sa napriek viacerým upozorneniam takejto emisie doteraz nedočkali □ Ivan Lužák

Katalóg K. u. k. FELDPOST 1914-1918

Rainer Herwig: *Stempel-Handbuch der K. u. k. Feldpost in Österreich-Ungarn 1914-1918, 2. Auflage, Graz 2003, 372 strán, cena 60 €*

Autor publikácie (predseda ARGE Feld- und Zensurpost 1914 / 18; VÖPh) pripravil nové vydanie populárnej príručky pre zberateľov poľnej pošty rakúsko-uhorskej armády z obdobia 1. svetovej vojny. Prvé vydanie práce (1995) sa rýchlo vypredalo, a preto zberatelia netrpezlivo očakávali ohlásené nové a doplnené vydanie. Štúdium celistvosti K. u. k. Feldpost 1914-1918 je obľúbené nielen medzi zberateľmi v Rakúsku, Maďarsku alebo Taliansku, ale aj v nástupníckych štátoch rozpadnutej monarchie (Česko, Slovensko, Poľsko, bývalá Juhoslávia, Rumunsko). Naši otcovia a dedovia bojovali v uniformách c. a. k. armády na frontoch 1. svetovej vojny a ich záslieky patria v širších súvislostiach aj do poštovej histórie Slovenskej republiky. Preto autor pripravil predhovor v rôznych jazykoch a umožnil takto sprístupniť prácu najširšiemu okruhu záujemcov do nemecky nehovoriacich krajín Európy a USA.

Herwig Rainer

Stempel - Handbuch
der
K. u. k. Feldpost
in Österreich-Ungarn
1914 - 1918

2. Auflage

Práca je písaná v nemeckom jazyku, ale obsahuje úplný preklad kľúčových textových častí príručky (kapitola 1. Predhovor autora; kapitola 2. Úvodné poznámky) do anglického, francúzskeho, talianskeho, chorvátskeho, českého, maďarskeho jazyka. Toto rozhodnutie autora umožňuje užívateľovi veľmi dobrú orientáciu v príručke

bez nutnosti hlbokej znalosti nemeckého jazyka. Hodnotenie odťahkov pečiatok je realizované bodovým systémom (1 bod = 0.1 €), tento systém je pružný a vhodný pre široký okruh potenciálnych užívateľov katalógu. Typové tabuľky odťahkov pečiatok sú zrozumiteľné, veľmi dobrou pomockou sú prehľadné mapy etapových poštových úradov (K. u. k. Etappenpostamt) na obsadenom území Albánska, Čiernej Hory, Poľska (Halič), Srbska a Talianska.

Textový časť práce dopĺňa zaujímavý výber fotografií z činnosti poľnej pošty a kvalitných celistvostí. Cenné sú informácie o výskyte falzifikátov odťahku vzácnej poštovej pečiatky, a preto upozorňujem na falzifikáty odťahkov dennej pečiatky Generálneho riaditeľstva poľnej poštovej služby s legendou K. u. k. GENERALFELDPOST-DIREKTION alebo gumovej pečiatky dočasného poľného poštového úradu K. u. k. Grottenfeldpostamt 81 / Kriegsweinachten 1915. Pre väčšinu užívateľov bude dôležitá 6. kapitola (Stempelkatalog), ktorá tvorí významnú časť príručky (s. 110-200). Čitateľ nájde v katalógu nové informácie o kontrolných pečiatkach pre poštové poukážky poľnej poštovej služby a cenzúrnych pečiatkach poľnej pošty.

Polygrafická úroveň publikácie v tvrdej väzbe formátu A4 je veľmi dobrá a prácu odporúčam do pozornosti širokej zberateľskej verejnosti □ Jozef Tekel

Zborník poštovej histórie

Czirók, D. (editor): *4. Ungarisch-Österreichisches Symposium für Postgeschichte, 30.- 31. august 2003, Bad-Bük (Ungarn), Zalaegerszeg 2003, 166 strán, cena: 20 €.*

Zborník príspevkov k poštovej histórii Uhorska obsahuje 8 príspevkov významných autorov. Územie Slovenska bolo do rozpadu Rakúsko-Uhorskej monarchie na jeseň 1918 súčasťou bývalého Uhorského kráľovstva. Niektoré príspevky v zborníku majú vysokú informačnú hodnotu pre mnohých záujemcov o staršiu poštovú históriu Slovenska, a preto im venujem zvýšenú pozornosť.

Odtlačky pečiatok na celistvoch z predznámkového obdobia (do 31. mája 1850) použité na území Slovenska tvoria neoddeliteľnú súčasť poštovej histórie Uhorského kráľovstva. Nebezpečné falzifikáty vzácných pečiatok, ktoré sa objavili na medzinárodnom zberateľskom trhu v 80. a 90. rokoch 20. storočia, ale aj v niektorých významných exponátoch, vyžiadali si vytvorenie expertného tímu na odhalenie falzifikátov. D. Czirók informuje o súčasných poznatkoch o počte a druhoch nebezpečných falzifikátov vzácných odťahkov poštových pečiatok Uhorského kráľovstva z predznámkového obdobia. Medzi falzifikátmi sa objavili aj odťahky rôznych pečiatok s úzkym vzťahom k poštovej histórii územia Slovenska. Celkový počet evidovaných falzifikátov predznámkových pečiatok je predbežne 744 (!). V tomto počte je 184 falzifikátov, ktoré sú falzifikátmi odťahkov pečiatok poštových úradov alebo staníc na území Slovenska. Počet, ktorý nie je zanedbateľný a pravdepodobne ani konečný. Medzi falzifikátmi boli zachytené odťahky pečiatok v čiernej, červenej, zelenej, modrej a žltej farbe. Percentuálne zastúpenie falošných predznámkových pečiatok

poštových úradov z územia Slovenska na celkovom počte známych falzifikátov predznámkových pečiatok bývalého Uhorského kráľovstva je veľmi vysoké (24,7 %): zo 184 známych falzifikátov celistvosti s odtlačkom poštovej pečiatky je 118 falzifikátov v čiernej, 55 (1) falzifikátov v červenej, 8 falzifikátov v zelenej, 2 falzifikáty v modrej a 1 falzifikát v žltej farbe. Rozsah recenzie mi nedovoľuje detailnú analýzu všetkých falzifikátov, preto spomeniem iba najdôležitejšie fakty, ktoré môžu zaujímať širšiu zberateľskú verejnosť. Vzácná negatívna pečiarka NOLCSOUA je známa ako falzifikát v 4 exemplároch, ale negatívna pečiarka Th. ZSAMBOKRETH je známa ako falzifikát v 9 (1) exemplároch. Najbežnejšie sú falzifikáty červených odtlačkov pečiatok NEUTRA (12 falzifikátov, 5 rôznych pečiatok) alebo čiernych odtlačkov pečiatok PRESBURG (10 falzifikátov, 4 rôzne pečiatky) a EPERJES (8 falzifikátov, 4 rôzne pečiatky).

Viacnásobné falzifikáty boli zachytené najmä od viacerých vzácných pečiatok, osobitne spomeniem niektoré hľadané pečiatky: Kruhová pečiarka BARTFELDT (1) s kresbou poštovej trúbky • BERTHOT (1) • dvojязыčná pečiarka BESZTERCZEBANYA / (NEUSOHL) (1) • červená ozdobná pečiarka Bucs (3) • P. CZEKLÉSZ (3) • von Comorn (2) • riadková pečiarka s legendou EPERJES nad kresbou poštovej trúbky (3) a pečiarka s legendou EPERJES v kresbe poštovej trúbky (2) • čierna (2) a červená (4) kombinovaná pečiarka pre doporučené zásielky CASCHAU / Recamandit; čierna v. KOROTNÓK (1) • čierna (1) a zelená (1) pečiarka KOSTJÁN • von Leutschau (3) • Malaczka (3) • čierna Modern (5) • čierna negatívna pečiarka NOLCSOUA (4) • červená (4) a žltá (1) OKOLITSNA • červená ROSENBERG (6) • červená RUDNO (2) • čierna B. S. SOMEREIN (2) • čierna SZANTO (5) • čierna P. S. Johann in U. (6) • červená St. JOHANN (1) • čierna von Preßburg (3) • červená RUDNO (2) • čierna Thurán (3) a čierna THURAN (2) • čierna (1) a červená (2) VECSE • čierna (2) a červená (1) Waghukhely • ZELENO (3) • čierna Altsohl (1) • zelená Th. ZSAMBOKRETH (3) • čierna negatívna pečiarka Th. ZSAMBOKRETH (9).

Práca registruje 14 falzifikátov predznámkových pečiatok 5 poštových úradov v oblasti Podkarpatskej Rusi (Beregsszász, Munkács, Szerednye, Ungvár, Tiszaujalk). Červený odtlačok pečiatky SZEREDNYE (4) a červený odtlačok extrémne vzácnnej negatívnej pečiatky UNGHVAR (2) tvoria vrchol ľadovca nebezpečných falzifikátov. Z uvedeného jasne vyplýva, že prakticky všetky vzácné predznámkové pečiatky z územia Slovenska a Podkarpatskej Rusi boli viacnásobne falšované na škodu zberateľov, a preto pravosti materiálu treba venovať zvýšenú pozornosť.

Traja autori (G. Homonnay, W. König, F. Nagy) venujú príspevky použitiu známok vydania 1867 (František Jozef I.) v Uhorsku. G. Homonnay venuje pozornosť doplnkom a opravám monografie G. S. Ryana o odtlačkoch poštových pečiatok na poštových známkach vydania 1867, W. König upozorňuje na vzácne celistvosti so známami vydania 1867 a F. Nagy venuje pozornosť použitiu vysokých nominálnych hodnôt (25 kr a 50 kr) známok vydania 1867 v Uhorsku. Známy najvyššej hodnoty (50 kr) boli použité na Slovensku iba v Bratislave (Pozsony) a Košiciach (Kassa). Nižšia hodnota (25 kr) bola použitá aj v Trnave (Nagyszombat). I. Gazda prináša príspevok o cenzúre listových zásielok v Maďarsku v období 1919 až 1922.

Zborník vo formáte A4 je vytlačený ekonomickou tlačovou technikou, ale zborník odporúčam do pozornosti vážnym zájemcom o poštovú históriu Rakúsko-Uhorska.

□ Jozef Tekel

Rozprávkový svet víl

Chorvátska pošta 15. januára 2003 vydala dvojicu príležitostných známok s nominálnou hodnotou 2,30 a 2,80 kn, ktoré predstavujú rozprávkové bytosti – vílu Kosjenku a trpaslíka Tintiliniča – z literárnych diel Ivany Brlić Mažuraničovej (1874-1938).

Mnohé mýty a ústne podania svedčia o tom, že svet víl bol oddávna súčasťou nášho bytia. Podľa týchto prameňov sú víly bytosti podobné ľuďom, predstavované ako mladé ženy mimoriadnej krásy. Obvykle sú priateľské k ľuďom, avšak môžu byť aj veľmi nebezpečné, ak im ľudia nejakým spôsobom ubližujú. Vtedy sú predstavované so zvieracími nohami (osla, kozy). Podľa prostredia v ktorom žijú, poznáme horské, vodné a vzdušné nymfy. Najčastejšie sú horské víly, čo možno doložiť mnohými topografickými názvami, ako sú Vilindolac, Vilište, Vilenjak. Podľa ľudovej tradície sú paláce víl v horách Velebít, Biokovo, Mosor, Dinar a mnohé iné. Už v dielach chorvátskych básnikov 15. a 16. storočia, napríklad Džore Držiča, Nikolu Nalješkoviča, sa stretávame so svetom víl. A práve tak v prvom chorvátskom románe Pohorie, ktorý napísal Petar Zoranič roku 1536.

Začiatkom 20. storočia ožilo toto praslávanske dedičstvo rozprávkovvej ríše v dielach I. B. Mažuraničovej, chorvátskej spisovateľky mimoriadnej senzibility. V knihe Rozprávky z prastarých čias láka čitateľov každej generácie do čarovného sveta, v ktorom žijú Stribor, Regoč, Svarožič, Rutvica, Neva Nevičica... Aj dnes, na začiatku 21. storočia, sa môžeme inšpirovať rozprávkovými bytostami. Na rad prichádzajú nové umelecké diela a moderné média. Príkladom je trebars sfilmovanie Tolkienovho románu Pán prsteňov, kde najmodernejšie špeciálne efekty slúžia na to, aby sa takmer stratýny kontakt s rozprávkovým svetom opäť vytvoril.

Známy vytlačili viacfarebným ofsetom v súltácii v TL po 20 známkach (10 + 10). Náklad známok je po 300 tisíc kusov □ Ivan Lužák

FILATELIA ALBUM

**PREDÁVAME
A VYKUPUJEME
ZBIERKY ZNÁMOK, MINCÍ,
STARÝCH POHLADNÍC,
CELISTVOSTÍ
A OSTATNÝ FILATELISTICKÝ
MATERIÁL**

**FILATELIA ALBUM
Lazaretská 11**

811 08 BRATISLAVA

telefón / fax: + 421 - 2 - 5296 7411

Ervín SMAŽÁK
Lotyšská 16
821 06 Bratislava
tel.: 02/45246 518

Propagácia športových podujatí na poštových materiáloch (prítlache, príležitostné poštové ☺ a strojové príležitostné ☺)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné poštové materiály na tému Olympia a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore majú **10% -nú zľavu** pri materiáloch firmy ERVO.

ALBUM ZIKA

**NEHLADAJTE MA DOMA,
NÁJDETE MA NA INTERNETE**

www.albumik.sk
MZIKA@HOTMAIL.COM
TEL/FAX.: 02 / 4342 9386

AUKCIE • BURZY STRETNUTIA

Kalendár podujatí s uvedením ich názvu, miesta a termínu konania, prípadne ďalšími informáciami je zostavený podľa podkladov, ktoré redakcii poskytli usporiadatelia podujatia. Za obsah a znenie informácií redakcia neručí.

REGIONÁLNE PODUJATIA

→ **16. november 2003 ŽILINA**

TRADIČNÉ ZBERATELSKÉ STRETNUTIE: FILATELIA, NUMIZMATIKA, POHLADNICE, CELISTVOSTI, MINCE, TELEF. KARTY a i. sa uskutoční 16.11.2003 od 7.30 hod. Miesto konania: ZK Slovena Žilina (vedľa futbalového štadióna). ☺

→ **23. november 2003 KOŠICE**

XXI. CELOSLOVENSKE STRETNUTIE ZBERATELOV usporiada Slovenská numizmatická spoločnosť - pobočka Košice dňa 23.11.2003 v priestoroch Ferrocetra (spoločenský pavilón) od 8,00 do 12,00 hod. Doprava zo železničnej a autobusovej stanice električkou č.6 (vystúpiť na 7. zastávke). Informácie na ☎ 055 / 62 34 138. ☺

→ **29. november 2003 ZVOLEN**

ZBERATELSKÉ BURZY - FILATELIA, NUMIZMATIKA, FILOKARTIA a i. zberateľské odbory - usporiada Klub zberateľov pri PK Zvolen 29.11.2003 od 8,00 do 13,00 hod. v klubovni PK Zvolen - Podborová. Informácie a objednávky stolov: p. Halama, ☎ 0904 583 381 ☺

→ **30. november 2003 LUČENEC**

MEZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE ZBERATELOV - LUČENEC 2003 sa uskutoční 30.11.2003 od 8,00 hod. • Hotel PELIKÁN (pri tržnici) • Info: ☎ 047 4329 266. ☺

→ **6. december 2003 TRENČÍN**

BURZA STAROŽITNOSTÍ A ZBERATELSKÝCH PREDMETOV • TRENČÍN, Výstavnisko TMM, a.s., Pod Sokolicami 43, 911 01 Trenčín dňa 6.12.2003 od 7,00 do 12,00 hod. • Vstupné 20 Sk, parkovné 50 Sk, poplatok za stôl 50 Sk • Kontakt: Peter Kvasnica ☎ 0905-267 519 alebo Mgr. Darina Masaryková, tel / fax 032-7432 382, e-mail: os22@tmm.sk. ☺

→ **7. december 2003 Bratislava**

CELOŠTÁTNA FILATELISTICKÁ BURZA sa uskutoční v Bratislave v priestoroch jedálne Študentské domova na Dobrovičovej ulici dňa 7.12.2003 od 8,00 do 12,00 hod. Objednávky stolov: Ing. Bóhm, ☎ 02 / 4329 5360 ☺

→ **7. december 2003 LEVICE**

VEĽKÁ FILATELISTICKÁ BURZA sa uskutoční v Leviciach v priestoroch CK JUNIOR dňa 7.12.2003 od 8,00 do 12,30 hod. Kontakt: G. Kosztolányi, Ludanská 59, ☎ 036 / 6318041, e-mail: geodetlv@stonline.sk ☺

→ **7. december 2003 NITRA**

FILATELISTICKÝ BURZU usporiada KF 52-51 v Nitre v Študentskom domove Slovenskej poľnohospodárskej univerzity MLADOSŤ na Štúrovej ulici č.3 (pri rieke Nitra) v nedeľu 7.12.2003 od 8 do 12 hod. Vstup aj stoly sú zadarmo. ☺

→ 7. december 2003 ŽILINA - RADOLA

MEZINÁRODNÉ HOBBY STRETNUTIE ZBERATELOV a AUKCIU usporiada Galéria MLYN ANTIK - KaM Radola č. 133 (oproti čerpacej stanice Benzínol, 10 km od Žiliny) dňa 7.12.2003 od 8,00 hod. (aukcia od 9,30 hod.). Kontakt: ☎ 041-421 4026, 0903-175 076, e-mail: antik_kam@pobox.sk.

→ 13. december 2003 LIPT. MIKULÁŠ

Klub zberateľov v Liptovskom Mikuláši usporiada **13. STRETNUTIE ZBERATELOV VŠETKYCH ODBOROV** v Posádkovom klube armády dňa 13. decembra 2003. Rezervácia stolov na ☎ 0907 853 402.

→ 13. december 2003 KRAKOVANY

HOBBY STRETNUTIE sa uskutoční 13.12.2003 so začiatkom o 7,00 hod. v Kultúrnom stredisku v Krakovanoch - Kontakt: J. Braško, ☎ 0904 367 911 alebo 033 / 7798 490.

→ 14. marec 2004 POPRAD

Podtatranské kluby filatelitov v Poprade, Kežmarku a vo Svite pripravujú v budúcom roku **PODTATRANSKÚ FILATELISTICKÉ VÝMENNÉ SCHÖDZKU** na 14.marec 2004. Informácie a kontakt: Ing. Josef Rančák, Štúrova 126/5, 058 01 Poprad, ☎ 0907 949 956.

Do pozornosti

Filatelistický krúžok

sa pravidelne stretáva každý utorok
o 16,15 hod.

v Klube 22 na Vavilovovej ul. v Bratislave
pri obchodnom dome TPD.

Deti do krúžku sú prijímané počas celého
školského roka.

Informácie: 02/50 227 330/0903 34 68 96
e-mail: daniela.schmidtova@sfn.sk

KLUBOVÉ STRETNUTIA

■ **BANSKÁ BYSTRICA** - FILATELIA • Budova COIMEXU, Partizánska cesta 3 • Každý druhú nedelu v mesiaci od 9,00 do 11,00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Skuteckého 36 • Každý posledný pondelok v mesiaci od 16,00 do 17,00 hod. ■ **BRATISLAVA** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Dobrovičova ul. 14 (Suvgrovov internát) • Každú nedelu od 8,00 do 12,00 hod. ■ **KEŽMAROK** - FILATELIA • Centrum voľného času, Starý trh č.25 • Každú prvú nedelu v mesiaci od 9,30 hod. ■ **KOŠICE** - FILATELIA, TELEFÓNNE KARTY • Železničná stanica, veľká zasadačka • Každú nedelu od 9,00 hod. okrem sviatkov (júl a august možnosť zmeny termínov) ■ **KOŠICE** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Východoslovenské múzeum, Hviezdoslavova 3 • Každú nedelu od 9,00 do 12,00 hod. ■ **LEVICE** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Každú druhú a štvrtú nedelu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. • CK Junior, Sládkovičova ulica ■ **LUČENEC** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA, TELEFÓNNE KARTY • Bufet Malá ryba, L.Štúra 6 (pri Lekárni) • 2. a 4. nedela v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **MARTIN** - NUMIZMATIKA • Schödzy členov a priateľov numizmatiky • Penzión Čierna pani, každý štvrtok od 16,00 do 17,00 hod. ■ **MICHALOVCE** - FILATELIA • Dom Matice slovenskej, Masarykova 42, Michalovce (2.poschodie) • 1x mesačne, každý druhý pondelok o

17,00 hod. (okrem letných mesiacov júl a august) ■ **NOVÉ MESTO nad Váhom** - FILATELIA • Mestské kultúrne stredisko • Každý štvrtok od 18,00 hod. ■ **NOVÉ ZÁMKY** - FILATELIA • Kaviarň hotelu Korzo, hlavné námestie • Každú druhú a štvrtú nedelu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **POPRAD** - FILATELIA • Každá prvá a tretia streda v mesiaci od 17,00 hod. Pošta Poprad 2, zasadačka na 2.poschodí ■ **PREŠOV** - FILATELIA • Čierny orol (PKO), Hlavná ulica č. 50/a (l.poschodie, miestnosť nad vchodom) • Každú nedelu (okrem sviatkov a prázdnin) od 10,00 do 12,00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - NUMIZMATIKA • Členské schôdze spojené s výmenou numizmatického materiálu. Dom kultúry - Kultúrne a spoločenské stredisko • Každá prvá streda v mesiaci od 16,00 do 18,00 hod. ■ **RUŽOMBEROK** - FILATELIA • Liptovské múzeum • Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (okrem prázdnin) - október až marec od 17,00 hod., apríl až september od 18,00 hod. ■ **TRNAVA** - KF Trnava • Centrum voľného času KALOKAGATIA, Strelceká 1 • Každý štvrtok od 16,00 do 18,00 hod. ■ **VRANOV n / Topľou** - VŠETKY ZBERATELSKÉ ODBORY • Mestský dom kultúry, M. R. Štefánika 875 / 200 • Každú prvú nedelu po 15-tom v mesiaci od 10,00 do 12,00 hod. okrem prázdnin a sviatkov □ (R)

INZERCIA

Podmienky inzerovania: Cena za jeden riadok inzercie je 20 Sk. Za zväzraznenie rámčekom účtujeme príplatok 35 Sk. Na trikrát opakovaný inzerát poskytujeme 30%-nú zľavu. Abonentí časopisu majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu zdarma. Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať na adresu redakcie najneskôr so znením inzerátu. Inzeráty prosíme písať na stroji (počítači) alebo čitateľne paličkovým písmom. Uverejňujeme ich v došlom poradí. Komerčné inzeráty, reklamy a ich grafickú úpravu účtujeme podľa osobitného sadzovníka, ktorý na požiadanie zašleme, alebo dohodou. Redakcia

■ **PREDÁM ZNÁMKY ČSR 1968-1992**, ČR 1993-2002, Izrael 1967-1976. Cena dohodou. Kontakt ☎ 02 / 64 365 785 po 19,00 hod. Z 268

■ **PREDÁM NA MESAČNÉ SPLÁTKY** s 50% zľavou zbierky zn. SK 1993-2003 a FDC, prípadne výmením za TL, D, DO ČSR 1945-92. Predám aj známky MLR 1970-85. Informácie na ☎ 0904 642 480. Z 269

■ **HLADÁM PARTNERA ZAČIATOČNÍKA** na výmenu zn. NDR ☉ chybenky 1 ku 3, Poľska ☉ 1 ku 2. Chybenky zašlem. Róbert KYTKA, Nová ul. 95, 908 74 Malé Leváre. Z 270

■ **PO DOHODE PRIJÍMAM I ZASIELAM** výbery známk, FDC, celín... Hľadám partnerov na výmenu kus za kus i podľa katalógov. Kúpim zbierky. Miroslav SUKUPČÁK, Čáčov 254, 905 01 Senica, ☎ 0905 358 707 Z 271

■ **PREDÁM POŠTOVÉ ZNÁMKY, FDC a NL ČSR**, rôzne mince a ďalej mince zo 140 štátov po 1 kuse spolu. Vojtech SÁRFI, E.B.Lukáča 11, 936 01 ŠAHY Z 272

■ **KLUB FILATELISTOV 54-01** a Združenie klubov filatelitov Košice **prijíma a zašle výbery do kolovania**. Informácie na adrese správcu kolovania: Teodor MAGDA, Zborovská 2, 040 01 Košice. Z 265

■ **PREDÁM BANKOVKY:** Anulát 10 Ks/1943 (L.Štúr) Fg27 (000000) za 1400 Sk a chybotlač 50 Sk/1999 (Metod- chybajúce fúzy-ucho) za 1300 Sk. Obe v kvalite N. ☎ 0908 759 227. Z 266

■ **KÚPIM ★★ známky, celistvosti, celiny, CM** a iný filatel. materiál s námetom hory a horolezectvo. Ivan LUŽÁK, Púpa- vová 2, 841 04 Bratislava 43, ☎ 02 / 654 25 054. Z 267

■ **PREDÁM** ★★ **KOMPLETNÉ ZOSTAVY** Britských kolónií: Korunovácia 1937 (5.800), Víťazstvo 1946 (3.000), detto bez Hong-kongu (2.500). Slovenský štát: komplet preťač 2-22 (10.500), 11 (modrý Štefánik s preťačou SS (300). M.ZIKA, Sečovská 8, 821 02 Bratislava, tel. 0903-942 017. Z 268

NUMIZMATIKA - FILATELIA SOLIDUS

NOVÁ PREDAJŇA

Pri starej prachárni 5, 831 04 Bratislava
tel./fax 02/ 5542 4017

Nákup a predaj

Mince a bankovky

Poštové známky

Pohľadnice

Odborná literatúra

Medaily a významenia

Otvorené: Po – Št 10,00–12,00 13,00–17,00
Piatok 10,00–13,00

Po telefonicknej dohode možnosť návštevy aj mimo otváracích hodín

ČO PÍŠU INÍ

■ FILATELIE (ČR) ■ 10 / 2003

Októbrové číslo končí seriál V. Dražana a P. Aksamita Čs. menová reforma v roku 1953 cenovými reláciami celistvostí z tohto obdobia, Spomienky postaršieho nefilatelistu V. Minaříka (16. pokračovanie) i dvojdielny exkurz M. Řeliny do exotickéj časti Európy - Bukoviny: Aká Bukovina. Námätára poteší druhý diel seriálu Š. Kamenického: Futbal vo filatelii. Rozdiel medzi tvorbou námietového exponátu na tému kozmos a astrofilatelistického exponátu vysvetľuje J. Cacka. F. Hnizdíl opisuje súčasnú sieť poštových úradov v Lichtenštajnsku. Záhadu, prečo boli zobrazené hrany na známke TAAF rieši A. Boháček. J. Krátsmár-Šmogrovič zachytáva chronológiu neslávnej aféry s prvou slovenskou personifikovanou známku. Mobilizáciu z roku 1921 pripomína M. Vostatek. O nových cestách FIP-u informuje L. Brendl. Z ostatných informácií zaujmú správy z oblasti výstav a literatúry, ale najmä o ukončení platnosti 10h a 20h mincí v ČR. Prílohu tvorí 2. číslo Mladého filatelistu □ ik

■ BÉLYEG VILÁG (Maďarsko) ■ 10 / 2003

Októbrové číslo otvára článok L. Molnára pripomenutím 200. výročia narodenia politika F. Deáka (1803-1876). T. Budai sa zaoberá pamätnými hárčkami vydávanými filatelistickými organizáciami a ich miestom medzi parafilatelistickými materiálmi. Časopis prináša 2. časť príspevku A. Dabóczyho o emisii súčasných výplatných známk Historický nábytok - Stolíčky. V článku pod názvom Majstri našich ocelotlačových známk D. Soóky predstavuje rytcov maďarských známk. K. Boross píše o poštových zberniach z predznámkového obdobia. V rubrike o pohľadniciach L. Úrmös in-

formuje z nemeckých prameňov o histórii a vzniku poštových lístkov. Z obsahu októbrového čísla uvedieme aj G. Viskyovszkého recenziu knihy Američana Roberta B. Morgana o maďarských známkach inflačného obdobia rokov 1945-1946 (The Hungarian Hyperinflation 1945-1946). Tradične na záver čísla je uvedený výber zo zahraničných filatelistických časopisov a noviniek z viacerých krajín □ vkn

■ SV. GABRIEL (SR) ■ 3 / 2003

Informačný bulletin Spoločenstva Sv. Gabriel v úvode tradične prináša informácie o stretnutiach Spoločenstva - tentokrát 8. novembra v Bytči. Ďalšie stránky sú venované najvýznamnejšej udalosti uplynulých dní - tretej návšteve pápeža Jána Pavla II na Slovensku a známkam, celinám, NL a pečiatkam, ktoré boli vydané pri tejto príležitosti. Z ďalšieho obsahu bulletinu v tituloch: Štrnásť svätých Pomocníkov, Svetoznámy kľáštor s St. Gallene, Jubileum sv. Devoty, Chorvátska úcta sv. Hieronyma, Fra Filippo Lippi, P.P.Rubens: Zasnúbenie sv. Kataríny □ vkn

■ POŠTOVNÍ NÁLEPKY (ČR/SR) ■ 51

Ťažiskom obsahu najnovšieho čísla spravodajcu Spoločenosti zberateľov poštových nálepiek je článok M. Fencla Chyby na zásielkach prijatých terminálom APOST. Ďalej je uverejnených niekoľko kratších článkov - Cenné nálepky APOST, typ 2A, nový podtyp / 6, ďalej článok V. Feldmana Nerovnaké domicily, ako aj informácie o organizačných otázkach a správa o kolovaní □ vkn

■ ORBIS PICTUS (Maďarsko) ■ 1/2 - 2003

Informátor Sekcie zberateľov slovenských a českých známk pri Maďarskom zväze filatelistov (MABÉOSZ) v posledných rokoch vychádza ako dvojčíslo. Tohtoročné vydanie za I. polrok prináša prehľad poštových sadzieb ČSR 1918-1939 a prehľad českých a slovenských príležitostných tlačí (čiernotlačí) z obdobia rokov 1993-2002. Informátor sa vracia k vlnašej výstave českých známk v Budapešti a predstavuje jednotlivých vystavovateľov a ich exponáty. Ani v tomto čísle nechýbajú podrobné informácie o českých a slovenských novinkách, ako aj kronika sekcie. Pod väčšinou príspevkov je aj v tomto čísle podpísaný zakladateľ bulletinu Dr. D. Soóky a redaktor Gy. Lehotzky □ vkn

■ SPRÁVY SFZ (SR) ■ 3 / 2003

V treťom tohtoročnom čísle spravodajcu Slovenského filumenistického zväzu pokračuje V. Gajdoš v mapovaní histórie slovenských zápalkární. V tomto čísle píše o zápalkárni v Rožňave. Ten istý autor informuje čitateľov o slovenských novinkách a výber zo zahraničných filumenistických časopisov a spravodajcov. J. a T. Jelínková (ČR) píše o zaujímavých variantoch nálepiek zo zápalkárni v Bytči. Ďalší príspevok V. Gajdoša má názov Ako písali o histórii zápalkárskej výroby na Slovensku pred 50 rokmi. Ani v tomto čísle nechýbajú krátke informácie, zaujímavosti, ponuky zberateľských materiálov najmä z českej produkcie, inzercia, výmena i nadštandardné služby SFZ. □ vkn

SÚŤAŽ O KVET ZBERATEĽA

11

■ 11. - NOVEMBROVÉ KOLO SÚŤAŽE

Prvá súťažná otázka: Na prvej strane obálky, kde je obvykle súťažný obrázok, dnes vyobrazujeme známku, ktorá na prvý pohľad ani na známku nevyzerá. A predsa je. Teda, prvá súťažná otázka znie takto: Ktorý štát vydal túto známku?

Vážení čitatelia, prinášame vyhodnotenie deviateho kola súťaže a súťažné otázky jedenásteho, predposledného tohtoročného kola.

■ Vyhodnotenie 9. súťažného kola:

Na 1. otázku väčšina z 39 súťažiacich odpovedala správne - najstarší známy list s použitou známku Black penny má dátum na pečiatke 2. máj 1840 (odpoveď b). Niekoľko súťažiacich (7) však uviedlo dátum 6. máj 1840, kedy známka bola oficiálne daná do obehu (c). K vydaniu prvej známky sveta sa vraciame v osobitnom článku J. Solavu.

Na 2. otázku sme dostali iba tri odpovede, ostatní súťažiaci si zvolili náhradnú otázku, ktorú až na jeden prípad všetci správne zodpovedali (poštovné je 16 Sk). Boli sme si vedomí náročnosti otázky, ale zaradili sme ju aj s tým cieľom, aby sme dokumentovali náročnosť identifikovania niektorých, zdanlivo bežných materiálov z nedávneho obdobia. O tomto „ťažkom oriešku“ samostatne uverejňujeme odpoveď Marty Pazderáčkovej z Michaloviec.

Na 3. otázku (ktorý článok sa v septembrovom čísle Zberateľa najviac páčil), hlasy súťažiacich stanovili nasledovné poradie: 1.miesto - **V. K. Németh: Cez Atlantik nielen na vode (6)** (14 hlasov), 2.miesto **J. Korený: DKNS v Kórei a Pošta príslušníkov DKNS (12)**, 3. miesto - **A. Urminský: Koníčky, kone...** (10), 4.- 5.miesto - **S. Zrubec: Svätolžbetínska pohľadnica a P. Hallon: Estónske premeny vo svetle filatelie (1)** (po 8 hlasoch) 6.- 8. miesto - **M. Pekárová: Klimatické kúpele na Slovensku (II)**, **D. Soóky: Nie známka, ale vzťahy medzi zberateľmi a Nostalgické spomienky / M. K. (po 7 hlasov)**, 9.- 12. miesto - **A. Fiala: K vzácnemu objavu dvojdielného rováža z Bratislavy**, **B. Sevcík: Rytce (Čo neodvial čas)**, **Z. Fritz: Tudy cesta nevede a Š. Pliško: Kto to vie, odpovie...** (všetky po 4 hlasoch). Okrem toho bodovali ešte štyri príspevky (od jedného do troch hlasov) a mimo súťaž redakčný úvodník („Úvodníky oceňujem v každom čísle“ - M.O.).

Výhercovia 9. kola súťaže: **Jozef Maxim zo Senice n/Myjavou** (nákupná poukážka firmy Zberateľ na nákup tovaru v hodnote 250 Sk) a **Jozef Kováčik z Bratislavy** (zásobník na známky, formát A 4, 8-listový).

Výhercom srdečne blahoželáme!

Druhá súťažná otázka: Touto otázkou si môžete precvičiť svoj pozorovací talent. Vyobrazené dve trojice známok sú zdanlivo rovnaké. Takéto obrázky s obľubou uverejňujú niektoré časopisy s úlohou pre čitateľov nájsť odlišnosti v kresbách. Podobne sa pýtame teraz aj my: Koľko rozdielov je medzi kresbami na prvej a druhej trojici známok?

Tretia súťažná otázka: Napíšte názvy troch článkov a ich autorov, ktoré sa vám v novembrovom čísle Zberateľa najviac páčili.

Vaše odpovede s poznámkou „Súťaž“ očakávame do **4. decembra 2003**. Na vaše odpovede sa už teraz tešíme a vopred za ne ďakujeme!

O prvej poštovej známke sveta

Návrh na prvú poštovú známku sveta predložil Rowland Hill, autor poštovej reformy. Britské ministerstvo vzalo jeho návrh na vedomie ako laickú predstavu nadšenca, ktorý očividne nevie kresliť a samo vypísalo oficiálnu, bohato dotovanú súťaž na výtvorné riešenie podoby budúcej známky. Súťaže sa zúčastnilo viac než tristo skúsených majstrov ceruzky a štetca. Porota bola veľmi náročná, z predložených návrhov ani jeden nevybrala a za najvhodnejšiu a najlepšiu označila práve Hillovu amatérsku kresbu. Hillov návrh predstavoval portrét kráľovnej Viktórie odkreslený z medaily. Návrh na známku podľa Hillovho náčrtu vypracoval maliar Henry Corbould a rytinu vyhotovili Charles Heath a jeho syn Frederick, aby sa čo najskôr vyhotovili podklady pre londýnsku tlačiareň Perkins Bacom and Petch na Fleet Street, ktorá tlačila aj britské bankovky. Tlačiareň prevzala objednávku s tým, že zabezpečí vyhotovenie oceľofortín, tlačové dosky a známky aj vytlačí, ale papier musí zabezpečiť poštová správa. Výrobná cena známok bola skutočne ľudová - sedem a pol pencí za tisíc kusov. Tak prišla na svet prvá poštová známka - vlastne boli to dvojčatá, lebo súčasne s čiernou jednopenyovkou, medzi

filatelistami známu pod názvom Black Penny, poštová správa vydala aj modrú dvojenyovku.

Poštové úrady dostali 22. apríla 1840 ministerský výnos o nových poštových poplatkoch, o daní do predaja prvých poštových známok od 1. mája 1840 a o zavedení ich platnosti v poštovej prevádzke od 6. mája 1840. Lenže poštmajster v meste Bath si úradnú smernicu pozorne neprečítal a známky začal na listy vylepovať a pečiatkovať už 2. mája 1840. Tým vytvoril už na samom začiatku histórie poštových známok jednu z najväčších zaujímavostí.

Hilova poštová reforma hovorí za všetko: V roku 1839 bolo vo Veľkej Británii prepravených 76 miliónov listových zásielok. O rok neskôr, keď sa Hilova reforma začala realizovať, pošta prepravila už o sto miliónov zásielok viac. A dovtedy stratová pošta sa o niekoľko rokov stala zisková. Rowland Hill sa potom stal generálnym poštmajstrom Veľkej Británie a za vynikajúce zásluhy kráľovná Viktória mu udelila šľachtický titul. Pri odchode do výslužby dostal národný dar 20 tisíc libier a keď v roku 1879 zomrel vo veku 84 rokov, bol so všetkými poctami pochovaný vo Westminsterskom opátstve medzi najvýznamnejšie osobnosti Veľkej Británie.

□ Jozef Solava

O aký druh zásielky mohlo ísť?

V deviatom čísle Zberateľa z vyobrazeného obalu zásielky (2. otázka SÚŤAŽE O KVET ZBERATEĽA) usudzujem, že je to poštová krabica, či obálka na cenný list, kde je vytlačená adresná časť. Na obale nevidieť žiadny záznam o hmotnosti zásielky. Keďže zásielka je určená do Českej republiky, je zaradená do skupiny A - sadzby pre susedné štáty. Z pečiatky „Imprimé“ usudzujem, že zásielka obsahovala tlačoviny alebo knihy. Keď pošta poskytuje takúto službu zákazníkom - prepravu tlačovín alebo kníh - zásielky tohto druhu sa nepoistovali. Domnievam sa, že týmto spôsobom sa mohli posielat zásielky do hmotnosti 3 kg. Podľa môjho názoru zásielka mala väčšiu hmotnosť ako 2000g a odosielateľ zaplatil za ňu poštovné vyše 400 slovenských korún, navyše mohol zaplatiť príplatok za leteckú prepravu, za doporučenú zásielku, cenný list s doručenkou a overením dodania... Alebo odosielateľ, keďže zásielka nemohla byť poistená zaplatil ako riadnu zásielku (nie ako „Imprimé“) pre prípad, aby v prípade straty zásielky mohol od pošty vymáhať náhradu □ Marta Pazderáková

(Pozn.red.: Vážení čitatelia, súhlasíte so závermi pani Pazderákovovej? Alebo sa dá presnejšie identifikovať druh vyobrazenej zásielky?)

Z listov súťažiacich

● **Do súťaže o Kvet Zberateľa** som sa doteraz zapojil len dvakrát, s jej koncepciou som však spokojný. Priznávam, otázky z iných oblastí ako filatélie, mi robia problémy, treba však vychádzať v ústrety aj zberateľom z iných oblastí. Len tak ďalej! **Martin Hornáček**, Bratislava

● **Mali by ste viac písať** o najzávažnejších známkach sveta, napríklad prečo sa anglická známka volá **Black penny** atď. Veľmi sa mi páčili príbehy o známkach **Maurítia**. **Ladislav Krupecz**, Pavlová

● **V 3. ročníku súťaže v roku 2004 odporúčam**,

1) aby súťažné otázky boli jednoduchšie a do súťaže sa mohlo zapojiť viac súťažiacich najmä z radov mládeže, 2) nezaradovať tretiu súťažnú otázku „ktorý článok sa najviac páčil“, ktorá mnohých zberateľov odrádza napísať svoj názor na články v časopise,

3) v súťaži viac otázok ponúknuť z histórie Slovenskej pošty, resp. poštovníctva a tvorby známok na území Slovenska. **Mgr. Milan Potančok**, Handlová

● **O súťaži písať, prípadne radíť**, na to sa necítim byť odborne dost fundovaný. Odborné otázky nechám odborníkom. Ešte, že tolerujete nesprávne otázky... Vlni som dostala za súťaž analógovú pohľadnicu. Priznávam, doteraz som takúto celistvosť nemala v ruku a ani som nevedela ako to vyzerá. Dnes som rada, že ju mám. Potešila som sa aj poštovým lístku Arktický kvet s podpismi polárnikov... **Mária Ondrišáková**, Nová Dubnica

● **Súťaž je dobrá vec**, núti človeka rozmyšľať, loviť v pamäti a namáhať svoje mozgové závitky a v neposlednom rade siahnúť aj po literatúre. Pokiaľ viem, filatelisti sú hlbavý národ so zdravou dravosťou prísť veďiam na koreň. A toho skrytého je pred nami obrovské množstvo... Takže netreba poľavovať. **Jozef Solava**, Nitrianske Pravno

● **Súťaž je pritažlivá**, domnievam sa, že nie je dôvod vymyšľať novú koncepciu pre 3. ročník súťaže. Do druhého ročníka sa vniesli súkúsenosti z prvého ročníka, ktoré jej úroveň pozdvihli možno na dlhší čas.

RNDr. Dalma Gyepesová, Bratislava

NÁMĚTOVÉ FILATELISTICKÉ KATALOGY DOMFIL

Mořští živočichové (22 EURO), Prehistorická fauna a nynější plazi (13 EURO), Šachy (13 EURO), Ptáci (29 EURO), Houby (18 EURO), Olympiády (24 EURO), ZOH (32 EURO), Kočky (23 EURO), Psi (34 EURO), Automobily (37 EURO), Železnice (50 EURO), Ohrozená příroda -WWF (28 EURO), Motýli (40 EURO), Flora (65 EURO), Skauting (40 EURO), atd.

Čísła a ceny dle katalogů Michel, Yvert, Scott. Info a objednávky: **proPRESS, hotel Central, nám. Republiky 33, CZ-301 14 Plzeň, ČR**

Tel./ fax.: 00420 377 223 876,

E-mail.: propress@dva.cz

FIRMA ZBERATEĽ PONÚKA

V tejto rubrike ponúkaný materiál možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, číslo telefónu 02 / 44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky. K cenám účtujeme poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia vždy *len do vydania ďalšieho čísla časopisu Zberateľ*.

ABONENTOM ČASOPISU POSKYTUJEME NA VŠETKY PONÚKANÉ POLOŽKY 5 % ZĽAVU !

NDR ★★ KOMPLETNÉ ROČNÍKY (čísla podľa katalógu MICHEL)

1974	Zn.č. 1907-2011	kat. cena 52,70 €	630,-
1975	Zn.č. 2012-2106	kat. cena 47,40 €	570,-
1976	Zn.č. 2107-2198	kat. cena 51,90 €	620,-
1977	Zn.č. 2199-2286	kat. cena 60,60 €	730,-
1978	Zn.č. 2287-2387	kat. cena 65,50 €	780,-
1979	Zn.č. 2388-2477	kat. cena 58,40 €	700,-
1980	Zn.č. 2478-2571	kat. cena 66,20 €	790,-
1981	Zn.č. 2572-2666	kat. cena 68,40 €	820,-
1982	Zn.č. 2667-2763	kat. cena 61,80 €	740,-
1983	Zn.č. 2764-2847	kat. cena 62,10 €	745,-
1984	Zn.č. 2848-2919*)	kat. cena 57,50 €	690,-
1985	Zn.č. 2920-2992	kat. cena 49,10 €	590,-
1986	Zn.č. 2993-3062	kat. cena 53,60 €	640,-
1987	Zn.č. 3063-3139	kat. cena 37,50 €	450,-

*) Poznámka: Chýba Bl.79)

NDR - JEDNOTLIVÉ SÉRIE (čísla podľa katalógu MICHEL)

1949	243-44, Medzinárodná konf. UPU, ★★	286,-	1955	Bl 12, 150.výr. smrti F.Schillera, ★★	340,-
1950	250, 60.výročie 1.mája, ★	85,-	1955	Bl 12, 150.výr. smrti F.Schillera, ⊙	440,-
1950	251-55, Prezident W. Pieck, ⊙	250,-	1955	504-09, Umenie - obrazy I, ★★	480,-
1950	Bl 7, Výstava známok DEBRIA-LIPSKO, ★	650,-	1956	Bl 14, 70. výr. nar. E.Thälmana, ★★	140,-
1951	280-81, Lipský veltrh, ★	100,-	1956	Bl 14, 70. výr. nar. E.Thälmana, ⊙	240,-
1951	289-92, Svet. festival mládeže, ★	195,-	1957	586-91, Umenie - obrazy II, ★★	80,-
1951	289-92, Svet. festival mládeže, ⊙	150,-	1959	586-91, Umenie - obrazy III, ★★	90,-
1952	303-06, Program výstavby, ★★	100,-	1962	PL 926-33, 5.výr.letov do vesmíru, ★★	440,-
1952	303-06, Program výstavby, ⊙	55,-	1963	Bl 18, Chem. závody (Dederon pap.), ★★	60,-
1952	341, A. Bebel, ★★	690,-	1964	1012-13, Lipský veltrh, 4-bloky, ★★	240,-

Rôzne námety ☉

Afganistan 1996, Motýle a ich húsenice (6+H)	33,-
Afganistan 1998, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Afganistan 1998, Ryby (6+H)	30,-
Afganistan 1998, Predhistorická fauna (6+H)	30,-
Afganistan 1999, Slimáky - ulitníky (6+H)	30,-
Ajman 1972, Rôzna fauna I (6H, malý formát)	55,-
Ajman 1972, Rôzna fauna II (7H, malý formát)	60,-
Azerbajdžan 1995, Mačky (6+H)	30,-
Azerbajdžan 1995, Korytnačky (5+H)	25,-

Benin 1998, Historické lokomotívy (6+H)	30,-
Benin 1999, Historické plachetnice (6+H)	30,-
Benin 2002, Tučniaky BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Motýle a kvety BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Panda BI (6) veľký formát	38,-
Benin 2002, Fauna Ameriky (BI (6) + H	38,-
Benin 2002, Letectvo 1903-2003 BI (6) + H	38,-
Benin 2003, Prírodná rezervácia BI (2)	22,-
Benin 2003, Vodné vtáctvo BI (3)	25,-
Cambodge 1996, LOH Atlanta '96 (6+H)	30,-
Cambodge 1999, Motýle (6+H)	30,-
Cambodge 1999, Mäkkýše (6+H)	30,-

Congo 1996, LOH Atlanta '96 (6+H)	30,-
Congo 2003, Papagáje BI (6) + H	38,-
Guinea Bissau 1988, Rôzna fauna (7)	21,-
Guinea Bissau 1988, Psy (7+H)	31,-
Guinea Bissau 2001, Plachetnice BI (6)	29,-
Guinea Bissau 2001, Papagáje BI (6)	29,-
Guinea Bissau 2001, Pes-priateľ človeka BI (6)	29,-

Guinea Bissau 2001, Akváriové rybičky BI (6)	29,-
Guinea Bissau 2001, Dravé vtáky BI (6)	29,-
Guinea Bissau 2001, Včely, osy... BI (6)	29,-
Guinea Bissau 2001, Mačky BI (6)	29,-
Guinee 1995, Rôzne kvety (6+H)	30,-
Guinee 1995, LOH Atlanta 1996 (5+H)	27,-
Guinee 1995, Spevavce (5+H)	25,-
Guyana 1990, Huby (4 + 5H)	62,-
Guyana 1991, Huby (5 + 2H)	37,-
Guyana 1993, Huby (5 + 5H)	65,-
Kampuchea 1989, MS vo futbale Taliansko (7+H)	33,-
Korea 1991, Huby (5)	17,-
Korea 1991, Panda (6+H)	30,-
Korea 1992, Žaby I (PL8+K)	25,-
Korea 1992, Žaby II (PL8+K)	25,-
Korea 1996, Drobné hľadavce, BI (8)	30,-
Korea 1996, Vývoj planéty Zem, BI (5)	25,-
Korea 1998, Leopard - WWF (4)	15,-
Korea 2001, Požiarníci (5+H)	35,-

Kyrgyzstan 1995, Kone (7+H)	35,-
Laos 1988, Pravek (5)	16,-
Laos 1993, Motýle (5+H)	27,-
Laos 1994, Hady, jašterice (5+H)	29,-
Laos 1995, Pravek (5)	18,-
Laos 1996, Korytnačka (4+PL so 4 zn.), Greenpeace	30,-
Laos 1996, LOH Atlanta '96 (5+H)	27,-
Madagaskar 1993, Ostrovná flóra (7+H)	33,-
Madagaskar 1994, Chrobáky (7+H)	33,-
Madagaskar 1994, Dravá zver (7+H)	33,-
Mauretánia 2002, Tučniaky I, BI (6)	29,-
Mauretánia 2002, Tučniaky II, BI (6)	29,-
Mauretánia 2002, Slony I, BI (6)	29,-
Mauretánia 2002, Slony II, BI (6)	29,-
Mauretánia 2002, Bažanty, BI (6)	29,-
Mauretánia 2002, Vodné vtáky I, BI (6)	29,-
Mauretánia 2002, Vodné vtáky II, BI (6)	29,-
Rwanda 2003, Hady BI (6) + H	38,-
R.de Côte Divore 2003, Mačkovité dravce PL (8)	35,-
R.de Côte Divore 2003, Pravek PL (3)	25,-
Sahara Occ 1995, História šachu (4+H)	25,-
Saharai 1997, Kone (6+H)	30,-

Saharai 1997, Morské ryby (5+H)
 Saharai 1999, Historické lokomotívy (6+H)
 Sharjah 1972, Mačiatka (6H, malý formát)
 Somali Rep. 1997, Pravek (6+H)
 Somali Rep. 1999, Pravek (6+H)

27,-
 30,-
 35,-
 30,-
 30,-

Zásobníky na známky, hawidky

Zásobník Lindner, formát A 5,
 8-listový 195,-
Zásobník Lindner, A 4, čierne listy,
 16-listový 490,-
 - - 30-listový 870,-

Zásobník s logom Slovenskej pošty,
 formát A 4, biele listy,
 16-listový 320,-
 - - 8-listový 190,-

Hawidky čierne, šírka 28, 31, 35, 48, 55, 60,
 70 a 90 mm - balíček 60,-

Hawidky čierne na PL:
 ležaté, veľkosť 175x120mm - ks 15,-
 ležaté, veľkosť 200x175mm - ks 20,-
 stojaté, veľkosť 115x 175mm - ks 15,-

Hawidky biele, šírka 32, 40, 60 mm
 - balíček 60,-

Hawidky biele na PL:
 ležaté, veľkosť 175x120mm - ks 15,-
 stojaté, veľkosť 115x175mm - ks 15,-

S.Tomé e Principe 1990, Huby (5+2H) 37,-
 S.Tomé e Principe 1992, Huby (4+2H) 37,-
 S.Tomé e Principe 1992, Motýle (4+2H) 37,-
 S.Tomé e Principe 1993, Vtáky (5+H) 27,-
 S.Tomé e Principe 1993, LOH Atlanta '96 (8+2H) 43,-
 S.Tomé e Principe 1995, Mačky (8+2H) 44,-
 Tadžikistan 1993, Domáca fauna (4) 15,-
 Tadžikistan 1994, Jaštery a jašterice (6+H) 30,-
 Tanzánia 1992, Vtáky (7+H) 35,-
 Tanzánia 1994, Praveká fauna (7+H) 35,-
 Tanzánia 1995, Predátori Afriky (7+H) 35,-
 Togo 1999, Mačky (6+H) 30,-
 Togo 1999, Historické automobily (6+H) 30,-
 Uzbekistan 1995, Lietadlá (7+H) 33,-
 Vietnam 1989, Psy (6) 18,-

PÍ SOMNÁ AUKCIA • FIRMY ZBERATEĽ

Samostatnou prílohou pre predplatiteľov rozšíre-
ného variantu časopisu, ZBERATEĽ 2003 PLUS, je
katalóg 15. PÍ SOMNEJ AUKCIE FIRMY ZBERATEĽ.

Katalóg si možno zakúpiť aj samostatne
za 45 Sk (abonentí s 5-percentnou zľavou)
priamo v predajni Zberateľ alebo objednať
písomne na adrese:

ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava,
 telefonicky na čísle 02 / 44 250 149 alebo
 na mailovej adrese: Zberatel@nexta.sk

Albumové listy firmy Zberateľ SLOVENSKO

Rok	I.časť		II.časť	
	BZ	Z	BZ	Z
1993	19,-	75,-	32,-	120,-
1994	19,-	75,-	48,-	185,-
1995	22,-	75,-	48,-	175,-
1996	22,-	75,-	54,-	195,-
1997	22,-	75,-	53,-	220,-
1998	22,-	75,-	53,-	220,-
1999	21,-	75,-	59,-	245,-
2000	17,-	65,-	48,-	185,-
2001	32,-	95,-	48,-	215,-
2002	22,-	75,-	75,-	285,-

Súbory jednotlivých ročníkov tvoria albumové listy pre:

I.časť - základné známky a hářčky, II.časť - pre PL, varianty kupónov a známky z hářčkov.

Pri objednávaní prosíme vždy uviesť požadovaný ročník, jeho časť (I. alebo II.) a formát (Pofis alebo A 4)! V prípade záujmu o všetky listy, treba objednať obidve časti súboru (I.+ II.) pretože II. časť listy z prvej časti neobsahuje!

Listy ponúkame vo vyhotovení bez zasklenia (BZ) a zasklené (Z).

Formáty listov: Pofis a A 4.

Ceny oboch formátov sú rovnaké!

Albumové listy ČR

Rok	BZ	Z
1999	185,-	490,-
2000	190,-	495,-
2001	195,-	525,-
2002	185,-	515,-

Formáty albumových listov ČR: Ročník 1999 len formát Pofis, roč. 2000 - 2002 formátu Pofis aj A 4 (cena rovnaká).

Ďalej ponúkame albumové listy formátu Pofis aj A 4:

s nápisom **SLOVENSKO** á 5,-
s nápisom **ČESKÁ REPUBLIKA** á 5,-
bez nápisu (len Pofis) á 4,-
so štvorcovou podlažkou (len Pofis) á 4,-

Obaly na albumové listy

Formát A 4 (tzv. Euroobal) - 10 ks 15,-

Filatelistické nálepky

Nálepky firmy LINDNER (1000 ks) - balíček á 64,-

Pinzety, lupy a skart

Pinzeta Prinz-Solingen (Špicatá, lopatkovitá alebo okrúhla) 85,-
Pinzeta Lindner, lopatkovitá 155,-
Pinzeta lopatkovitá alebo špicatá, ale dlhá 150 mm 260,-
Lupa Ø 60 mm, zväčšuje 2x + šošovka 5x 95,-
Lupa Ø 20 mm v kovovom puzdre, zväčšuje 10x 395,-
Pôvodný skart československých známok, hmotnosť 1/2 kg 210,-

Filatelistické a numizmatické katalógy a literatúra

Katalógy MICHEL:
Nemecko-špeciál, 1994 390,-
Süd und Südostasien (č.8), (zabalený, ceny v euro) 2200,-
Nemecko-celstvosťi 1991 350,-
Nemecko-TK 1991-92, celofarebný 250,-
Pofis 2004 - Československo 1945-1992 špecializovaný 440,-
Špecializované netto katalógy firmy ZBERATEL - SLOVENSKO (z známky, celiny, FDC, COB, CDV, NL, PaL, ZZ, SCO, CM, PT):
Roky 1997-1998 50,-
Rok 1999 29,-
Roky 2000-2001 59,-
Rok 2002 44,-

Monografie čs. známok:

- 2.diel: Pamätne 1919-1920, PČ 1919, Hospodárstvo a veda 450,-
- 3.diel: Výplatné známky 1923-1929, celiny 350,-
Novotný: Mince Jozefa I. 1705-1711 a Františka II.-Rákocziho 1703-1711 195,-
Novotný: Mince Karla VI. 1711-1740, I.vydanie 265,-
Novotný: MINCE MÁRIE TERÉZIE 1740-1780 (II.dopl. vydanie 2001) 235,-
Novotný: Mince Františka Lotrinského (1745-67), (1766-80) 250,-
Novotný: Mince Jozefa II 1765-1790 a Leopolda II 1790-1792 240,-
Novotný: Mince Františka I. 1792-1835 185,-
Novotný: Mince a korunovačné medaily Ferdinanda V.(1835-1848) 135,-
Novotný: Mince Františka Jozefa I. (1848-1916) 235,-
Novotný-Moulis: PAPIEROVÉ PLATIDLÁ ČSR, ČR a SR 1918-1998, farebný 297,-
Novotný-Moulis: Mince ČSR 1918-92, ČR a SR 1993-2003 285,-
Kořár: Ján Pavol II.-Slovensko 2003 + 3 prílohy 99,-

ZBERATEL

Mesačník pre filatelistov, numizmatikov, filokartistov, zberateľov TK a iných zberateľských predmetov

Vydáva: Firma ZBERATEL, Bratislava. Reg. číslo časopisu MK 1188/95 do dňa 1.2.1995 - ISSN 1335-8693

Redakčná rada: Dr. Severín Zrubec (predseda), RNDr. Milán Antala, Dr.Ondrej Földes, Ing. Miroslav Gerec, Ing. Marian Jobek, Ing.Peter Malík, PhDr. Elena Minarovičová a RNDr. Michal Zika

Redakcia: Viliam Kučera - šéfredaktor, Ing. Peter Malík - odborný poradca redakcie a preklad do nemčiny, Anton Kulhánek ml. - redaktor, RNDr.Milán Antala - jazyková úprava, Mgr. Pavol Ondráška - preklad do angličtiny,

Adresa redakcie: ZBERATEL, Račianska 17, 831 02 Bratislava ☎ 02/44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk

Príloha:

ZBERATELSKÉ STATE 6/2003

Cena a predplatné: Cena za jeden výtlačok 44 Sk. Pri odbere 11 a viac výtlačkov vydavateľ poskytuje 20%-nú zľavu. Celoročné predplatné na rok 2004 (vrátane poštového): Pre abonentov zo SR 490 Sk, s prílohami 550 Sk, pre abonentov z ČR 922 Sk (740 Kč), s prílohami 982 Sk (785 Kč), pre abonentov z ostatnej Európy 1086 Sk (26 €), s prílohami 1165 Sk (28 €), pre abonentov zo záhoria 1350 Sk (38 USD), s prílohami 1490 Sk (39 USD).

Zasielanie príspevkov:

Články na počítačových disketách (WORD) alebo elektronicou poštou (e-mail: zberatel@nextra.sk), napísané strojom alebo čitateľným písmom. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia. Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s ktorých obsahom sa nestotožňuje.

Číslo 11 / 2003:

Redakčná uzávierka 29. októbra, do tlače zadané 10. novembra, dátum vydania 14. novembra 2003.

PONUKA FIRMY ZBERATEL

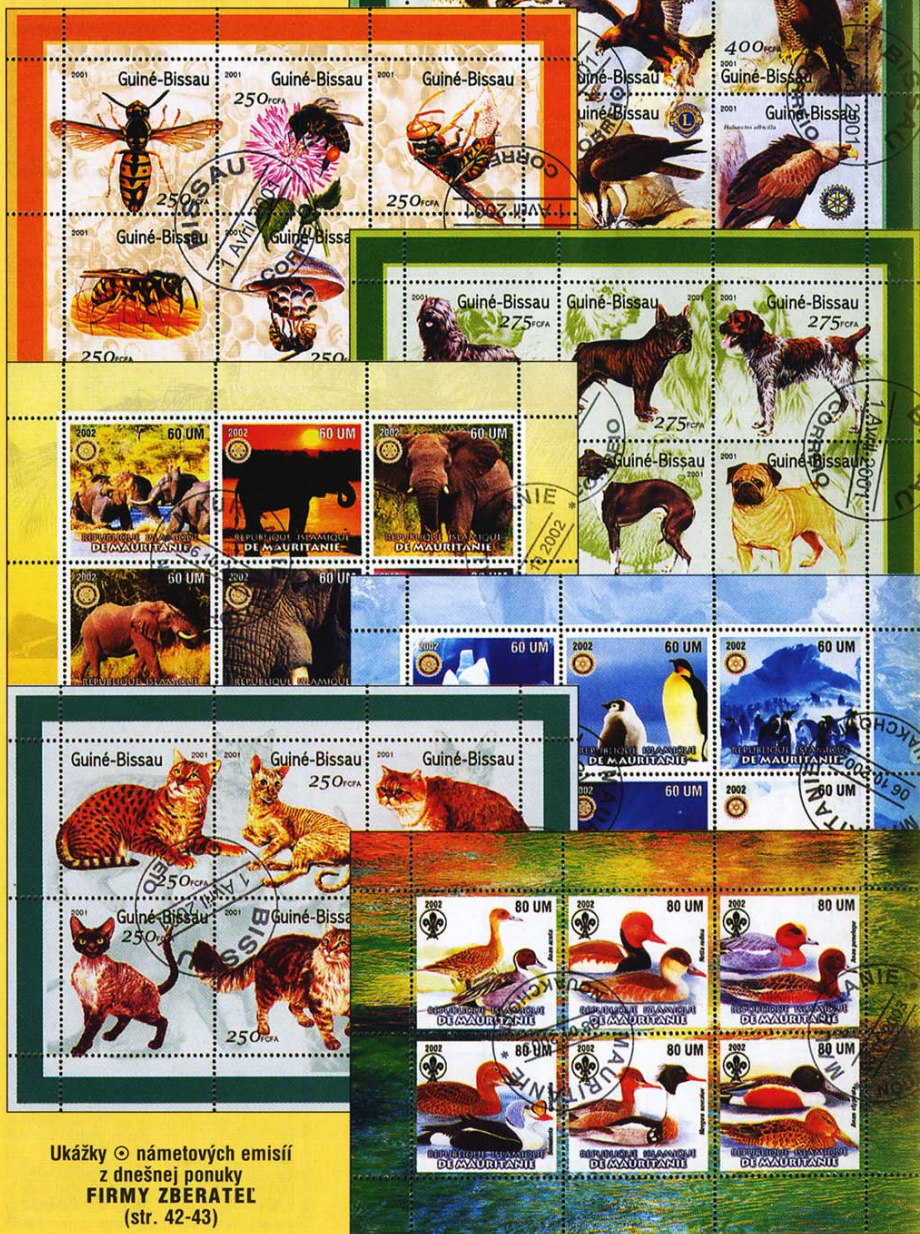
NDR

Ukážky
z dnešnej
ponuky
firmy
ZBERATEL:
Kompletné
ročníky
★★ známok
Nemeckej
demokratickej
republiky
(str. 41)

FIRMA ZBERATEL' 11 PONÚKA 2003

Ukážky © námetových emisí
z dnešnej ponuky
FIRMY ZBERATEL'
(str. 42-43)